

هر کتابدار، پنج کتابخوان حرفه‌ای پرورش دهد

۶

یدالله کابلی از سال‌ها خوشنویسی و آثار تازه اش می‌گوید

درخشش حافظ در «منحنی عشق»

کهکشان اسرار

با گسترش تاریخ نگاری فلسفه در میان متفکران اسلامی در قرون اولیه و تعمیم رویکردهای این تاریخ پژوهان فلسفه طی یکصد سال گذشته به کل تاریخ تفکر (به معنای عام آن) کتاب‌هایی پدید آمد که سعی مؤلف در ارائه تاریخی دقیق و در عین حال بی غرض از فلسفه غرب را با خود داشت. با گذشت نزدیک به یک سده از انتشار این دست کتاب‌ها، امروز بحث تاریخ نگاری فلسفه در این جغرافیا چهره جدیدی به خود گرفته است. استقبال از انتشار برگردان مجلد نهایی تاریخ فلسفه کاپلستون از سوی و تلاش بنیاد حکمت اسلامی صدرا برای تدوین کامل‌ترین تاریخ فلسفه جهان از سوی دیگر مؤید این مدعاست که تاریخ نگاری فلسفه در عصر حاضر مرحله خاصی را پشت سر می‌گذارد و گزارش حاضر سعی دارد تا از میان آراء مدرسان و پژوهشگران برجسته فلسفه، مباحثی نظیر ارزیابی متون تاریخ فلسفه به زبان فارسی، ضرورت بازخوانی تاریخ فلسفه، نگارش تاریخ فلسفه در دوره اسلامی را مطرح و مورد بررسی اجمالی قرار دهد.

۲۵

گفت و گوی آینه‌ها

بسیار اتفاق افتاده که شعری، داستانی یا قطعه‌ای ادبی شبیه آثار دیگری باشد که پیش از آن نوشته شده است. در این موارد نخستین گمانی که حادث می‌شود آن است که نویسنده و شاعر دومی، از فرد متقدم خود گرفته برداشته است. اما این گمان در بسیاری از موارد صائب نیست، چرا که به دلایل گوناگونی که فرصت بیان آنها در این مقوله نیست، دو انسان ممکن است شبیه به هم ببینند. شاهنامه فردوسی به طور مثال شباهت‌های بسیاری با حماسه هومر دارد و یا عاشقانه‌های بسیاری در جهان با زبان و لحنی مشترک سروده شده‌اند. این نکته سبب شده تا شاخه‌ای خاص در ادبیات شکل بگیرد که به مطالعه این شباهت‌ها و تفاوت‌های احتمالی میان اندیشه‌های همسان بپردازد. کتاب «ادبیات تطبیقی» نوشته دکتر ابوالحسن امین مقدسی که با تکیه بر مقارنه ملک الشعرای بهار و امیر الشعرا شوقی نوشته شده، گامی است در جهت معرفی این رشته مطالعاتی ادبیات. این پژوهشگر ادبیات، در کنار تشابه و نزدیکی‌های ذهنی میان ابناء بشر، مسئله ارتباطات را دلیلی بر آن می‌داند که فرهنگ‌ها هر چه بیشتر به هم نزدیک شده و با هم ارتباط حاصل کنند. او بر این اعتقاد است که در جهان امروز، هیچ ملتی بدون ارتباط با دیگران پایدار نمی‌ماند. وی فرهنگ را مجموعه‌ای از معارف، معتقدات، هنرها، صنایع، فنون، اخلاق، قوانین، سنن و در نهایت تمام عادات و رفتارها و ضوابطی می‌داند که فرد به عنوان عضوی از جامعه خود فرامی‌گیرد و «ادب» را تأییدی عنوان می‌کند که از طریق زبان ناشی می‌شود. امین مقدسی می‌افزاید: «ادب تطبیقی بررسی مجموعه عوامل مؤثر بر تقارن دو حوزه ادبی و فرهنگی است. این تعریف بنا به دیدگاه ادبی ادب تطبیقی، گسترده و محدود می‌شود.

۱۸

«منحنی عشق» خوشنویسی غزل‌های حافظ به قلم یدالله کابلی است که سال گذشته از سوی انتشارات سماع قلم به بازار عرضه شد و اکنون در آستانه چاپ دوم قرار دارد. «هندسه عرفان» مجموعه دیگری از آثار او - که در نمایشگاه‌های داخل و خارج از کشور عرضه شده بود - نیز در قالب کتابی به زودی روانه کتابفروشی‌ها خواهد شد. یدالله کابلی متولد ۱۳۲۸ خوانسار، دارای مدرک درجه یک هنری یا دکترای هنر است و عضویت در شورای عالی ارزشیابی هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان میراث فرهنگی و انجمن خوشنویسان ایران را در کارنامه دارد. در عین حال او مدت پانزده سال در دانشکده هنر دانشگاه الزهرا و دانشکده هنر دیگر دانشگاه‌های کشور تدریس کرده است. وی که فعالیت هنری خود در عرصه خط و خوشنویسی را از دوران نوجوانی آغاز کرده تاکنون سیزده عنوان کتاب از آثار شعرای کلاسیک فارسی را خوشنویسی و به بازار عرضه کرده است. استاد کابلی در هنر خط و خوشنویسی

ابداعات خاصی دارد و سبک ویژه خودش را ارائه می‌کند که ممتاز است. اولین کتاب او که تأثیر فراوانی در ساختار تشکیلات آموزشی انجمن خوشنویسان ایران به جا نهاد در سال ۶۱ منتشر شد و عنوان «شکسته نویسی و شکسته خوانی» را بر پیشانی داشت. او در سال ۶۵ «سماع قلم» را به عنوان اولین کتاب آموزشی خط شکسته به بازار عرضه کرد. سپس مجموعه «محراب خیال» را به دست چاپ سپرد که در سال ۶۸ نخستین مجموعه آثار نمایشگاهی این هنرمند محسوب می‌شد. «باغ نظر»، «کلک

شیدایی»، «شبهه نوین در آموزش چلیپانویسی»، «گلچینی از اشعار شاعران بزرگ» و «دوبیتی‌های باباطاهر» به همراه ده تابلو از آثارش در سال‌های مختلف چاپ و منتشر شده است. کابلی چند سال قبل به عنوان چهره ماندگار در حوزه هنر معرفی شد و از وی تقدیر به عمل آمد. کابلی درباره روند نگارش «منحنی عشق» که با اقبال خوبی مواجه شده است، می‌گوید: هر هنرمند خوشنویسی که به نوعی از چشمه‌های معرفت و عرفان بهره می‌برد، بدون تردید خوشنویسی غزلیات حافظ را در تمام عمر به عنوان زیننده‌ترین تلاش و فعالیت خود پیگیری می‌کند. بنابراین جاذبه‌های کلام دلپذیر و اندیشه‌های تابناک و آسمانی حافظ در غزلیاتش، کاری بود که من خوشنویسی آن را سال گذشته به پایان بردم. در عین حال گمان می‌کنم همیشه برای هر هنرمند خوشنویس این آرزو پیوسته مطرح است که در دوران کمال و

پختگی به خوشنویسی یک متن ادبی معتبر بپردازد. در این میان خوشنویسی دیوان حافظ همیشه در شمار آرزوهای هنرمندان خوشنویس است. به خصوص برای من که همه عمرم و تمام دلمشغولی‌ام شناخت و کشف راز و رمز ترکیب بندی، قطعات و اقلام خفی و جلی و مرقعات و سیاه‌مشق‌های متنوع بوده است. همیشه این احساس خاص را برای ارائه شیوه‌ای نوین در کتابت دیوان حافظ داشتم که در عین رعایت همه استانداردها و زیبایی‌های خط شکسته، سهولت خواندن را در این خط حفظ کنم. بنابراین یک بار حافظ را به امر استاد شادروان سیدحسن میرحانی در سال ۵۵نوشتم و بعد از سی سال دوباره خوشنویسی اشعار حافظ را به مدت دو سال یعنی طی سال‌های ۸۴ تا ۸۶ انجام دادم و به نام «منحنی عشق» منتشر کردم. در خوشنویسی تازه دیوان حافظ در عین حال که تمام گره‌ها و اتصالات را از نوشتن کنار گذاشتم اما شیرینی و حلاوت و شیوایی و گردش‌های دلفریب هندسه خط شکسته را حفظ کردم. چرا که اعتقاد داشتم ساده‌نویسی برای خط شکسته به خصوص در دنیای امروز رمز ارتباط هر ایرانی با خوشنویسی خط شکسته و میراث شعر کلاسیک فارسی است. شاید این اولین دیوان حافظ باشد که در دوران معاصر با خط شکسته قانونمند و اصولی نوشته و عرضه می‌شود. وی در مورد آثار تازه خود می‌افزاید: جدا از کتاب «تاریخ خوشنویسی»، کتاب «هندسه عرفان» را در دست آماده‌سازی دارم که حاصل پانزده نمایشگاه از آثار دوران گذشته در داخل و خارج از کشور است که در قالب کتاب عرضه خواهد شد. کابلی که سال‌ها

پیش مجموعه دولت قرآن را منتشر کرده بود درباره روند نگارش این کتاب توضیح می‌دهد: در اوایل دهه هفتاد نوشتن ادعیه و قرآن در خط شکسته رایج نبود. اما من حدوداً در سال‌هایی که برگزاری نمایشگاه قرآن از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آغاز شد، سعی کردم مجموعه‌ای از آثار منتخب و آثار نمایشگاهی قرآن را تحت عنوان «دولت قرآن» منتشر کنم که با اقبال بسیار خوبی روبه‌رو شد. وی در پاسخ به این سؤال که با وجود کتاب «اطلس خط» تألیف حبیب‌الله فضائلی که در اوایل دهه ۳۰ چاپ شده بود چرا کتاب «سماع قلم» را به منظور آموزش خط نگاشته است می‌گوید: «اطلس خط» کتابی تحقیقی و پژوهشی بود که آنچنان تخصصی هم نبود. کتاب «سماع قلم» اولین کتاب آموزشی خط شکسته است که تمام خوشنویسان شعبات شهرستان‌های انجمن از آن استفاده می‌کنند.

۱۰

کتابخانه

شماره ۱۳۸، پیاپی ۷۸۹
صفحه ۲۰۰، تومان

ISSN: 1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب
سردبیر: پدram پاک‌آیین
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۱۰، طبقه چهارم
تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۶۱۵۱-۴
سازمان آگهی‌ها: ۰۲۱-۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: ایرانچاپ

www.ketabehafteh.ir

ضیافت خانه کتاب برای اهل قلم

نویسندگان، ناشران، داوران و برگزیدگان جشنواره‌های فرهنگی در نخستین سال نامگذاری روزی به عنوان روز قلم، مهمان نشانی خانه کتاب خواهند بود. معاون فرهنگی خانه کتاب با اعلام این خبر گفت: همواره در تقویم سالانه روزهایی وجود دارند که در آن از اقشار و اصناف خاصی تقدیر و برای آنها بزرگداشتی ترتیب داده می‌شود، اما برای اهل قلم تا کنون روز خاصی در نظر گرفته نشده بود. علی‌الوجهی، افزود: قشر نویسندگان نقش تأثیرگذاری در رشد و تعالی فرهنگ دارد به همین دلیل انجمن قلم روز میلاد امام محمد باقر(ع) را به عنوان روز قلم به شورای فرهنگ عمومی پیشنهاد کرد و آنها نیز این روز را به تصویب رساندند.

۳

اگر ما در گذشته علمایی داشتیم که حرف می زدند یا می نوشتند، یا شبهات را برطرف می کردند و یا معارف می گفتند، امروز چند برابر آن تعداد، با کیفیت های بالا مورد نیاز است. کتاب ها و جزوه ها و مجلات و رسانه هایی لازم است که همین رسالت را برعهده بگیرند و راجع به دین و معارف و اخلاق بنویسند و بگویند. کسانی هستند که اهل مطالعه اند؛ از اینها استفاده کنند. کسانی هم هستند که از رسانه ها بهره می برند؛ رسانه ها از اینها نیز استفاده کنند.

علمای دین بایستی نوشته های مربوط به معارف اسلامی را، چه به صورت کتاب و جزوه و چه به صورت مجله و مطبوعات گوناگون فراهم کنند، تا هنرمندان از روی آنها مثلاً فیلم درست کنند و یا برنامه های گوناگون بسازند.

بیانات رهبر معظم انقلاب
در آغاز درس خارج فقه (۱۳۷۴/۶/۱۴)

برگزاری ۵ هزار نمایشگاه کتاب در استان تهران

پنج هزار نمایشگاه کتاب و ۲۲ هزار مسابقه کتابخوانی برای نخستین بار در کشور به صورت متمرکز از هفتم تیر ماه جاری در استان تهران برگزار می شود.

مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان تهران با اعلام این مطلب افزود: برگزاری این رویداد بزرگ فرهنگی با این ابعاد در کشور بی سابقه است و توسط بخش غیردولتی اجرا خواهد شد. حسین عرب اسدی یادآور شد: با برپایی پنج هزار نمایشگاه کتاب و ۲۲ هزار مسابقه کتابخوانی، بیش از هشت میلیون نفر به مطالعه می پردازند.

مدیر کل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان تهران با بیان این که طرح یاد شده در راستای سیاست های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مبنی بر ایجاد نهضت کتابخوانی و با برپایی مسابقات و واگذاری به کانون های فرهنگی، هنری مساجد و موسسات اجرا خواهد شد، آن را اولین ابتکار اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی در جهت واگذاری اجرای برنامه های فرهنگی به بخش خصوصی بیان کرد.

حمیدرضا شیخ ویسی معاون توسعه سرمایه های فرهنگی این اداره کل و رییس ستاد برگزاری نمایشگاه ها و مسابقات کتابخوانی نیز در نشست یاد شده بیان داشت: در تهران ۲۲۰۰ نمایشگاه و در شهرستان های تابعه استان نیز ۲۸۰۰ نمایشگاه کتاب بر اساس پراکنندگی جمعیت برپا می شود.

وی افزود: ۱۲ هزار مسابقه کتابخوانی در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران و ۱۰ هزار مسابقه کتابخوانی نیز در شهرستان های دیگر استان اجرا خواهد شد. معاون توسعه سرمایه های فرهنگی اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان تهران، زمان برگزاری این طرح بزرگ را از نیمه اول تیرماه تا پایان شهریور ماه (به صورت آزمایشی) و مکان آنها را نیز مدارس، مساجد، کتابخانه ها، آموزشگاه ها، دانشگاه ها، بوستان ها و تمامی مناطق پر جمعیت اعلام کرد.

تدوین سند چشم انداز برای حوزه فرهنگ

کے پیش رو داریم و تازه آغاز شده است، امیدواریم هر روز نویدهای تازه ای را در ارتباط با تقویت بخش فرهنگی در کشور از مجلس شورای اسلامی شاهد باشیم.

منصور واعظی دبیر کل کتابخانه های عمومی کشور نیز در این دیدار گفت: تا سال ۱۳۷۶ آمار کتابخانه های عمومی کشور یک هزار و ۲۰۰ باب بود که این رقم در سال ۱۳۸۷ به یک هزار و ۶۰۰ باب رسیده و این بخش برای رسیدن به فضای مورد نیاز نسبت به جمعیت کشور نیازمند توجه و عنایت بیشتری است.

وی با اشاره به این که در برخی از کشورهای جهان فضای کتابخانه ها چند ده برابر میزان موجود در ایران است، افزود: اکنون فضای کتابخانه ای در کشور به ازای هر صد نفر یک متر مربع است و با برنامه های تهیه شده قرار است این میزان تا پایان سال ۱۳۸۸ به ۲ متر افزایش یابد.

مختلف نیز برای خود چشم اندازهای ویژه تهیه کرده اند، گفت: کتابخانه ها نیز برای این که از این قافله عقب نمانند نیازمند چنین چشم اندازی هستند تا بدانیم در کجا قرار داریم و باید به کجا برسیم و چنین اقدامی نشان می دهد که فعالیت شما دارای یک افق روشن است و می تواند راهنمای درستی برای مسئولان کتابخانه ها باشد.

لاریجانی خاطر نشان کرد: برای رسیدن به چشم انداز نیازمند توجه بیشتر به بخش فرهنگ هستیم و نباید آن را حاشیه ای دانست و تلاش مجلس شورای اسلامی نیز این است که ساز و کارهای بوجه و برنامه این بخش درخشان تر شود و در صورتی که مسئولان از ساز و کارهای مردم استفاده کنند، این امر مطلوب تر است.

پیش از سخنان لاریجانی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در سخنانی با اشاره به تجارب رییس مجلس شورای اسلامی در امور فرهنگی گفت: در دوره ای

رییس مجلس شورای اسلامی دوشنبه گذشته در دیدار مدیران و اعضای هیات امنای کتابخانه های عمومی کشور گفت: باید در نظر داشت که فرهنگ شخصیت ساز است و توسعه امروز کشور بر دوش شخصیت هایی است که بتوانند بار توسعه را درست پیش ببرند.

رییس مجلس شورای اسلامی در این مراسم که با حضور محمدحسین صفارهرندی برگزار شد با بیان این که توسعه بدون دانایی یک توسعه فقیر است و باید نگاه کاملاً عوض شود، خاطر نشان کرد: در زمان تصدی مادر بخش فرهنگ، مراکز تصمیم گیری همواره از این نگاه رنج می بردند و به گونه ای نسبت به بخش فرهنگی عمل می شد که ته مانده بودجه به این بخش اختصاص می یافت و نگاه ها نیز نسبت به آن غضب آلود بود.

وی خاطر نشان کرد: برای تغییر چنین رویکردی ابتدا باید از دولت و در مرحله بعد مجلس شورای اسلامی و در ادامه نگاه و رویکرد سایر مراکز نسبت به بخش فرهنگ عوض شود، چرا که امروز توسعه مبتنی بر دانایی است و این دانایی شامل همه مردم می شود.

رییس قوه مقننه با اشاره به وجود سند چشم انداز در کشور تاکید کرد: برای رسیدن به اهداف این سند و جایگاه ایران در بین کشورهای منطقه، عموم مردم باید توانمند باشند و نمی توان به یک کشور توسعه یافته تبدیل شد بدون این که از نظر فرهنگی مردم قدرت کافی نداشته باشند.

لاریجانی با بیان این که کتابخانه ها در این زمینه نقش متمایزی می توانند داشته باشند، گفت: علاوه بر این باید به نقش رسانه ها، رادیو، تلویزیون، فیلم و سینما نیز در این زمینه توجه کرد چرا که روش های هنری در لایه های درونی ذهن تاثیر گذار هستند. لاریجانی در ادامه با اشاره به این که امروز همزمان با وجود چشم انداز بیست ساله برای کشور بخش های

معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خبر داد

بزرگداشت ۳۰ سالگی انقلاب در هفته کتاب

دومین جلسه ستاد برگزاری شانزدهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران، یکشنبه گذشته با حضور نهادهای مشارکت کننده برگزار شد.

در این جلسه، دکتر محسن پرویز، معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بر محوریت برنامه های پیشنهادی از سوی نهادهای مشارکت کننده به جشن های ۳۰ سالگی انقلاب اسلامی ایران تاکید کرد و گفت: نهادها برای ارائه طرح های خود در شانزدهمین دوره هفته کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، بزرگداشت ۳۰ سالگی انقلاب را در برنامه های شان مدنظر قرار دهند.

او در ادامه تاکید کرد: با توجه به نام گذاری امسال از سوی مقام معظم رهبری به نام سال شکوفایی و نوآوری، کسانی که طرحی را ارائه می دهند، باید نگاه نوآورانه داشته باشند.

در این جلسه همچنین عنوان شد: در جلسات آینده، اسامی روزهای شانزدهمین دوره هفته کتاب جمهوری اسلامی مشخص می شود. به گزارش ایسنا در این نشست، نمایندگان از نهادهایی چون انجمن فرهنگی ناشران آموزشی، انجمن ناشران کودک و نوجوان، سازمان مرکزی اولیا و مربیان، معاونت پژوهش و ارتباطات فرهنگی بنیاد شهید، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، نهاد کتابخانه های عمومی، کتابخانه مجلس، انجمن نویسندگان، خانه کتاب، وزارت آموزش و پرورش، ستاد کانون های فرهنگی - هنری مساجد، جهاد دانشگاهی، وزارت کار و نیروی مقاومت بسیج حضور داشتند.

آغاز داوری کتاب سال دفاع مقدس

ارسال شده به دبیرخانه جایزه کتاب سال دفاع مقدس نسبت به سال گذشته افزایش داشته است، اما برای اعلام دقیق درصد افزایش، باید تا زمان به اتمام رسیدن موعد مقرر - که آخر همین ماه است - صبر کنیم. جایزه کتاب سال دفاع مقدس همزمان با هفته کتاب در آبان ماه برگزار می شود.

به گزارش فارس دبیر جایزه کتاب سال تصریح کرد: در هر دو حوزه ما داوران خود را از بین داستان نویسندگان، منتقدان و استادان دانشگاه برگزیده ایم و به زودی کار داوری آثار را آغاز می کنیم البته برخی از چهره های داوری این دوره، سال گذشته هم در میان داوران حضور داشتند.

به گفته دبیر جایزه کتاب سال دفاع مقدس برای دوازدهمین دوره برگزاری این جایزه، داوران مشخص شده اند و داوری آثار از اواخر همین ماه آغاز می شود.

محمد رضا سنگری در خصوص دوازدهمین دوره این جایزه، گفت: آخر همین ماه، آخرین فرصت برای ارسال آثار جهت ملحوظ کردن آن در دایره داوری است. در حال حاضر، گروه های داوری آثار را تشکیل داده ایم و به گمانم از آخر همین ماه داوری کتاب ها آغاز می شود. امسال ملاک های داوری آثار در جایزه کتاب سال دفاع مقدس تغییری نداشته است. وی ادامه داد: تا این لحظه تعداد کتاب های

معرفی داوران جایزه «گام اول»: به زودی

آسامی هیئت داوران جایزه گام اول تا اواخر هفته جاری اعلام می شود. دبیر دومین دوره جایزه گام اول با بیان این مطلب گفت: به رغم این که قرار بود بخش های دیگری به

جایزه گام اول افزوده شود اما به دلیل پاره ای مشکلات اجرایی، امسال این جایزه تنها در دو بخش شعر و داستان و در دو حوزه کودک و نوجوان و بزرگسال برگزار می شود.

جواد محقق همچنین گفت: محل برگزاری این جایزه هنوز مشخص نشده است ولی سعی می کنیم طی دو هفته آینده در این زمینه به جمع بندی نهایی برسیم.

جایزه گام اول با هدف کشف استعدادها و تشویق هر چه بیشتر پدید آورندگانی شکل گرفت که طی سی سال اخیر متولد شده اند و برای نخستین بار کتاب منتشر کرده اند.

ناشران و نویسندگانی که آثار خود را در سال ۸۶ منتشر کرده اند برای شرکت در این دوره از جایزه گام اول می توانند تا پایان مرداد ۳ نسخه از کتاب های خود را به خانه کتاب، دبیرخانه گام اول بفرستند.

در نخستین دوره از این جایزه ۱۶۸ کتاب شعر و ۱۲۵ اثر داستانی داوری شد.

اعزام اهالی قلم به سفرهای مطالعاتی خارجی

مدیر کل دفتر مطالعات، برنامه ریزی و توسعه کتابخوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از اعزام اهالی قلم به مناسبت روز قلم (۱۴ تیرماه) به برخی سفرهای خارجی برای مطالعات فرهنگی خبر داد. محمود سالاری درباره برنامه های روز قلم توضیح داد: برای این روز، اسامی اهالی قلمی که به برخی از سفرهای خارجی برای مطالعات فرهنگی اعزام می شوند، اعلام خواهد شد. او در ادامه افزود: معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در این روز برای برندگان کتاب سال جمهوری اسلامی ایران و کتاب فصل، مراسم ضیافتی برگزار خواهد کرد. همچنین از روزنامه ها و خبرگزاری ها بازدید خواهیم داشت. همزمان با روز قلم، جایزه قلم زرین نیز برگزار می شود که برگزاری این جایزه با پشتیبانی معاونت فرهنگی است و از اهالی قلم تقدیر می کند. سالاری درباره برگزار نشدن برنامه های ویژه در این روز با وجود ثبت آن در تقویم رسمی کشور از سال ۸۲ گفت: روز قلم چند سال است در تقویم رسمی کشور ما وارد شده و طول می کشد تا در میان مردم جا بیفتد. نسبت به مناسبت های دیگر، به این روز توجه لازم نمی شود؛ بعضی ها دنبال این هستند که چرا این روز به نام روز قلم است و دنبال مناسبت می گردند و بعضی دیگر نسبت به این روز حساسیت ندارند؛ بنابراین تا این روز جایفتند که همه بخش های

جامعه به آن توجه کنند، زمان می برد. مدیر کل دفتر برنامه ریزی و توسعه کتاب و کتابخوانی وزارت ارشاد یادآور شد: باید به تشکل ها کمک کنیم تا تشکل ها از این روز استقبال کنند. دولت نیز از آنها حمایت می کند. ما حتی باید به این سمت برویم تا کارهایی را که دولت انجام می دهد، به تشکل ها واگذار شود.

سالاری گفت: در این روز، اهل قلم باید پیش قدم شوند و ما نیز به آنها کمک کنیم. مناسبتی که تازه چند سال است در تقویم ما آمده، با مناسبتی که ۳۰ سال در تقویم رسمی کشور بوده فرق می کند. به گزارش ایسنا و در پایان تصریح کرد: امیدواریم در سال های آینده، تشکل ها طرح های خود را برای روز قلم اعلام کنند، تا این روز به خوبی برگزار شود.

ضیافت خانه کتاب برای اهل قلم

نویسندگان، ناشران، داوران و برگزیدگان جشنواره های فرهنگی در نخستین سال نامگذاری روزی به عنوان 'روز قلم'، مهمان خانه کتاب خواهند بود.

معاون فرهنگی خانه کتاب با اعلام این خبر گفت: همواره در تقویم سالانه روزهایی وجود دارند که در آن از اشراف و اصناف خاصی تقدیر و برای آنها بزرگداشتی ترتیب داده می شود، اما برای اهل قلم تا کنون روز خاصی در نظر گرفته نشده بود.

علی اوجیبی، افزود: قشر نویسندگان نقش تاثیر گذاری در رشد و تعالی فرهنگ دارد به همین دلیل انجمن قلم روز میلاد امام محمد باقر (ع) را به عنوان روز قلم به شورای فرهنگ عمومی پیشنهاد کرد و آنها نیز این روز را به تصویب رساندند.

به گفته معاون فرهنگی خانه کتاب، در این ضیافت گروهی از اهالی قلم، داوران، ناشران و برگزیدگان با مسوولان فرهنگی کشور در جمعی دوستانه ای و صمیمی، دیدار و گفتگو می کنند.

وی خاطر نشان کرد: امیدواریم در این ضیافت وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز حضور یابند. به هر حال سعی شده در این برنامه از هر گروه یک سخنران قبول زحمت کرده و بیاناتی را ایراد کند. ضیافت اهل قلم، شنبه - امروز - ساعت ۱۸:۳۰ در هتل لاله برگزار می شود.

تا یک ماه دیگر تأسیس می شود

بانک اطلاعات نسخه های خطی

به گفته رئیس مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب، بانک اطلاعات نسخ خطی فارسی، مشخصات ۳۷۰ هزار نسخه را در شبکه اینترنت به مخاطبان ارائه می کند.

اکبر ایرانی، در نشست بررسی میراث مکتوب ایران معاصر در پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات این خبر را اعلام کرد. وی در این نشست گفت: فهرستی که از نسخ خطی فارسی روی اینترنت منتشر می شود بر اساس طرح نمایه سازی است.

به گفته وی، در اجرای این طرح مؤسسه خانه کتاب، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب مشارکت کرده اند.

فهرست نسخ خطی کتابخانه های تهران را سازمان چاپ و انتشارات وزارت ارشاد تهیه کرده است. همچنین تهیه فهرست نسخ خطی کتابخانه های قم بر عهده مؤسسه پژوهشی میراث مکتوب بوده است. مؤسسه خانه کتاب نیز فهرست نسخ خطی فارسی را در کتابخانه های دیگر شهرستان ها تهیه کرده است.

ایرانی در این باره گفت: ۳۷۰ هزار مدخل از تمام فهرس نسخ فارسی تهیه شده و در این بانک، اطلاعات نسخ خطی نیز آمده است.

به گفته وی، این بانک اطلاعاتی قابلیت جستجو را بر اساس ۴۰ داده ذخیره شده از قبیل نام کاتب، زمان کتابت، انجامه، نوع زبان و ... را دارد.

به گفته ایرانی، دو سوم نسخ خطی موجود در ایران عربی هستند و قدیمی ترین نسخه ای که در این بانک اطلاعاتی ثبت شده 'هدایة المتعلمین' است.

به گزارش فارس قدیمی ترین نسخه خطی فارسی در جهان، کتاب 'آلانبیه' است. تاریخ کتابت این اثر سال ۴۴۷ هجری قمری ذکر شده و در حال حاضر در کتابخانه ملی اتریش نگهداری می شود. ایرانی همچنین از تهیه فهرست ۱۰ هزار نسخه خطی فارسی در کتابخانه های کشور ترکیه خبر داد.

تخصیص ۲۰۰ میلیون تومان برای شبکه ای کردن کتابخانه های یزد

مدیر کل امور کتابخانه های عمومی یزد از تخصیص اعتباری معادل ۲۰۰ میلیون تومان برای اجرای طرح شبکه ای کردن کتابخانه های این استان خبر داد. محمدرضا قانع با اشاره به نشست اخیر انجمن کتابخانه های عمومی این استان گفت: در این نشست که با حضور استاندار (رئیس انجمن) برگزار شد، از سرگیری عملیات اجرایی کتابخانه دکتر جوادی - خیر یزدی - به تصویب رسید.

وی افزود: ساخت این کتابخانه وسیع را دکتر جوادی در منطقه صفاییه یزد آغاز کرده و تاکنون ۳۰ درصد پیشرفت فیزیکی داشته است اما مقرر شد از این به بعد پروژه را به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان واگذار کنند و بقیه اعتبارات آن از این طریق تأمین شود.

قانع از تخصیص اعتبار قابل توجهی برای شبکه ای کردن کتابخانه های عمومی یزد خبر داد و گفت: اخیراً استاندار یزد اعتباری معادل ۲۰۰ میلیون تومان برای اجرای طرح شبکه ای کردن تمام کتابخانه های عمومی یزد اختصاص داد. این بودجه از محل اعتبارات سفر سال گذشته رئیس جمهور به استان یزد برداشت شده است.

مدیر کل امور کتابخانه های عمومی یزد اضافه کرد: این رقم در گام نخست صرف شبکه ای کردن

۳۰ کتابخانه فعال در یزد و شهرستان های نزدیک به آن خواهد شد. با انجام این کار مراجعان بدون نیاز به مراجعه حضوری در کتابخانه های عمومی، می توانند از خدمات آن از جمله دسترسی به اطلاعات کتاب ها و امانت گرفتن آنها بهره مند شوند.

وی در عین حال لازمه بهره وری کافی از این طرح را به روز شدن نرم افزار دانست و گفت: نرم افزار نمایه ای که در حال حاضر در کتابخانه های کشور و توسط نهاد کتابخانه های عمومی به کار برده می شود، قدیمی است و پاسخگویی مسائل جدید مراجعان نیست. این نرم افزار یا باید اصلاح شود یا اینکه دیگر از آن در کتابخانه های عمومی استفاده نشود.

پایان رمانی ۱۰ ساله از بایرامی

محمدرضا بایرامی متولد سال ۱۳۴۴ است و تا به حال سیزده کتاب داستان - که دو خاطره از دفاع مقدس در میان آنها دیده می شود - به چاپ رسانده است. تعدادی از این آثار مربوط به نوجوانان و برخی از آنها مربوط به بزرگسالان است.

آثار بایرامی تا به حال موفق به دریافت جایزه های فراوانی شده است. او موفق شد جایزه کبرای آبی از سویس را برای کتاب 'کوه مرصاد' دریافت کند. کتاب 'پل معلق' این نویسنده نیز تاکنون پنج بار تجدید چاپ شده است.

محمدرضا بایرامی بعد از ۱۰ سال نگارش رمان 'گرگ ها از برف نمی ترسند' را به پایان رساند. وی درباره تازه ترین اثر خود گفت: 'رمان گرگ ها از برف نمی ترسند' عنوان رمانی است که ۱۰ سال روی آن کار کردم و سرانجام آن را به انتشارات قدیانی سپردم.

وی افزود: موضوع رمان درباره طبیعت و زلزله است که داستان در سیلان رخ می دهد؛ زلزله ای رخ می دهد. سپس برف می بارد و بعد جنگ شروع می شود و ... این رمان برای کودکان نیست، ولی نوجوانان مخاطب اصلی آن هستند.

انتشار ۲ کتاب با حمایت معاونت فرهنگی ارشاد

همزمان با هزار و صد و پنجاهمین سال تولد حکیم ابوالقاسم فردوسی، کاخ بلند سخن، شاهنامه به نثر روان و آهنگین اثر عبدالعلی غفوری از سوی انتشارات انتظار سبز و با حمایت دفتر مطالعات و برنامه ریزی فرهنگی و کتابخوانی منتشر می شود.

در عین حال به مناسبت هزار و صد و پنجاهمین سال تولد رودکی نیز کتاب رودکی، شاعر روشن بین نوشته مرتضی امیری اسفندقه با پیشنهاد دفتر مطالعات و برنامه ریزی فرهنگی و کتابخوانی و حمایت معاونت امور فرهنگی به زیر چاپ رفته است.

کتاب هفته گفت و گو هایی با مولفان این دو کتاب انجام داده که در شماره آینده به چاپ خواهد رسید.

اهدای ۱۰۰۰ جلد کتاب به خانه سینما

معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۱۰۰۰ جلد کتاب به خانه سینما اهدا کرد.

معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۱۰۰۰ نسخه از کتاب راهنمای فیلم - تنگنا را که در جشنواره کتاب سال برگزیده شده بود، به منظور اهدا به سینماگران و حمایت از کتاب های برگزیده سال خریداری و به خانه سینما اهدا کرد.

همچنین این معاونت ۲۰۰۰ نسخه از کتاب های خاک های نرم کوشک و حکایت زمستان به منظور توزیع بین زائران کاروان های نور در جنوب کشور به ستاد مرکز راهیان نور اهدا کرد.

با اهدای کتاب «طرحی برای اکنون» به برگزیدگان

جشن نویسندگان و منتقدان سینمایی ایران برگزار شد

تشکل یعنی ابوالقاسم طالبی، فریدون جیرانی و غلامرضا موسوی و همچنین رؤسای شش دوره اخیر انجمن از جمله پرویز صمدی مقدم، مسعود فراستی، علی معلم، خسرو دهقان، محمود گبرلو و جواد طوسی تقدیر کرد.

تقدیر از منتقدان پیشکسوت زاون قوکیان و طهماسب صلح جو به دلیل فعالیت مستمر و تاثیرگذار از دیگر بخش های موضوعی جشن منتقدان بود.

برگزیدگان ۳۰ سال سینمای ایران شامل رشته های نقد، بازیگری، فیلمنامه، کارگردانی، تهیه کنندگی و فیلم نیز که از سوی هیات داوری ۲۰۰ نفره منتقدان و نویسندگان سینمایی کشور انتخاب شده بودند، معرفی شدند.

در رشته نقد این جشنواره، جواد طوسی، احمد طالبی نژاد، طهماسب صلح جو، شهرام جعفری نژاد، خسرو دهقان، روبرت صافاریان، سعید مستغاثی، محمد تقی فهمیم، مهرزاد دانش و امیر قادری به عنوان برگزیدگان معرفی شدند.

اختصاص دارد. انجمن منتقدان و نویسندگان خانه سینما در نخستین بخش از این مراسم از بنیانگذاران این

دومین جشن منتقدان و نویسندگان سینمایی ایران هفته گذشته با حضور رییس مجلس شورای اسلامی، شهردار تهران، معاون امور سینمایی، جامعه رسانه ای سینمای ایران و سینماگران در تالار وحدت برگزار شد. در این مراسم علاوه بر لوح تقدیر، کتاب طرحی برای اکنون که به همت محمدرضا جعفری جلوه معاون امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی چاپ و منتشر شده است، به برگزیدگان اهدا شد.

محمدخزایی دبیر این جشن در بیانیه خود خواند: منتقدان اگر چه اهل نقدند اما ساده، لطیف و شکننده هستند. تحلیل خوب و نقد درست، بازیگر، کارگردان و تهیه کننده برای سینما می سازد.

کامران ملکی فیلمنامه نویس و مجری این مراسم نیز با بیان اینکه به برگزیدگان، به جز هدیه و لوح تقدیر، کتابی ارزشمند نیز اهدا می شود، افزود: این کتاب از مدت ها پیش به همت محمدرضا جعفری جلوه معاون امور سینمایی کشور درباره سینمای ملی به نام طرحی برای اکنون گردآوری شده است و نخستین توزیع آن به جشن منتقدان

راه اندازی بخش دفاع مقدس در کتابخانه های آذربایجان غربی

تشکیل بخش مرجع از مهم ترین اقدام های این اداره کل در یک سال گذشته بوده است.

وی خاطر نشان کرد: همچنین راه اندازی رف قرآن کریم در کنار دایرة المعارف ها برای دسترسی آسان مراجعان به آثار قرآنی و نیز تجهیز کتابخانه ها اقدام شده است.

این مقام مسول خبر داد: به تازگی امکان امانت بین کتابخانه ای در استان فراهم شده است. در این راستا، بر اساس تقاضای اعضا، هر کتابخانه آثار مورد نیاز را از دیگر کتابخانه ها تهیه می کند. همچنین کتابخانه دیجیتال استان راه اندازی شده و لیست و خلاصه هر کتاب قابل دسترسی است.

با همکاری بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس و نهضت سوادآموزی آذربایجان غربی، به زودی بخش های دفاع مقدس و نوسادان در کتابخانه های این استان راه اندازی می شوند.

علی فیروز، مدیر کل امور کتابخانه های عمومی استان آذربایجان غربی در این باره گفت: راه اندازی بخش دیداری و شنیداری در تمام کتابخانه های استان نیز از برنامه های در دست اجرا در این استان است.

فیروز، در تبیین فعالیت های انجام شده و وضعیت فناوری اطلاعات در کتابخانه های آذربایجان غربی، ادامه داد: زیباسازی فضای کتابخانه ها، افزایش مخزن با تغییر در معماری داخلی، راه اندازی بخش کودک در تمام کتابخانه ها و

اعلام برنامه های سرای اهل قلم

سرای دائمی اهل قلم این هفته با سه نشست میزبان علاقه مندان به کتاب و کتابخوانی است. اولین برنامه این سرا فردا (یکشنبه) از ساعت ۱۷ تا ۱۹ با عنوان نقد و بررسی رمان کوچه صمصام با حضور حمیدرضا نجفی، زری نعیمی و علی الله سلیمی برگزار می شود.

سه شنبه ۱۸ تیر ماه نیز محمدرضا نظری، فرحناز علیزاده و یاسر نوروزی به نقد و بررسی مجموعه داستان دشت سوزان می پردازند. در آخرین برنامه سرای اهل قلم در هفته جاری مراسم نمایشنامه خوانی برگزار خواهد شد. در این نشست نمایشنامه پنجره ای بر باد نوشته دکتر فرهاد ناظرزاده کرمانی با حضور جواد نمکی و مریم جعفری حصارلو خوانده خواهد شد.

کتابخانه نرم افزاری امر به معروف و نهی از منکر

این نرم افزار امکان پشتیبانی متون عربی و اعراب دار است. در مرحله اول این طرح بیش از ۲۰ کتاب مرتبط با امر به معروف و نهی از منکر تا اواخر تابستان ارائه شده و پیش بینی می شود تا پایان سال جاری این تعداد به ۱۰۰ عنوان کتاب افزایش یابد. وی اضافه کرد: این ستاد آمادگی دارد با موافقت مولفانی که علاقمند به ارائه کتاب خود به صورت دیجیتالی هستند و نیز همکاری سازمانهای مختلف فرهنگی امکان ایجاد کتابخانه های عمومی ویژه موبایل را با موضوعات متنوع، همراه با امکان ارائه کتاب به صورت رایگان فراهم کند.

اولین کتابخانه تخصصی امر به معروف و نهی از منکر ویژه گوشی های تلفن همراه اواخر تابستان به صورت رایگان در اختیار عموم قرار خواهد گرفت.

مدیر روابط عمومی ستاد با اعلام این خبر گفت: این کتابخانه با قابلیت های مختلف مانند جستجو در متن، تغییرات خط و حاشیه، امکان ارسال از طریق بلوتوث و اشغال فضای بسیار کم در اغلب گوشی هایی که دارای توان پشتیبانی از برنامه Java MIDP2 هستند، قابل اجرا خواهد بود.

علی اصغر حسینی افزود: از قابلیت های دیگر

اتصال ۲ هزار مدرسه به کتابخانه های الکترونیکی

پژوهشکده فن آوری اطلاعات و ارتباطات سازمان آموزش و پرورش شهر تهران امکان اتصال ۶۵۰ مدرسه به شبکه ملی اینترنت در سال تحصیلی ۸۸-۸۷ را فراهم کرد. پیش از این نیز بیش از هزار مدرسه به اینترنت ملی متصل شده بودند.

بر اساس این طرح مدرسی که برای پیوستن به شبکه اینترنت تمایل داشته باشند می توانند با پژوهشکده ارتباط گرفته و درخواست خود را ارسال کنند. دبیرستان ها، مدارس پیش دانشگاهی و هنرستان ها در اولویت این طرح قرار دارند. دانش آموزان از طریق اینترنت ملی می توانند علاوه بر کتابخانه های الکترونیک شهر تهران به خبرگزاری ها، سایت های رسمی وزارت خانه ها، مراکز علمی، دانشگاه ها و ... دسترسی داشته باشند.

بخش اعظمی از اعتبار این طرح از سوی وزارت ارتباطات و فن آوری اطلاعات تامین می شود و بخشی از آن نیز از سوی آموزش و پرورش شهر تهران اختصاص یافته است.

فارسی، زبان ارتباط با ادبیات اخلاقی

به اعتقاد رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، ادبیات فارسی یکی از بهترین طرف‌ها برای ارائه دادن معنویت و اخلاق مورد نیاز انسان‌ها در جهان کنونی است.

مهدی مصطفوی که دوشنبه گذشته در مراسم افتتاحیه شصت و یکمین دوره دانش‌افزایی زبان و ادبیات فارسی در مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی سخن می‌گفت، عنوان کرد: آشنا شدن با زبان و ادبیات شیرین فارسی ارزشش را دارد که انسان برای آن وقت بگذارد و تلاش کند تا با این ادبیات آشنا شود.

مشاور رئیس جمهور در ادامه خاطر نشان کرد: زبان فارسی یکی از زبان‌های غنی و شیرین جهان است و تعداد زیادی از مردم به این زبان صحبت می‌کنند. همچنین کسانی که به این زبان آشنا هستند، در یک محدوده جغرافیایی قرار گرفته‌اند که از تمدنی کهن برخوردار است.

وی خاطر نشان کرد: اگر کسی امروز در دنیا با زبان فارسی آشنا باشد، زمینه‌های فعالیتش در مقایسه با زبان‌های دیگر بسیار فراهم است که این زمینه‌های فعلیتی، یکی آشنایی با ادبیات اخلاقی و معنوی ایران است - که می‌تواند جهان را سیراب کند - و

دیگر هم موقعیت مهم ایران در صحنه بین‌المللی است که توجه جهانیان را به خود جلب کرده است. رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی در پایان با ابراز امیدواری از بهره‌وری حداکثری از این دوره دانش‌افزایی، از این دوره به عنوان فرصتی برای آشنایی با ایران یاد کرد.

همچنین در این مراسم، عباسعلی وفایی؛ مدیر مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی به ارائه گزارشی اجمالی از این دوره پرداخت و زبان‌آموزانی از کشورهای روسیه، ارمنستان، ازبکستان، اوکراین، عراق، ترکیه، گرجستان، پاکستان و بلاروس به ایراد سخنانی کوتاه درباره ایران پرداختند.

مرحله دوم داوری کتاب فصل؛ به زودی

به گفته معاون فرهنگی خانه کتاب از ۱۰ روز آینده کار داوری دومین دوره جایزه کتاب فصل آغاز می‌شود.

علی اوجبی افزود: دبیرخانه جایزه کتاب فصل باید تا پایان فصل بهار (۳۱ خردادماه) برای انتشار تمامی کتاب‌هایی که مجوز نشر دریافت می‌کنند صبر می‌کند که اکنون این زمان سر آمده و کتاب‌ها به دبیرخانه رسیده‌اند.

دبیر جشنواره نقد کتاب ادامه داد: داوران برای داوری و انتخاب کتاب فصل بهار ۸۷ می‌توانند کار خود را شروع کنند. وی درباره پیشرفت کار کتاب سال اظهار داشت: دبیرخانه کتاب سال مشغول دسته‌بندی و تفکیک آثار است. بعد از این مرحله و بر اساس آیین‌نامه، داوری و انتخاب کتاب سال هم از مهرماه آغاز می‌شود. جایزه کتاب فصل در پایان هر فصل و جایزه کتاب سال همزمان با پیروزی انقلاب اسلامی ایران (دهه فجر) به برگزیدگان اعطا می‌شود.

اهدای ۲۶ جلد کتاب خطی و چاپ سنگی به کتابخانه ملی

امیرعباس جلالی خراسانی، متخصص بیماری‌های پوست و مو ۲۶ جلد کتاب خطی و چاپ سنگی را به کتابخانه ملی اهدا کرد.

۱۴ جلد از این کتاب‌ها، نسخه خطی و ۱۲ جلد، چاپ سنگی است و قدیمی‌ترین نسخه این آثار، ۷۰۰ سال پیش نوشته شده است.

این نسخه ۷۰۰ ساله، شرح کلیات «القانون قطب‌الدین شیرازی است که به دست خود وی و در آخرین سال‌های عمر استنساخ شده است. شاهنامه فردوسی متعلق به قرن یازدهم هجری، شرح الاسباب از برهان‌الدین حکیم کرمانی نوشته شده

در قرن ۱۰ هجری و شرح موجز القانون از سدیدالدین کازرونی متعلق به قرن هشتم هجری از دیگر نسخه‌های این مجموعه هستند.

«روضه الصفای ناصری» متعلق به اواخر قرن دهم، رساله الخرزجیه از حسام‌الدین سعد مشرفی نوشته شده در قرن یازدهم نیز از دیگر نسخه‌های این مجموعه است.

کتاب‌های این مجموعه در موضوعات طب و ادبیات است که از سال‌ها پیش به صورت موروثی در خانواده امیرعباس جلالی خراسانی نگهداری شده است.

شماره تازه کتاب ماه کلیات

صد و بیست و چهارمین شماره کتاب ماه کلیات؛ نشریه تخصصی اطلاعات، ارتباطات و دانش‌شناسی از سوی خانه کتاب منتشر شد. این نشریه که به مدیرمسئولی علی‌اکبر

اشعری و به سردبیری داریوش مطلبی منتشر می‌شود در این شماره مطالب متنوعی برای مخاطبان خود فراهم کرده است.

تبیین مراتب معرفت در حیطه موضوعی کتاب ماه کلیات، مسائل و تجهیزات امنیتی در کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی، حضور کتابخانه‌ها و کتابداران در دنیای مجازی، نگاهی به کارنامه نشر، استراتژی توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات و فهرست نویسی منابع الکترونیک بخشی از مطالب این شماره از کتاب ماه کلیات است. شایان ذکر است دست‌اندرکاران کتاب ماه کلیات در کنار نشریه، لوح فشرده فهرست کتاب‌های منتشر شده در اسفندماه سال گذشته را نیز منتشر کرده‌اند.

۱۰ میلیارد ریال اعتبار

برای کتابخانه مرکزی مشهد

امسال ۱۰ میلیارد ریال اعتبار برای ساخت کتابخانه مرکزی مشهد نیز دو میلیارد و ۳۰۰ میلیون ریال برای تعمیر و تجهیز سایر کتابخانه‌های خراسان رضوی اختصاص یافته است.

سید جواد سادات فاطمی، مدیر کل امور کتابخانه‌های عمومی استان خراسان رضوی، با اعلام این خبر اظهار داشت: مجوز ساخت پنج کتابخانه در شهرستان‌های استان صادر شده است.

مدیر کل امور کتابخانه‌های عمومی استان خراسان رضوی، خاطر نشان کرد: با همکاری شهرداری مشهد به تازگی عملیات ساخت ۱۳ کتابخانه مشارکتی در این شهرستان آغاز شده است. همچنین باهماهنگی سازمان اوقاف، بخشی از فضای موجود در مساجد و اماکن فرهنگی به کتابخانه اختصاص می‌یابد.

بزرگداشت نهمین سالگرد عروج نویسنده توانا

اسناد علی صفایی حائری (عین-صاد)

فصل مؤسسه لیل‌القدر، جمعه، ۸/۷/۲۱

ساعت ۲۱ الی ۲۲، تلفن: ۰۹۱۲۱۵۲۸۱۹-۷۷۱۲۳۳۸

سخنران: حجت الاسلام دکتر رضا حاجی ابراهیم

موضوع: تجربه گرابی دینی، زمینه‌ها و پیامدها

هر زمان لوح فشرده زیر اثراری شامل ۱۷ عنوان

از کتب منتشر شده اسناد عرضه می‌گردد.

از طرف دوستان و بیت معظم له

www.alisafaei.ir

ترجمه
ملیحه محمدی

نشر پیر واک کیوان
منتشر کرد

بال تفره‌ای
بال آفتابی
بال آتشین

برنده‌ی جایزه‌ی نئول ۲۰۰۲ فرانسه

آدرس: خیابان انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوی پارس
کوی جهانگیری، شماره ۱۵ (مجمع پاس) واحد ۱۰ غربی
تلفن: ۰۲۰-۶۶۷۴۹۲۹-۶۶۷۲۸۶۲۸ تلفکس: ۶۶۷۲۸۶۲۸

دین کیود
مترجم و مترجم

آدم از نظر قرآن
سید مجاهد حسینی

نشر نگارش: ۰۹۱۲ ۶۰۵ ۶۲ ۸۲

پخش پکتا، خ حافظ، کالج، نبش کوچه بامشاد، شماره ۵۲۵

تلفن: ۸۸۹۴۰۳۰۳

خ انقلاب، بعد از چهارراه وصال، نبش کوچه اسکو

کتابفروشی پکتا
تلفن: ۶۶۹۷۰۲۱۱

فروشگاه: میدان انقلاب، بازارچه کتاب، چاپخش ۶۶۴۰۴۱۰

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در گردهمایی مدیران کتابخانه های عمومی کشور:

هر کتابدار، پنج کتابخوان حرفه ای پرورش دهد

نیز تصریح کرد: استخراج اولویت های پژوهشی برای حمایت از پایان نامه ها و فراخوان اولویت های پژوهشی از دانشگاه ها و مراکز پژوهشی، از جمله این برنامه هاست.

انجام پروژه های تحقیقاتی و تهیه طرح خام پژوهشی، فعال کردن واحد پژوهش در سایت نهاد کتابخانه های عمومی، تهیه بانک اطلاعاتی استادان و پژوهشگران عرصه کتابخانه ها، انتخاب پژوهش برتر کتابخانه ها در هفته پژوهش، شناسایی و ارتباط با انجمن های علمی و دانشجویی و شناسایی و ترجمه منابع لاتین، دیگر برنامه های نهاد کتابخانه های عمومی است.

تشکیل کارگروه های تخصصی برای انتخاب منابع کتابخانه ها

در عین حال مدیرکل منابع نهاد کتابخانه های عمومی از تشکیل هشت کارگروه تخصصی برای انتخاب منابع کتابخانه ها خبر داد.

محمد حسینی در یازدهمین گردهمایی مدیران کل کتابخانه های عمومی کشور اعلام کرد: تاکنون کارگروه های کلیات، ادبیات، تاریخ و علوم اجتماعی آغاز به کار کرده اند و چهار کارگروه تخصصی هنر، علوم محض، کودک و نوجوان و فلسفه در حال شکل گیری است. وی افزود: در مجموع ۶۲ جلسه کارگروهی تشکیل شده و تا کنون ۱۸۱۶ عنوان کتاب را مورد بررسی قرار داده ایم. حسینی افزود: در شش ماه گذشته اقدام شده، تیمی برای احصای بهترین کتاب ها از ناشران سراسر کشور تشکیل شده و در نمایشگاه بین المللی کتاب امسال هم آثار قابل توجهی شناسایی شد. در عین حال نگاه ما حمایتی نیست و تنها کتاب های مفید را از ناشران خریداری می کنیم.

تشکیل گردهمایی آموزشی

با محوریت انجمن کتابخانه های عمومی

سرپرست امور انجمن ها و استان ها در نهاد کتابخانه های عمومی نیز در گردهمایی مدیران کتابخانه های استان ها اعلام کرد: گردهمایی آموزشی با محوریت انجمن کتابخانه های عمومی تشکیل می شود. محسن خوانساری که در یازدهمین گردهمایی مدیران کل کتابخانه های عمومی استان های کشور سخن می گفت، اظهار داشت: با احتساب ۱۰۸۰ نقطه شهری و مراکز که باید انجمن کتابخانه های عمومی داشته باشند، در طول سال باید در مجموع ۶۴۸۰ جلسه انجمن کتابخانه های عمومی تشکیل شود. به عبارت دیگر، دست کم باید بیش از شش هزار مصوبه مفید داشته باشیم.

سرپرست امور انجمن ها و استان ها در نهاد کتابخانه های عمومی کشور، به اوضاع انجمن های برخی از استان ها اشاره کرد و گفت: تعامل ضعیف مدیران امور کتابخانه ها با سایر مدیران اجرایی استان ها و شهرستان ها، همچنین پایین بودن سطح تخصص بعضی از اعضای انجمن کتابخانه های عمومی در جلب مشارکت ها و احصای منابع مالی، ضعف ایجاد می کند. لازم است که در سال جاری ضعف های گذشته را جبران کنیم.

وی، موفقیت استان ها را به شیوه فعالیت انجمن های شهرستان ها وابسته دانست و بر لزوم برگزاری دقیق و به موقع انجمن ها تاکید کرد. یازدهمین گردهمایی مشترک مدیران کل کتابخانه های عمومی استان ها و معاونان و مدیران کل ستادی نهاد کتابخانه های عمومی هشتم و نهم تیر ماه در سالن حجاب مرکز آفرینش های ادبی و هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان برگزار شد.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، با بیان این مطلب که ابزار توسعه کتابخانه ها در کشور فراهم است، تصریح کرد: در حالی که برای ساخت یک کتابخانه جدید به بودجه و صرف وقت زیادی نیاز داریم، می توانیم از مکان های رها شده به عنوان کتابخانه استفاده کنیم. وی همچنین به تجربه استان هرمزگان اشاره کرد که با موافقت نامه به امضا رسیده با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مقرر شده است که در کنار خانه های بهداشت، کتابخانه های کوچک روستایی در این استان راه اندازی شود.

توسعه کتابخوانی

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در بخش دیگری از سخنان خود گفت: بابرنامه های ابتکاری در حوزه کتابخوانی می توانیم اشتیاق افراد مختلف را به مطالعه افزایش دهیم. در صورتی که هر کتابدار پنج کتابخوان حرفه ای پرورش دهد، مشکلات این حوزه رفع می شود.

وی همچنین از مدیران کل کتابخانه های عمومی کل کشور درخواست کرد که در ازای موفقیت کتابداران در جلب مخاطبان، برای آنها تشویق مالی قائل شوند. رئیس هیات امنای نهاد کتابخانه های عمومی کشور، جای تبلیغات را نیز در کتابخانه ها خالی دانست و گفت: با امانت دادن کتاب، راه اندازی کتابخانه سیار و شیوه های ابتکاری دیگر می توان به توسعه کتابخوانی دست یافت.

صفا هرندی در عین حال خاطر نشان کرد: باید در زمینه کتابخوانی به توسعه متوازن دست پیدا کنیم. در بسیاری از کشورها بیشترین شمارگان آثار به رمان های سطح پایین مربوط می شود و آمار کتاب های مفید پایین است. امیدواریم به کتابخوانی متوازن و همپا با پیشرفت در زمینه های مختلف دینی، ادبی و تاریخی دست پیدا کنیم.

حمایت از پایان نامه های تخصصی

در حوزه کتابخانه ها

در این گردهمایی همچنین مقرر شد که نهاد کتابخانه های عمومی از انتشار پایان نامه های دانشجویی در حوزه تخصصی کتابخانه ها حمایت کند.

دکتر جلال غفاری مدیرکل پژوهش و برنامه ریزی نهاد کتابخانه های عمومی کشور در این زمینه گفت: این اداره کل در حال تدوین آیین نامه حمایت از پایان نامه های دانشجویی در حوزه تخصصی کتابخانه هاست. غفاری که در یازدهمین گردهمایی مدیران کل کتابخانه های عمومی کشور سخن می گفت، با اعلام این خبر در تبیین برنامه های این اداره کل گفت: برگزاری دوره های دانش پژوهشی برای دانشجویان و جلب همکاری استادان دانشگاه ها در راهبری برنامه های تحقیقی، در حوزه فعالیت های پژوهشی این اداره کل است.

وی در تبیین برنامه های سال جاری نهاد کتابخانه های عمومی در حوزه پژوهش و برنامه ریزی

یازدهمین گردهمایی مدیران کل امور کتابخانه های عمومی استان های کشور هشتم تیر ماه در سالن حجاب واقع در مرکز آفرینش های ادبی و هنری کانون پرورش فکری آغاز به کار کرد. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی که رئیس هیات امنای نهاد کتابخانه های عمومی نیز هست، در این گردهمایی که بزرگ ترین گردهمایی مدیران کل کتابخانه های عمومی است، طی سخنانی به طرح مباحث مرتبط با کتابخانه ها و سرانه مطالعه در کشور پرداخت.

این گردهمایی در روز نهم تیر ماه نیز ادامه یافت و در روز دهم تیر ماه، مدیران کل کتابخانه های استان های کشور با دکتر علی لاریجانی رییس مجلس شورای اسلامی نیز دیدار کردند. گزارش این مراسم از آن جهت مغتنم است که مباحث مطرح شده در سخنرانی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و نیز تنی چند از مسئولان نهاد کتابخانه های عمومی، راهگشای بسیاری مسائل در زمینه توسعه کتابخانه ها و کتابخوانی است.

وی با اعلام این مطلب افزود: بر اساس شواهد و قراین احساس می شود که از سال ها پیش، با اهتمام همگانی و رهنمودهای شخصیت های فرهنگی و سیاسی و به طور مشخص مقام معظم رهبری، حرکت به سوی توسعه کتابخوانی آغاز شده است و این مسیر در حال حرکت استقامتی خود، راه خوبی را پشت سر می گذارد.

رئیس هیات امنای نهاد کتابخانه های عمومی کشور همچنین گفت: می توانیم بر اساس تعداد عنوان های به چاپ رسیده، شمارگان کتاب ها و متوسط صفحات به چاپ رسیده، ثابت کنیم که ادعاهای برخی از مغرضان مبنی بر مطلوب نبودن اوضاع کتابخوانی و کتابخانه های ایران کاملا بی اساس است. در عین حال بر اساس نهضت کتابخوانی مورد نظر جامعه، تا رسیدن به وضعیت ایده آل هنوز فاصله زیادی داریم.

وی افزود: مسئولان کشور حرکت های مفیدی را در جهت رشد کتابخوانی انجام داده اند؛ به گونه ای که امسال بارشد ۵۰ درصدی در بودجه نهاد کتابخانه ها روبرو شدیم. صفا هرندی همچنین در سخنان خود از پژوهشگرانی که در عرصه تعیین شاخص های مطالعه تلاش می کنند، درخواست کرد که به فعالیت خود شتاب دهند تا سخنان بی پایه و تعبیر های مغرضانه و بی اساس مبنی بر اینکه آمار کتابخوانی ایرانیان پایین است، به اذهان عمومی راه پیدا نکند.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: متأسفانه جمعی در داخل کشور اوضاع کتابخانه های ما را با کشورهای عقب مانده ای مقایسه می کنند که تمام کتاب های کتابخانه هایشان از یک کتابخانه استاندارد ما کمتر است و این جفا در حق ملت، نابخشودنی است. محمدحسین صفا هرندی در بخش دیگری از سخنان خود با بیان این مطلب که بخشی از کار نهاد کتابخانه های عمومی فراهم کردن محلی برای دسترسی افراد به کتاب است، تاکید کرد: با اینکه به ظاهر و در قیاس با استانداردهای جهانی، تعداد کتابخانه های عمومی پایین است، ولی در مقایسه با بسیاری از کشورها وضعیت قابل قبولی داریم.

وی افزود: امروز در کشور ما ۱۸۰۰ کتابخانه تحت پوشش نهاد کتابخانه های عمومی فعالیت می کنند، اما باید توجه کنیم که تعداد قابل توجهی کتابخانه با بودجه خیران در دست ساخت است و همچنین نباید آمار کتابخانه های تحت پوشش شهرداری، کتابخانه های مساجد و مدارس را نیز از نظر دور کنیم.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، با بیان این مطلب که ابزار توسعه کتابخانه ها در کشور فراهم است، تصریح کرد: در حالی که برای ساخت یک کتابخانه جدید به بودجه و صرف وقت زیادی نیاز داریم، می توانیم از مکان های رها شده به عنوان کتابخانه استفاده کنیم. وی همچنین به تجربه استان هرمزگان اشاره کرد که با موافقت نامه به امضا رسیده با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مقرر شده است که در کنار خانه های بهداشت، کتابخانه های کوچک روستایی در این استان راه اندازی شود.

تامین کتاب

رئیس هیات امنای نهاد کتابخانه های عمومی کشور در ادامه سخنان خود به تامین کتاب های مورد نیاز کتابخانه های عمومی اشاره کرد و گفت: سال گذشته با اینکه مقدار زیادی کتاب خریداری شد ولی برخی از کتابخانه ها از آن بی نصیب ماندند. امسال ۵۰ درصد کتاب های خریداری شده از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در اختیار کتابخانه های عمومی قرار می گیرد. موانع تهیه کتاب برای کتابخانه های شهرستان ها نیز رفع شده و زمینه برای بهبود ارسال کتاب فراهم است.

محمدحسین صفا هرندی همچنین بر لزوم توجه هر چه بیشتر به کیفیت آثار ارسال شده به کتابخانه های عمومی کشور تاکید کرد و گفت: باید از میان آثار تازه منتشر شده در بازار، بهترین آنها وارد کتابخانه ها شود. اما در عین اینکه به تمام موضوع های پر دازیم، باید به ضرورت و نیاز جامعه نیز توجه خاصی داشته باشیم. وی افزود: در بررسی صورت گرفته در کتابخانه ها، متأسفانه با فقر شدید در حوزه کتاب های دفاع مقدس و نیز آثار شهید مطهری روبرو شدیم.

وزیر ارشاد: مسئولان کشور حرکت های مفیدی را در جهت رشد کتابخوانی انجام داده اند؛ به گونه ای که امسال بارشد ۵۰ درصدی در بودجه نهاد کتابخانه ها روبرو شدیم

کارشناسان از ضرورت تخصصی شدن نمایشگاه‌ها می‌گویند

نمایشگاه‌های تخصصی، رونق کتابخانه‌های دانشگاهی

نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب تهران و استقبالی که از کتاب‌های این حوزه می‌شود نشان از تاثیرگذاری حوزه نشر دانشگاهی در عرصه کتاب ایران دارد.

کفاشی در این باره می‌گوید: «با توجه به این که اعضای انجمن از نمایشگاه‌های کتاب استقبال خوبی می‌کنند و با تخفیفی که در این نمایشگاه داده می‌شود، شاهد حضور همه ناشران این حوزه خواهیم بود.» این نمایشگاه به کتاب‌های فارسی محدود نمی‌شود و در آن تعدادی از کتاب‌های خارجی این حوزه‌ها نیز عرضه می‌شود.

به گفته کفاشی این کتاب‌ها از سوی ناشرانی عرضه می‌شود که براساس شرایط داخلی به افست کتاب‌های خارجی می‌پردازند و یا کتاب‌های زبان اصلی را عرضه می‌کنند.

در ایران با حجم گسترده دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی حدود ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ کتابخانه دانشگاهی وجود دارد و تامین منابع مورد نیاز این کتابخانه‌ها از خرید هابی صورت می‌گیرد که در نمایشگاه‌های بین‌المللی کتاب تهران و برخی از نمایشگاه داخلی انجام می‌شود.

برگزاری چنین نمایشگاه‌های تخصصی می‌تواند بسیاری از مشکلات این مراکز را به حداقل برساند و در صورت تسری این نمایشگاه به بخش بین‌المللی و با حضور ناشران خارجی، می‌توان شاهد رشد مطالعاتی و علمی در مراکز آموزش عالی کشور بود.

این نمایشگاه در راستای تجهیز کتابخانه‌های دانشگاهی صورت می‌گیرد و گام مهمی در تقویت گرایش به مطالعه در میان اقشار تحصیلی جامعه و تامین منابع مطالعاتی مراکز علمی و آموزشی است و در صورت تداوم می‌تواند خلأ دسترسی به کتاب در مراکز علمی را پر کند.

انجمن ناشران دانشگاهی با بیش از ۳۰۰ عضو یکی از انجمن‌های مهم حوزه کتاب و نشر ایران به شمار می‌آید و حضور گسترده ناشران در

عرضه می‌شود. نمایشگاه تخصصی ناشران دانشگاهی اما حکایت دیگری دارد. به گفته محسن کفاشی، عضو هیات مدیره انجمن ناشران و رئیس تعاونی ناشران دانشگاهی قراردادهای برگزاری نمایشگاه در حال امضاست و در آینده نزدیک شاهد برگزاری این نمایشگاه تخصصی خواهیم بود.

برگزاری این نمایشگاه از سوی انجمن ناشران دانشگاهی مطرح شد و به دنبال استقبال و حمایت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت علوم زمینه برگزاری آن فراهم شده است.

کفاشی می‌گوید: «پس از حذف یارانه کاغذ که به صورت سهمیه به ناشران تعلق می‌گرفت و ۱۵ تا ۲۰ درصد کاغذ مصرفی ناشران را در برمی‌گرفت، بهترین جایگزین برای ناشران این حوزه برگزاری نمایشگاهی تخصصی است که با این ویژگی طراحی و به تامین منابع مطالعاتی دانشگاه‌ها منجر شود.»

حمید قبادی، مشاور اجرایی معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هم در این زمینه به کتاب هفته می‌گوید: «با اعلام تصمیم برگزاری این نمایشگاه تخصصی از سوی انجمن، معاونت امور فرهنگی با توجه به این که از برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی از سوی انجمن‌ها استقبال می‌کند، از برگزاری این نمایشگاه هم استقبال کرد و برای حمایت مالی و کمک به برگزاری مطلوب نمایشگاه قول مساعد داد.»

قبادی می‌افزاید: «موافقت شده است که ۵۰ درصد تخفیف به قیمت پشت جلد تا سقف معینی به خریداران داده شود.»

او تصریح می‌کند: براساس تعهدات وزارتخانه‌های ارشاد و علوم و انجمن ناشران، وزارت علوم، دانشگاه‌ها را معرفی می‌کند و بر این اساس سهم معاونت امور فرهنگی وزارت ارشاد در تخفیف مشخص می‌شود.»

کفاشی هم درباره تخفیف‌های این نمایشگاه می‌گوید: «قرار است ۵۰ درصد مبلغ خرید کتاب از سوی وزارت علوم و دانشگاه آزاد تامین شود و ۵۰ درصد دیگر از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و انجمن به صورت تخفیف در اختیار خریداران قرار گیرد.»

این نمایشگاه بر خلاف دیگر نمایشگاه‌ها و به مانند نمایشگاه‌های کتاب یاد یار مهربان به کتابخانه‌های دانشگاهی اختصاص دارد و علاقه‌مندان به صورت فردی نمی‌توانند از این نمایشگاه خرید کنند.

یکی از نشانه‌های صنعتی شدن فرهنگ، حرکت به سمت فعالیت‌های تخصصی و به کارگیری توانمندی‌ها و داشته‌های هر حوزه تخصصی برای کمک به تحقق کامل صنعت فرهنگ است. این امر در کنار فعالیت‌های عمومی علاوه بر پاسخ‌گویی به نیازهای حوزه خود، خدمت‌بزرگی به حوزه فرهنگ و در نگاهی فراتر به همه صنایع کشور است.

کتاب و نشر به عنوان مهم‌ترین ابزار و هدف برای تحقق آنچه امروزه به عنوان جامعه دانایی محور عنوان می‌شود یکی از صنایعی است که می‌تواند در کنار بهره‌های فراوانی که به حوزه اندیشه و پشتوانه فکری کشور می‌رساند، در عرصه تولید اقتصادی هم سرمایه‌بزرگی به شمار آید.

در این حوزه که به عنوان یکی از بزرگترین صنایع در جهان به آن توجه می‌شود ظرفیت‌هایی وجود دارد که در صورت شناخت، برنامه‌ریزی و صرف‌هزینه می‌توان بسیاری از خلأهای موجود در همه حوزه‌های کشور را پر کرد. نمایشگاه‌های کتاب از این جمله‌اند. نمایشگاه و نمایشگاه‌داری به صنعتی تبدیل شده و جهان صنعتی به این امر به عنوان یکی از منابع مالی خود می‌نگرد. درآمدهای سرشار حاصل از برپایی نمایشگاه‌های بزرگ کتاب در شهرهای بزرگ جهان و حضور میلیونی فعالان و مشتاقان کتاب و نشر و از همه مهم‌تر آثانی که در حوزه تجارت کتاب حضور دارند چیزی نیست که بسیاری از کشورها به راحتی از آن چشم‌پوشی کنند.

در این میان نمایشگاه‌های تخصصی نقشی به اندازه دیگر نمایشگاه‌های عمومی دارند. چه حضور متخصصان حوزه کتاب و نشر از یک سو و نیازمندان به کالاها و خدمات این حوزه از سوی دیگر دلیلی بر رونق صنعت کتاب و در سطحی کلی تر اقتصاد ملی به شمار می‌آید.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به عنوان یکی از بزرگ‌ترین نمایشگاه‌های کتاب جهان که از چند منظر می‌تواند به رونق اقتصادی خود و رونق کلی اقتصاد کشور منجر شود از جمله فعالیت‌هایی است که تا کنون موفقیت‌های بزرگی نصیب کشور ما کرده است. برگزاری این نمایشگاه با حضور بازدیدکنندگان میلیونی حجم بزرگی از اقتصاد فرهنگ را به دوش می‌کشد.

در کنار این فعالیت عمده، برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی چندی است که در برنامه دست‌اندرکاران بخش خصوصی قرار گرفته است. در این زمینه استقبال وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و حمایت مالی و پشتیبانی فکری این وزارتخانه باعث شده است که شمار متقاضیان حوزه‌های مختلف برای برگزاری نمایشگاه‌های تخصصی افزایش یابد.

پس از اعلام آمادگی انجمن فرهنگی ناشران بین‌المللی برای برگزاری نمایشگاه تخصصی کتاب‌های کاربردی و دانشگاهی (بخش تخصصی کتاب‌های خارجی این حوزه) سال گذشته مسئولان انجمن از برگزاری نمایشگاه تخصصی کتاب‌های دانشگاهی خیر دادند.

نمایشگاه بین‌المللی کتاب‌های کاربردی و دانشگاهی در طول شش دوره برپایی با استقبال گسترده مجامع علمی و دانشگاهی و کتابخانه‌های بزرگ دانشگاه‌های سراسر کشور روبه‌رو شده است. این در حالی است که این نمایشگاه به دلیل ورود و عرضه کتاب‌های خارجی و برگزاری بدون یارانه، از فروش مستقیم بهره می‌برد و در نتیجه کتاب با قیمت اصلی و اندکی تخفیف به اعضای انجمن

خانه کتاب

فراخوان

دومین دوره جایزه گام اول

به همت خانه کتاب برگزار می‌شود

این جایزه با هدف کشف استعداد و تشویق هرچه بیشتر پدیدآورندگانی است که برای نخستین بار کتاب منتشر کرده‌اند.

موضوع‌های مورد ارزیابی هیت داوران عبارتند از:

الف: مجموعه شعر یا داستان کوتاه، بلند و رمان برای کودکان و نوجوانان

ب: مجموعه شعر یا داستان کوتاه، بلند و رمان برای بزرگسالان

از تمامی نویسندگان و شاعرانی که اولین اثر خود را از اول سال ۱۳۸۶ در زمینه‌های یاد شده به چاپ رسانده‌اند، دعوت می‌شود سه نسخه از اثر منتشر شده را تا پایان مرداد ۱۳۸۷ به نشانی دبیرخانه گام اول ارسال نمایند.

نشانی: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، بین صبا و فلسطین جنوبی، ساختمان شماره ۱۱۷۸، طبقه اول

تلفن: ۶۶۴۶۰۵۱۹ دورنگار: ۶۶۴۱۵۳۶۰

ناشران چه کاغذی را ترجیح می دهند؟

انتخاب برای چشم مخاطب

در ذهن داشتیم، کاغذ مناسب در بازار فراهم نبود. اما به هر حال همیشه تلاش کرده ایم بهترین کاغذها را انتخاب کنیم.

مدیر نشر موج نیز در این زمینه به کتاب هفته می گوید: «ما از کاغذهای موجود در بازار استفاده می کنیم. حتی به نظر من برای برخی از کتاب ها نظیر رمان ها بهتر است از کاغذ ایرانی موجود در بازار استفاده شود. چون این کاغذها حالت مات و رنگ شکرکی دارد و بازتاب نور روی آن، چشم را خسته نمی کند در حالی که اگر برای چاپ این کتاب ها، از کاغذهای خارجی سفید استفاده شود، بازتاب نور چشم خواننده را اذیت می کند. بنابراین به عقیده من در چنین مواردی نباید عجله کرد و به این دلیل که برخی از خوانندگان به سفیدی کاغذ جذب می شوند، کاغذ خارجی را انتخاب کرد. چرا که کاغذ ایرانی به ویژه برای مطالعه با حجم بالا بهتر است.»

خوشخوانی کتاب و جنس کاغذ

حال باید دید که انتخاب درست کاغذ، چه اثراتی بر جذب مخاطب و خوشخوان شدن کتاب مورد مطالعه دارد.

آتشین جان می گوید: «مخاطبان معمولاً کتاب های متفاوت را راحت تر می پذیرند. اما ما به دلیل اینکه بیشتر از کاغذهایی به رنگ نخودی استفاده می کنیم، باید در چاپ کتاب های چهار رنگ خیلی دقت کنیم چون کاربرد رنگ روی این کاغذها مثل کاغذهای سفید نیست و اگر در انتخاب رنگ مرکب دقت نکنیم، خویش روی این کاغذها مشکل می شود. اما به طور کلی مخاطب به کتاب هایی که کاغذ آنها با دقت نظر انتخاب شده باشد، گرایش بیشتری نشان می دهد.»

علی پور نیز معتقد است که انتخاب درست جنس کاغذ، بر جذب مخاطب و خوشخوان شدن کتاب ها تأثیر بسزایی دارد. او می گوید: «بخش مهمی از کتاب، صفحه آرایشی آن است. چون آنچه در وهله اول اهمیت دارد و مخاطب آن را می بیند، ظاهر کتاب است. اما جنس کاغذ هم به اندازه فونت حروف و صفحه آرایشی کتاب در جذب مخاطب اثرگذار است. مهم ترین مساله در خوانش یک کتاب، خسته نشدن چشم مخاطب است. در کتاب های پر حجم گاهی ناچار می شویم فونت حروف را ریز کنیم که خیلی از خوانندگان اعتراض می کنند. بنابراین اگر فونت ریز باشد و کاغذ هم خوب نباشد، خواندن کتاب سخت می شود. این است که کاغذ نقش خیلی مهمی دارد. هر قدر کیفیت کاغذ بهتر باشد، کتاب خوشخوان تر می شود. تفاوت قیمت کاغذ ۶۰ گرمی با ۷۰ گرمی هم خیلی زیاد نیست. پس بهتر است که ناشران کاغذ ۷۰ گرمی به بالا را انتخاب کنند تا کتاب با کیفیت بهتری به دست مخاطب برسد.»

دانش اشراقی نیز معتقد است که مهم ترین مساله در جذب مخاطب، پس از گرافیک کتاب، جنس کاغذ آن است. او در این باره می گوید: «همان طور که گفتیم، سفیدی کاغذ باید به گونه ای باشد که چشم مخاطب را در مطالعه های طولانی مدت آزار ندهد. در مورد کتاب های رنگی با کاغذ گلاسه نیز بهتر است از کاغذ گلاسه مات استفاده شود تا بازتاب نور سبب آزار چشم مخاطب نشود.»

واشویی نیز می گوید: «مسلماً درصد بالایی از جذابیت بصری کتاب توسط جنس کاغذ تعیین می شود اما در باره تأثیر آن بر جذب مخاطب، به عقیده من نمی توان به آسانی نظر داد و باید روی آن بررسی علمی و تحقیق میدانی صورت بگیرد. چون تعیین درصد تأثیر آن به آسانی قابل تخمین نیست.»

پشت می زند یعنی روی صفحه بعد سایه می اندازد. این طور می شود که گاهی ناشر مجبور به تن دادن به استفاده از یک نوع کاغذ دیگر می شود. اما اگر کاغذ دلخواه و چاپخانه حرفه ای وجود داشته باشد، ناشر با توجه به نیازش دست به انتخاب می زند.»

ناشران و اهمیت نوع کاغذ

بررسی میزان اهمیت دادن همه ناشران به نوع کاغذهای مصرفی در این گزارش امکان پذیر نیست اما ناشرانی که برای تهیه این گزارش از نظرات آنها استفاده شده است، نظراتی در این باره دارند.

مدیر نشر حوض نقره می گوید: «نشر ما خیلی روی گرافیک کتاب ها تأکید می کند، بنابراین با وجود گرافیک متفاوت، روی قطع و فرم کتاب ها هم خیلی مانور می دهیم. همیشه سعی کرده ایم که مثلث قطع و فرم را با ضلع سوم کاغذ متفاوت تکمیل کنیم. از میان همه کتاب هایی که توسط حوض نقره منتشر شده تنها پنج عنوان با کاغذ معمولی ۷۰ گرمی چینی یا کره ای منتشر شده و همیشه سعی کرده ایم از کاغذهای ۱۱۰ گرمی گوناگون استفاده کنیم.»

مدیر انتشارات نسل نواندیش نیز می گوید: «جنس کاغذ برای ما خیلی مهم است اما گاهی به رغم علاقه ناچار به استفاده از برخی کاغذها می شویم. مثلاً در روزهای پیش از نمایشگاه کتاب امسال به دلیل نبودن کاغذ مصرفی ۷۰ گرمی، ناچار شدیم برخی از کتاب هایمان را روی کاغذ ۶۰ گرمی چاپ کنیم که برخی از خوانندگان به استفاده از این جنس کاغذ اعتراض کردند. اما بخش عمده کارهای ما در طول ده دوازده سال فعالیتیمان، روی کاغذهای ۷۰ گرمی چاپ شده است. ما همیشه سعی کرده ایم از کاغذهای باکیفیت استفاده کنیم و گاهی که کاغذی با کیفیت پایین وجود داشت، چاپ کتاب ها را تا زمان رسیدن کاغذ بهتر متوقف می کردیم.»

مسئول روابط عمومی نشر ماهی نیز می گوید: «در سال ۸۰ که اولین کتاب های خود را چاپ می کردیم، با محدودیت مالی مواجه بودیم اما از همان زمان هم از کاغذ ۸۰ گرمی استفاده می کردیم چون کاغذهای ۷۰ گرمی که آن زمان وجود داشت، به گونه ای نبود که بتوان با ماشین چاپ روی آن مانور داد و کارها را به صورت پررنگ چاپ کرد. مثلاً در مورد کتاب سی جلدی فرهنگ نویسندگان فرانسه علاوه بر دقت در رنگ، به خاطر خوب از کار درآمدن ترام عکس ها، ناچار از مرکب خارجی هم استفاده می کردیم. در مورد کارهای دیگر هم هنوز این سواست را داریم. مشکل بزرگ ما این بود که با توجه به ایده هایی که

کند، ناچار می شود از کاغذ موجود در بازار استفاده کند و همین مساله ممکن است روی کیفیت کتاب تأثیر منفی بگذارد.»

استانداردهای استفاده از کاغذ

در برخی از کشورها بسته به نوع کتاب و کاربرد آن، استانداردهایی برای انتخاب کاغذ وجود دارد اما باید دید در ایران مساله به چه شکل است. آتشین جان می گوید: «فکر نمی کنم بتوان در ایران استانداردی برای این مساله در نظر گرفت؛ چون کاملاً سلیقه ای است. بارها پیش آمده است که کتابی با چند نوع کاغذ و قطع و با ترجمه های متفاوت منتشر شده و همچنان هم فروش داشته است. بنابراین به عقیده من استاندارد خاصی وجود ندارد.»

علی پور نیز معتقد است که استاندارد خاصی در این مورد وجود ندارد. او می گوید: «نوع کاغذ بیشتر با توجه به سلیقه ناشران انتخاب می شود که بخش عمده ای از آن را هم نوع کاغذهای موجود در بازار تعیین می کند. گاهی پیش می آید که یک نوع کاغذ اصلاً در بازار موجود نیست پس بخش عمده ای از انتخاب ها به بازار کاغذ برمی گردد. بنابراین، این کاغذ موجود در بازار است که استانداردها را تعیین می کند.»

واشویی نیز در این زمینه معتقد است: «ما تا به حال در انتخاب کاغذ، خارج از هر گونه استاندارد قرار داشتیم اما الان داریم آرام آرام به سمتی پیش می رویم که ناشران در انتخاب کاغذ به حرفه ای بودن نزدیک شوند و نسبت به نوع کتابی که چاپ می کنند، از کاغذهای مناسب تری بهره ببرند. ناشران فرهنگ نامه ها معمولاً از کاغذهای نازک استفاده می کنند تا حجم کار پایین بیاید. اما در مورد کتاب های پرمتن، کاغذ با ضخامت بالاتر، بهتر جواب می دهد و چاپ خوبی به دست می آید البته انعکاس نور هم روی این کاغذ کمتر است.»

دانش اشراقی نیز در این زمینه می گوید: «انتخاب کاغذ بیشتر بر مبنای سلیقه و بازار است و استاندارد خاصی وجود ندارد. گاهی کتاب های شعر را روی کاغذ کاهی چاپ می کنند که گران تر از کاغذهای معمولی است. بنابراین استفاده از کاغذ به نوع کتاب هم بستگی دارد. گاهی اتفاق می افتد که مثلاً برای چاپ کتابی به کاغذ نازک پوست پیازی نیاز داریم اما چنین کاغذی اصلاً در بازار موجود نیست. علاوه بر این چاپخانه ای هم که دقت لازم را برای چاپ روی این نوع کاغذ داشته باشد، کم تر وجود دارد و اگر کتابی را روی این کاغذ چاپ کنند، به اصطلاح کاغذ

انتخاب کاغذ برای چاپ کتاب یکی از شاخصه هایی است که توجه به آن می تواند بر جذب مخاطب و خوشخوانی کتاب تأثیر بسزایی بگذارد. در کشورهای دیگر استانداردهای زیادی برای انتخاب جنس کاغذ وجود دارد اما در ایران به دلیل تنوع کم کاغذهای موجود در بازار و گاهی گران بودن کاغذ، امکان مانور به ناشران داده نمی شود. اما ناشران ایرانی هم برای خود استانداردها و شاخصه هایی در نظر می گیرند که بیشتر بر اساس تجربه به وجود آمده است.

در این گزارش با استفاده از نظرات برخی از ناشران، تلاش کرده ایم به تصویری از این شاخصه ها و استانداردها دست پیدا کنیم.

دیدن کتاب های متفاوت با قطع، گرافیک، صفحه آرایشی و فونت حروف متفاوت، این پرسش را به ذهن متبادر می کند که برای انتخاب جنس کاغذ، باید به چه فاکتورهایی توجه کرد؟

تیسیم آتشین جان مدیر انتشارات «حوض نقره» می گوید: «به نظر من در درجه اول این گرافیک کتاب است که نوع کاغذ را مشخص می کند و در درجه دوم میزان تقاضا برای کتاب، بر نوع کاغذ انتخابی تأثیر می گذارد. یعنی مخاطب بعد از مدتی عادت می کند که کتاب های با قطع یا گرافیک خاص را با کاغذ خاصی ببیند.»

بیژن علی پور مدیر انتشارات «نسل نواندیش» نیز در این باره اشاره می کند: «در انتخاب کاغذ باید توجه داشته باشیم که به گونه ای باشد که رنگ روی آن بنشیند و از طرف دیگر پس ندهد یا سایه نیندازد. ضمن اینکه نباید خیلی براق باشد. اینها مهم ترین فاکتورهایی است که باید در انتخاب کاغذ از سوی ناشران مورد توجه قرار گیرد. معمولاً کاغذی که توسط ناشران انتخاب می شود، کاغذ روتین ۷۰ گرمی سفید است که بهترین مارک آن ساخت کشور اندونزی است که نسبت به نوع کره ای کمی گران تر است.»

محمد واشویی مسئول روابط عمومی نشر «ماهی» نیز درباره فاکتورهای انتخاب کاغذ می گوید: «قبلاً که کاغذ دولتی وجود داشت، تاجر کاغذ نمی توانست ریسک وارد کردن کاغذ تحریر را متقبل شود. بنابراین تنوع جنس در بازار کم بود اما الان با حذف کاغذ پارانته ای، تنوع کاغذها در حال بیشتر شدن است و می توانیم امیدوار باشیم که به تناسب موضوع و حجم کتاب ها نوع کاغذهای مورد نظرمان را انتخاب کنیم. در حال حاضر نوع کاغذ، بیشتر به صورت تجربی انتخاب می شود. می توان تنوع کاغذ کتاب های خارجی را الگو قرار داد و از تجربه ناشران صاحب سبک نیز استفاده کرد. ما نمونه کاغذهای موجود در بازار را می گیریم و اغلب به لیتوگراف، چاپخانه دار یا صحاف نشان می دهیم و اگر مناسب باشد خریداری می کنیم اما مشکلاتی هم داریم مانند اینکه اگر کاغذی را برای چاپ استفاده کنیم، ممکن است در زمان چاپ مجدد در بازار وجود نداشته باشد و مجبور شویم برای چاپ مجدد از کاغذ دیگری استفاده کنیم.»

اما مرتضی دانش اشراقی مدیر نشر «موج» در این زمینه تمهید دیگری دارد: «مهم ترین فاکتور برای انتخاب جنس کاغذ، در مرحله نخست این است که کتاب چه کاربردی دارد. مثلاً اگر کتاب رنگی باشد بهتر است از کاغذ گلاسه برای چاپ آن استفاده شود. اما در مورد رمان ها می شود از کاغذ ایرانی یا خارجی موجود در بازار استفاده کرد. بیشتر این فاکتورها البته به بازار و قیمت کاغذ بستگی دارد. گاهی ناشر به این دلیل که ناچار است کتابی را در طول یک هفته چاپ

صد و بیست و ششمین نمایشگاه کتاب استانی در اردبیل برگزار شد

صعود کتاب‌ها از سبلان

هفته گذشته شهر اردبیل و مردم فرهنگ دوست و علاقه مند به کتاب و کتابخوانی این خطه از کشور میزبان سیصد ناشر از سراسر کشور بودند تا شاهد برگزاری پنجمین نمایشگاه کتاب استانی اردبیل باشند؛ نمایشگاهی که اولین دوره آن سیزده سال قبل یعنی در تیرماه سال ۱۳۷۴ برگزار شده بود.

اما پس از آن نمایشگاه اهالی استان اردبیل طی سال‌های ۸۳ و ۸۴ و ۸۵ نیز شاهد شکل‌گیری سه نمایشگاه دیگر بودند تا امسال نیز پس از وقفه‌ای یک ساله در روند برگزاری این رویداد فرهنگی بار دیگر میزبان ناشران سراسر کشور باشند. نمایشگاه کتاب امسال استان اردبیل نیز همانند دو نمایشگاه قبل در محل نمایشگاه‌های بین‌المللی استان برگزار شد و این تلاش صورت گرفت تا ناشران متعددی امکان حضور در این نمایشگاه را داشته باشند.

اما مهم‌ترین تفاوت نمایشگاه کتاب امسال استان اردبیل در مقایسه با نمایشگاه‌های گذشته انتخاب زمان مناسب برای شکل‌گیری آن بود.

قطعا علاقه‌مندان به کتاب و کتابخوانی در اردبیل خاطره‌برگزار چهارمین دوره نمایشگاه کتاب استانی اردبیل در اواخر آبان ماه سال ۸۵ را به خاطر دارند که آن ایام با آب و هوایی سرد و برفی مصادف شد هر چند به رغم نامساعد بودن آب و هوا مردم از حضور ناشران استقبال خوبی داشتند.

به هر تقدیر برگزاری نمایشگاه امسال در این زمان از جمله نکات مثبتی بود که به نظر می‌رسد همین زمان برپایی در هر سال با موافقت و مساعدت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تثبیت شود. دکتر محسن پرویز معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، آیت‌الله سیدحاتمی نماینده مردم اردبیل در مجلس خبرگان رهبری، احسان‌الله حاجتی مدیرعامل موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی، نمایندگان مردم استان در مجلس شورای اسلامی، اصغر تقی‌زاده شکیبا مدیرکل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان، تعدادی از مدیران مراکز و سازمان‌های مختلف استان و جمعیت زیادی از علاقه‌مندان به کتاب و کتابخوانی حضور داشتند.

در مراسم افتتاحیه پنجمین نمایشگاه کتاب استان اردبیل دکتر محسن پرویز معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از برگزاری نمایشگاه کتاب در استان اردبیل ابراز خرسندی کرد و گفت: این توفیق دست داد تا پنجمین نمایشگاه کتاب استان اردبیل در مسیر رو به رشد آغاز شده طی چند سال اخیر که شاهد شتاب آن نیز هستیم افتتاح شود؛ مسیری که به واسطه برگزاری نمایشگاه‌های کتاب به همراه تخفیف در قیمت فروش این محصول فرهنگی به ترویج فرهنگ کتابخوانی و رسیدن کتاب به دست مخاطبان کمک می‌کند. وی در بخش دیگری از سخنانش طلیعه سی‌امین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی را فرصتی برای بازکاوی و بازشناسی انقلاب شکوهمند اسلامی دانست و گفت: «نکوداشت ۳۰ سال عظمت، ایهت و عزت انقلاب اسلامی یک وظیفه همگانی است».

معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در بخش دیگر مطالب خود با اشاره به توجه ویژه دولت نهم به مقوله پارانه گفت: «پیش از این پارانه‌های فرهنگی مورد غفلت قرار گرفته بود و پارانه‌ای که برای حوزه فرهنگ مکتوب اختصاص یافته بود، جهت‌گیری مناسبی نداشت. وی گفت: همه ناشران و اصحاب قلم از نوع توزیع پارانه‌های کاغذ ناراضی بودند به همین دلیل توزیع پارانه را در دولت نهم تغییر دادیم تا این نوع حمایت‌ها بیشتر به سود ناشران باشد تا واسطه‌گران و

دلالت. دکتر محسن پرویز در بخش دیگری از سخنانش با اعلام حمایت از برگزاری نمایشگاه‌های کتاب در زمان و مکان ثابت در اردبیل، از حضور ناشران کشورهای حوزه دریای خزر و آسیای میانه در نمایشگاه اردبیل و استان‌های همجوار استقبال کرد.

جشن اهالی فرهنگ

در این مراسم اصغر تقی‌زاده شکیبا، مدیرکل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اردبیل در ابتدای سخنانش برگزاری نمایشگاه کتاب را همانند جشنی دانست که به واسطه آن اهالی علم و فرهنگ و هنر گرد هم جمع می‌شوند و از همه مسئولان و کسانی که اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان را در شکل‌گیری این نمایشگاه کمک کردند تقدیر و تشکر کرد.

وی در ادامه ضمن اظهار امیدواری از اینکه نمایشگاه کتاب مورد استفاده اهالی فرهنگ، هنر، دانش‌آموزان، دانشجویان و ... قرار گیرد در خصوص جایگاه کتاب و کتابخوانی گفت: «کتاب و کتابخوانی یکی از شاخصه‌های دانایی محوری است و میزان استقبال مردم از نمایشگاه کتاب طی سال‌های گذشته نشان داد که مردم استان از حیث علاقه‌مندی به کتاب و کتابخوانی در وضعیت مطلوبی قرار دارند».

مدیرکل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اردبیل در بخش دیگری از سخنانش به اهمیت نمایشگاه‌های کتاب استانی و پرمخاطب بودن این نمایشگاه در استان اردبیل اشاره کرد و گفت: «امیدوارم زمان برگزاری نمایشگاه کتاب استان اردبیل در همین ایام ثابت شود و بتوانیم هر ساله شاهد شکل‌گیری موفق‌تر آن باشیم». وی افزود: این پتانسیل و امکان در استان اردبیل وجود دارد تا نمایشگاه کتاب با حضور کشورهای همسایه به صورت بین‌المللی برگزار شود و امیدوارم با مساعدت مسئولان محترم وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شاهد برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب استان اردبیل در سال‌های آتی باشیم».

توجه به فرهنگ

در بخش دیگری از مراسم افتتاحیه پنجمین نمایشگاه کتاب استان اردبیل، اسماعیلی نماینده مردم در مجلس شورای اسلامی ضمن اظهار امیدواری از اینکه نمایشگاه کتاب موجب خیر و برکت برای استان و همچنین نهادینه کردن بحث کتاب و کتابخوانی شود گفت: «پیر و مطالبی که آقای شکیبا مدیرکل اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی استان نسبت به برگزاری هر ساله نمایشگاه کتاب در زمانی مشخص مطرح کردند، بنده نیز با توجه به حضور معاونت محترم وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، امیدوارم این مساعدت و امکان فراهم شود تا همه ساله شاهد شکل‌گیری نمایشگاه کتاب در اردبیل باشیم».

افزایش بودجه فرهنگ

در مراسم افتتاحیه نمایشگاه کتاب فیروز احمدی معاون سیاسی امنیتی استانداری نیز دقایقی در خصوص مسائل فرهنگی و موضوع کتاب و کتابخوانی سخنرانی کرد. وی گفت: «در سال‌های اخیر اقدامات خوبی در حوزه فرهنگ و هنر استان صورت گرفته است».

احمدی، برپایی نمایشگاه‌های کتاب و ترویج و اشاعه فرهنگ از طریق کتاب و کتابخوانی و حمایت از ناشران، علاقه‌مندان، مولفان، استادان و کتابخوانان را ضروری دانست. وی افزود: توجه دولت به مسائل فرهنگی در این سال‌ها محوری بوده و ما در زمینه‌های مختلف از جمله در حوزه‌های فرهنگ دینی، رشته‌های مختلف علمی و المپیادها موفقیت‌های چشمگیری داشته‌ایم. وی توجه دولت به مسائل فرهنگ دینی را ستودنی ذکر کرد و اظهار داشت: «دولت ۶۰۰ میلیارد ریال اعتبار برای تقویت فعالیت مساجد در شهرستان‌ها

اختصاص داده و برای تکمیل ساختمان مصلی‌ها ۷۰۰ میلیارد ریال کمک کرده است».

حال و هوای نمایشگاه

پنجمین نمایشگاه کتاب استان اردبیل همانند دو نمایشگاه قبل این استان در محل نمایشگاه‌های بین‌المللی استان برگزار شد تا ناشران عمومی در طبقه اول و ناشران دانشگاهی و کمک‌آموزشی در طبقه دوم مستقر شوند. برای نمایشگاه کتاب استان اردبیل بیش از ۳۵۰ ناشر متقاضی حضور بودند اما به رغم فضا سازی مناسب و البته کوچک‌تر شدن برخی از غرفه‌ها، تنها ۳۰۰ ناشر امکان شرکت در نمایشگاه را پیدا کردند.

پنجمین نمایشگاه کتاب استان اردبیل که یکصد و بیست و ششمین نمایشگاه کتاب استانی است از اولین روز برگزاری پرازدحام بود به صورتی که بیش از ۱۰ هزار نفر در این روز از نمایشگاه بازدید کردند. تبلیغات گسترده شهری و رسانه‌ای از جمله عوامل موثری بود که این نمایشگاه را برجسته کرده بود. برای نمایشگاه کتاب اردبیل که چهارمین نمایشگاه کتاب استانی سال جاری پس از نمایشگاه کتاب استان‌های خراسان شمالی، کهگیلویه و بویراحمد و کرمانشاه، امکان خرید کتاب با ۴۰ درصد تخفیف فراهم شده بود و همین امر در تشویق به خرید کتاب به خصوص دانشجویان بسیار موثر واقع شده بود. شایان ذکر است واقع شدن محل برگزاری نمایشگاه در نزدیکی دانشگاه اردبیل باعث شده بود بخش عمده‌ای از مخاطبان

نمایشگاه‌ها را دانشجویان تشکیل دهند. هر چند خانواده‌ها نیز سهم قابل توجهی در این زمینه داشتند.

خاطرات خوش نمایشگاه

در ایام برگزاری نمایشگاه کتاب که معمولاً از آن به عنوان «جشن کتاب‌یادی» می‌شود با همکاری انجمن‌های مختلف فرهنگی و هنری استان برنامه‌های جنبی مختلفی برگزار شد که به عنوان نمونه همزمان با برگزاری مراسم افتتاحیه اجرای موسیقی سنتی را شاهد بودیم. تقدیر از بانوان شاعر و نویسنده استان، برگزاری مسابقات مختلف فرهنگی و هنری، نشست‌های فرهنگی، نقد کتاب و ... از دیگر برنامه‌های جنبی نمایشگاه کتاب استان اردبیل بود. اما نکته دیگری که در نمایشگاه کتاب استان اردبیل قابل ملاحظه بود حضور برخی مراکز و سازمان‌های فعال در حوزه کتاب و کتابخوانی بود که از جمله آنها می‌توان به نهاد امور کتابخانه‌های استان، دبیرخانه امور مساجد و هلال احمر استان اشاره کرد که هر یک فعالیت‌های حوزه کتاب و کتابخوانی خود را معرفی می‌کردند ضمن آن که نهاد امور کتابخانه‌های استان در ایام برگزاری نمایشگاه به صورت رایگان عضو می‌پذیرفت.

نخستین دوره جایزه ادبی جلال آل احمد

اولین دوره جایزه ادبی جلال آل احمد با مشارکت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و موسسه خانه کتاب، دوم آذر ماه ۱۳۸۷، همزمان با سالروز تولد نویسنده توانا و صاحب سبک جلال آل احمد برگزار می‌شود.

موضوع‌های مورد ارزیابی هیأت داوران عبارت‌اند از:

- داستان بلند
- داستان کوتاه
- نقد ادبی

از تمام نویسندگان، منتقدان، ادیبان و تاریخ‌نگاران دعوت می‌شود آثار خود را که در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ به چاپ رسیده است، تا تاریخ ۳۱ شهریور ۱۳۸۷، به دبیرخانه ارسال کنند.

نشانی دبیرخانه: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فلسطین جنوبی، کوچه خواجه نصیر، شماره ۱۰
سرای اهل قلم، طبقه پنجم

تلفن: ۶۶۹۶۶۲۱۴ | تلفکس: ۶۶۹۶۶۲۱۸

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
معاونت امور فرهنگی

سایر محمدی

«منحنی عشق» خوشنویسی غزل‌های حافظ به قلم یدالله کابلی است که سال گذشته از سوی انتشارات سماع قلم به بازار عرضه شد و اکنون در آستانه چاپ دوم قرار دارد. «هندسه عرفان» مجموعه دیگری از آثار او - که در نمایشگاه‌های داخل و خارج از کشور عرضه شده بود - نیز در قالب کتابی به زودی روانه کتابفروشی‌ها خواهد شد. یدالله کابلی متولد ۱۳۲۸ خوانسار، دارای مدرک درجه یک هنری یا دکترای هنر است و عضویت در شورای عالی ارزشیابی هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان میراث فرهنگی و انجمن خوشنویسان ایران را در کارنامه دارد. در عین حال او مدت پانزده سال در دانشکده هنر دانشگاه الزهرا و دانشکده هنر دیگر دانشگاه‌های کشور تدریس کرده است. وی که فعالیت هنری خود در عرصه خط و خوشنویسی را از دوران نوجوانی آغاز کرده تاکنون سیزده عنوان کتاب از آثار شعری کلاسیک فارسی را خوشنویسی و به بازار عرضه کرده است. استاد کابلی در هنر خط و خوشنویسی ابداعات خاصی دارد و سبک ویژه خودش را ارائه می‌کند که ممتاز است. اولین کتاب او که تأثیر فراوانی در ساختار تشکیلات آموزشی انجمن خوشنویسان ایران به جا نهاد در سال ۶۱ منتشر شد و عنوان «شکسته‌نویسی و شکسته‌خوانی» را بر پیشانی داشت. او در سال ۶۵ «سماع قلم» را به عنوان اولین کتاب آموزشی خط شکسته به بازار عرضه کرد. سپس مجموعه «محراب خیال» را به دست چاپ سپرد که در سال ۶۸ نخستین مجموعه آثار نمایشگاهی این هنرمند محسوب می‌شد. «باغ نظر»، «کلک شیدایی»، «شیوه نوین در آموزش چلیپانویسی»، «گلچینی از اشعار شاعران بزرگ» و «دوبیتی‌های باباطاهر» به همراه ده تابلو از آثارش در سال‌های مختلف چاپ و منتشر شده است. کابلی چند سال قبل به عنوان چهره ماندگار در حوزه هنر معرفی شد و از وی تقدیر به عمل آمد.

یدالله کابلی از سال‌ها خوشنویسی و آثار تازه اش می‌گوید

درخشش حافظ در «منحنی عشق»

آقای کابلی! اخیراً کتاب «منحنی عشق» خوشنویسی غزلیات حافظ را منتشر کرده‌اید که با اقبال خوبی روبه‌رو شده. خوشنویسی دیوان حافظ را از چه زمانی آغاز کرده‌اید؟

هر هنرمند خوشنویسی که به نوعی از چشمه‌های معرفت و عرفان بهره می‌برد، بدون تردید خوشنویسی غزلیات حافظ را در تمام عمر به عنوان زینده‌ترین تلاش و فعالیت خود پیگیری می‌کند. بنابراین جذبه‌های کلام دلپذیر و اندیشه‌های تابناک و آسمانی حافظ در غزلیاتش، کاری بود که من خوشنویسی آن را سال گذشته به پایان بردم. در عین حال گمان می‌کنم همیشه برای هر هنرمند خوشنویس این آرزو پیوسته مطرح است که در دوران کمال و پختگی به خوشنویسی یک متن ادبی معتبر بپردازد. در این میان خوشنویسی دیوان حافظ همیشه در شمار آرزوهای هنرمندان خوشنویس است. به خصوص برای من که همه عمرم و تمام دلمشغولی‌ام شناخت و کشف راز و رمز ترکیب‌بندی، قطعات و اقلام خفی و جلی و مرقعات و سیاه‌مشق‌های متنوع بوده است. همیشه این احساس خاص را برای ارائه شیوه‌ای نوین در کتابت دیوان حافظ داشتم که در عین رعایت همه استانداردها و زیبایی‌های خط شکسته، سهولت خواندن را در این خط حفظ کنم. بنابراین یک بار حافظ را به امر استاد شادروان سیدحسین میرخانی در سال ۵۵ نوشتم و بعد از سی سال دوباره خوشنویسی اشعار حافظ را به مدت دو سال یعنی طی سال‌های ۸۴ تا ۸۶ انجام دادم و به نام «منحنی عشق» منتشر کردم. در خوشنویسی تازه دیوان حافظ در عین حال که تمام گره‌ها و اتصالات را از نوشتن کنار گذاشتم اما شیرینی و حلاوت و شیوایی و گردش‌های دلربا هندسه خط شکسته را حفظ کردم. چرا که اعتقاد داشتم ساده‌نویسی برای خط شکسته به خصوص در دنیای امروز رمز ارتباط هر ایرانی با خوشنویسی خط شکسته و میراث شعر کلاسیک فارسی است. شاید این اولین دیوان حافظ باشد که در دوران معاصر با خط شکسته قانونمند و اصولی نوشته و عرضه می‌شود.

تازه‌ترین کاری که در دست چاپ دارید چیست؟
جدا از کتاب «تاریخ خوشنویسی»، کتاب «هندسه عرفان» را در دست آماده‌سازی دارم که حاصل پانزده نمایشگاه از آثار دوران گذشته در داخل و خارج از کشور است که در قالب کتاب عرضه خواهد شد.

مجموعه «دولت قرآن» را چه سالی و در چه زمینه‌ای منتشر کردید؟

در اوایل دهه هفتاد نوشتن ادعیه و قرآن در خط شکسته رایج نبود. اما من حدوداً در سال‌هایی که برگزاری نمایشگاه قرآن از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آغاز شد، سعی کردم مجموعه‌ای از آثار منتخب و آثار نمایشگاهی قرآن را تحت عنوان «دولت قرآن» منتشر کنم که با اقبال بسیار خوبی روبه‌رو شد. آقای کابلی! شما در سال‌های ۶۵ و ۸۵ دو جلد کتاب با عنوان «سماع قلم» منتشر کرده‌اید که به منظور آموزش خط نگاشته شده است در حالی که در اوایل دهه سی، کتاب «اطلس خط» تالیف

در نوشتن مناسب‌ترین قلم محسوب می‌شد. اصولاً خط شکسته در بحث سرعت در نوشتن و سایش دندانه‌ها و روان شدن قوس‌ها در اواخر قرن یازدهم به دست شفیعی‌ها و مصطفی قلی‌خان شاملو پدیدار شد و در قرن دوازدهم به دست شفیعی‌های هروی قانونمند و در نیمه دوم قرن دوازدهم توسط نابغه بزرگی به نام عبدالعزیز طالقانی به اوج شکوفایی و زیبایی رسید.

نقاشی - خط از چه زمانی در بین هنرمندان خوشنویس مرسوم شد و آثاری که نسل امروز ارائه می‌کند چقدر با معیارهای زیبایی‌شناسی همخوانی دارد؟
نقاشی - خط در دوره‌های قدیم شیوه‌های دیگری داشت و امروز مسیر دیگری را طی می‌کند. نقاشی - خط از قدیم‌الایام در کنار هنرهای مستظرفه شکل گرفت و هر هنرمندی که با هندسه خوشنویسی ایرانی آشنایی داشت، آن را طراحی می‌کرد. بنابراین همه اینها، تحت عنوان نقاشی - خط در گذشته رایج بوده است. این‌طور نبود که ما فکر کنیم امروز رایج شده است. پایه‌گذاری این خط از چندین قرن پیش با تعاون خط‌مصور و خط‌گلزار وجود داشت. ولی آنچه که در این چهارده‌ده اخیر پیگیری می‌شود یک شیوه کاملاً متفاوت است. یعنی هنرمندانی که در فراگیری خط خوشنویسی، دوره‌های کلاسیک را به صورت کامل طی کرده‌اند و به تمام رموز و زیبایی‌های خط اعم از نستعلیق و یا شکسته و یا ثلث پی برده‌اند، آن را بر بوم با رنگ به خدمت می‌گیرند و تمام قواعد و اصول

آشنا و معرفی را برای خوشنویسی انتخاب کردم که بازیرنویس فارسی و ترجمه انگلیسی همراه است. در گذشته خوشنویسی قرآن اصلاً رایج نبود.

به نظر می‌رسد در قرون اولیه خط نستعلیق با تلفیقی از خط نسخ و خط تعلیق ابداع شده و غالباً قرآن و متون دینی را با خط نستعلیق می‌نوشتند.

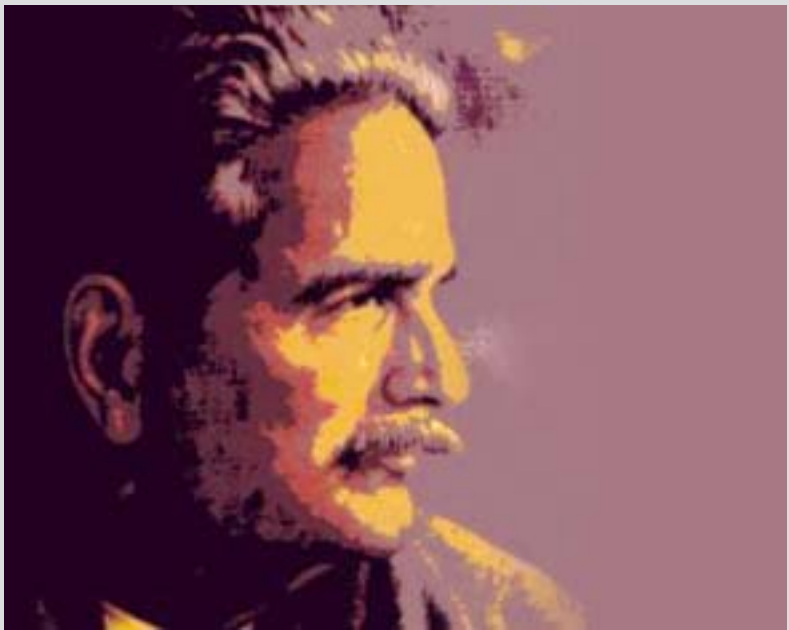
اصولاً در تقسیم‌بندی خطوط، هر خطی یک مسئولیت تاریخی را عهده‌دار بوده است. به طور قطع و یقین همان‌طور که خط کوفی پایه‌گذار تحریر و نوشتن آیات و ادعیه بود، این خط چه در بحث کتابت و چه در ابعاد کتیبه‌نگاری مورد استفاده قرار داشت تا در قرن پنجم به بعد که خط ریحان و خط محقق و ثلث مسئولیت کتیبه‌نگاری را برعهده گرفت که تا امروز هم این شیوه رایج است. خط کوفی تنها در محراب‌ها نقش خودش را ایفا می‌کرد که امروز هم همان نقش را دارد. ولی خط نسخ تنها خطی بود که برای تحریر و کتابت قرآن کریم و کتب ادعیه مورد استفاده قرار می‌گرفت. بنابراین خط نستعلیق که در قرن هشتم - و به اعتقاد بنده در اواخر قرن هفتم - به منصف ظهور رسید، به عنوان یک خط کاملاً کاربردی در زمینه کتابت متون ادبی و به خصوص قطعه‌پردازی در تاریخ هنر خوشنویسی ایران نقش خود را ایفا کرد. همان‌طور که خط شکسته به هیچ وجه در متون دیگری به جز ادبیات و در بحث تخصصی گردآوری اشعار و جنگ شعرای بزرگ فارسی مورد استفاده قرار نمی‌گرفت. چون قلم، قلم خفی بود و اصولاً قلم خفی برای سرعت

حبیب‌الله فضایی را نیز داشتیم.

نه خیر. «اطلس خط» کتابی تحقیقی و پژوهشی بود که آنچنان تخصصی هم نبود. کتاب «سماع قلم» اولین کتاب آموزشی خط شکسته است که تمام خوشنویسان شعبات شهرستان‌های انجمن از آن استفاده می‌کنند. بنابراین کتاب «اطلس خط» فقط به این موضوعات می‌پردازد که خط نستعلیق مربوط به چه دوره‌ای بوده یا خط نسخ از چه زمانی رواج یافته. خط کوفی از کی وارد ایران شده و یا خط ثلث و رقا و ریحان چگونه است؟ این کتاب پیدایش خط، تاریخ تحول و سیر تاریخ و شکوفایی خوشنویسی را نشان می‌دهد و اصلاً جنبه آموزشی ندارد. وقتی کتاب «شکسته‌نویسی، شکسته‌خوانی» را هم منتشر کردم، باز این اولین کتابی بود که مجموعه از آثار خط شکسته موزه‌های ایران را نمونه‌گیری کردم و با خواندن ساده آن که در پایان کتاب آمده بود، سهولت خواندن خط شکسته را در سال ۶۱ ارائه کردم. بنابراین کتاب «شکسته‌نویسی و شکسته‌خوانی» هم یک اثر آموزشی بود.

شما قرآن و ادعیه را هم خوشنویسی کرده‌اید. گویا این کار در قرن‌های اولیه اسلام با خط کوفی صورت می‌گرفت. آیا همین‌طور است؟

قرآن را در ابعاد هنری کار کردم. چون خط شکسته برای خواندن، خط دشواری است و مردم نیز برای تلاوت قرآن با خط شکسته ممکن بود با مشکل روبه‌رو شوند. از طرفی چون تصمیم داشتم برای سراسر سرزمین‌های اسلامی این اثر منتشر شود، آیات بسیار

نگاهی کوتاه به آوازه‌های مومیایی

ستاره «اقبال» در آسمان اندیشه

شاید بتوان مدعی شد که علامه اقبال لاهوری جزو بنیان‌گذاران تفکری بود که رجوع به خویشتن را در عصر «غرب زدگی» به مانند متفکرانی چون سیدجمال‌الدین اسدآبادی، محمد عبده و ... به جامعه اسلامی گوشزد کرد و با کمک گرفتن از آیین اسلام، تفکری را در شبه‌قاره پدید آورد که حاصل آن پراگماتیسم و عمل‌گرایی اسلامی در عرصه‌های مختلف سیاسی و اجتماعی بود.

شخصیت چند بعدی اقبال لاهوری موجب شده تا در عالم اسلام کمتر متفکری را در حد و اندازه او بیابیم و شاید بتوان گفت امروز «اقبال‌شناسی» از جمله تخصص‌های منحصر به فرد است و هر اقبال‌پژوهی سعی در رسیدن به قله تفکر او دارد چرا که نمی‌توان در واکاوی اندیشه او تنها با در نظر داشتن یکی از صفت‌های مصلح اجتماعی، سیاستمدار، حقوق دان، جامعه‌شناس، شاعر، فیلسوف، استاد دانشگاه و ... به مقصود رسید.

او در عصری زیسته و آموخته بود که شیفتگی جامعه شرقی به مظاهر دنیای غرب، وارد مرحله دیگری شده بود و مشرق زمین در سیطره استعمار غربی استحاله می‌شد اما حضور و تاثیر اقبال در ذهنیت فرهنگی جوامع اسلامی در اوایل سده بیستم موجب شد تا حفظ و بازاندیشی تفکر اسلامی بار دیگر در کانون توجه ملت‌های مسلمان قرار گیرد.

طبعاً اطلاق صفت مصلح به این متفکر بیراه نیست، چرا که به گواه آثارش او به قیام مصلحان پیش از خویش، قوام آرمان خواهانه بخشید و به آبیاری ریشه‌های فکری این درخت برومند پرداخت و با طرح فلسفه خود تلاش کرد تا مجدداً، عظمت‌ها، لیاقت‌ها و شایستگی امت اسلامی را به او یادآور شده و او را به خویشتن خویش مومن سازد.

یکی از رنجوری‌های جهان اسلام در نظر اقبال، تقسیم جوامع مسلمان و پراکندگی است و با تاکید بر یک پیکره واحد اسلامی، تیشه به ریشه درد می‌زد. نقادی اقبال لاهوری به همان اندازه که معطوف به بلائی‌ای اجتماعی حیات غربی نظیر قمار، الکلیسم، بی بند و باری و ... بود، رخوت و سستی جامعه مسلمان هنری را نیز در برمی گرفت که پس از پیشرفت‌های برجسته و درخشان خود به آن دچار شده بودند. او بر این باور بود که جوامع مسلمان با فروگذار کردن کوشش و از دست دادن آرمان جویی، نمی‌توانند از ارزش‌های معنوی خود که ریشه در منابع دینی اسلام داشت، الهام بگیرند. بازخوانی اندیشه‌های این متفکر و حکیم بزرگ معاصر در آستانه یکصدوسی و دومین سال تولدش از سوی برخی اقبال‌شناسان و صاحب نظران حوزه‌های مختلف موضوعی است که در کتاب «آوازه‌های مومیایی» به تلاش و تدوین اکبر بهادروند و عبدالحسین توکلی پی گرفته شده است.

سر سلسله مقالات این کتاب که اخیراً از سوی نشر معارف وابسته به معاونت پژوهشی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری روانه بازار نشر شده است، مقاله‌ای است تحقیقی از رهبر فرانزه انقلاب تحت عنوان «نخستین نغمه پاکستان». ایشان در مقاله حاضر، بازخوانی جدی و مستندی از رویکردهای اصلاح‌گرانه اقبال لاهوری در عرصه سیاست و اجتماع ارائه می‌کنند و پس از آن ابوالفضل نبی در مقاله‌ای به نقش اقبال در معماری وحدت اسلام در قرن بیستم پرداخته است. «اقبال و عرفان» عنوان خطابه دکتر محمد مهدی رکنی در تالار فردوسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی مشهد به مناسبت یکصدمین سال تولد این عارف برجسته است و پس از آن در مقاله‌ای از مرحوم دکتر غلامحسین یوسفی با عنوان «شاعر زندگی» زیبایی‌شناسی زبانی اقبال مورد واکاوی قرار می‌گیرد.

مقاله مسبوط دکتر مجتبی مینوی پیرامون جامعه‌شناسی شعر اقبال لاهوری، عنوان «شاعر پارسی‌گوی پاکستان» را بر پیشانی دارد و مقاله دکتر مهدی محقق نیز مبحث «اقبال و فلسفه اسلامی» را مطرح کرده است.

مقالات بعدی این کتاب، از بزرگانی چون دکتر علی شریعتی، آنه ماری شیمیل، حبیب یغمایی، پروفیسور محمد معروف، محمد محیط طباطبایی و ... موبد این واقعیت است که گردآورندگان کتاب «آوازه‌های مومیایی» تلاش خود را صرف تدوین اثری جامع درباره اقبال کرده‌اند تا مگر مخاطب بتواند از خلال بازخوانی آرای اقبال لاهوری نظیر راز خودی و بی خودی، نقش سیاسی او، رویکردهای فلسفی او و ... مطالعه‌ای تطبیقی و اثر شناسانه میان اقبال و شاعران برجسته پارسی‌گوی چون فردوسی، نظامی گنجوی، مولانا، حافظ شیرازی، شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی، ملک الشعراهای بهار و متفکران و شاعران برجسته غربی از جمله کانت و فیلسوفان نوکانتی مثل جان میلتون و ... داشته باشد.

به کوتاه سخن باید گفت که اثر حاضر به دلیل پرداخت دقیق و کاملاً علمی، با استناد دقیق به آثار اقبال لاهوری از جمله تلاش‌های قابل توجه این سال‌ها در عرصه اقبال‌شناسی است.

و بدون اغراق باید گفت که خوشنویسی تنها هنری است که در هر گوشه از عالم و در هر موزه‌ای که تصورش را بکنید در میان هنرهای تجسمی به عنوان یک نمودار ظریف از موارث فرهنگی ما جلوه‌گر است. کمتر هنری را از ایران شاهد هستیم که از گذشته‌های دور تا دوران معاصر رایج باشد و در کشورهای دیگر هم مورد توجه و تحسین قرار گیرد. بنابراین خوشنویسی به عنوان یک هنر تاثیرگذار در انتقال و توسعه تمدن و فرهنگ ایران نقشی عمده و فراگیر داشته است.

آیا خط کوفی به خاطر تولد و تکاملش در کوفه به این نام خوانده می‌شود یا دلایل دیگری دارد؟ چنان‌که برخی از دانشمندان معتقدند که خط کوفی از ریشه‌های کهن پیش از اسلام در میان اعراب برخوردار است و چون در شهر کوفه به مرحله تکامل و شکوفایی رسیده به این اسم خوانده می‌شود.

این خط ریشه اسلامی دارد و در تذکره‌ها هم این‌گونه نقل شده است. خط کوفی مدت پانصدسال برای کتیبه‌نویسی و کتابت قرآن کریم مورد استفاده قرار می‌گرفت و اغلب نسخ قرآن دوره عباسی متعلق به قرن سوم هجری روی پوست نوشته شده و حروف کوفی آنها دارای مد کوتاه و جر طویل بوده و در قرن سوم و اوایل قرن چهارم هجری در مصر و سوریه و عراق به کار می‌رفت. منابع معتبر روایت کرده‌اند که ایرانیان مسلمان خط و تذهیب را از اعراب اقتباس کردند. خطاطان ایرانی نوع خط ابتکاری به وجود آوردند که از خط کوفی عباسی مشتق شده است و در قرآن‌های عهدسلاجقه متعلق به قرن یازدهم و دوازدهم خط کوفی ایرانی به حداکثر رشد و شکوفایی رسیده بود.

در دوران گذشته خط علاوه بر این که به عنوان نوعی هنر مورد توجه بود به عنوان یک شغل هم شناخته می‌شد و خطاطان وقتی آثار دیگران را کتابت می‌کردند در قبال کارشان مزد می‌گرفتند. در آن دوران کدام وجه از خطاطی بارزتر بود؟

به نظر من هر انسانی در طول زندگی خود در تلاش است تا برای معنابخشیدن به زندگی خود و ماندگاری نام خود فعالیت کند. خصوصاً برای افرادی که هدفمند به زندگی نگاه می‌کنند و دارای انگیزه و اهدافی بسیار متعالی هستند و ناگزیرند که راه کمال‌طلبی را در پیش گیرند. گمان می‌کنم این مهم جز با اعتقاد و ایمان راسخ و دلی آگاه و بصیرتی هوشمندانه و فارغ از دغدغه‌های روزمره ممکن نیست. بنابراین دستیابی به جلوه‌های تازه، نگاه‌نو و اندیشه بدیع متناسب با زندگی هنری در این روزگاری امان و سخت بدون تردید مستلزم از خود گذشتگی و ایثار است. به ویژه این که ما در زمانه‌ای زندگی می‌کنیم که عصر ارتباطات نامیده می‌شود. همگام شدن با این جهان پیشرفته ما را با رویکردها و جریان‌های اجتماعی زیادی مواجه می‌کند. بنابراین هنرمند این زمانه باید با رویکردهای تازه اجتماعی و اندیشگی، دارای جوشش و تحولات درونی باشد تا بتواند به رسالتی که در هنر به آن معتقد و متعهد است جامه عمل بپوشاند. به هر حال من فکر می‌کنم اگر هنرمندی بتواند تعادل اندیشه‌اش را حفظ کند، می‌تواند با آفرینش هنری نامی ماندگار پیدا کند.

در یک ارزیابی کلی نسل امروز در عرصه هنر خوشنویسی در چه وضعیت و موقعیتی قرار دارد؟

به عنوان کسی که سال‌های سال پرازش‌ترین لحظات عمرم را صرف هنر کرده‌ام و بیش از چهل سال از عمرم را در این عرصه به سر برده‌ام در مجموعه انجمن خوشنویسان ایران که بزرگ‌ترین مدرسه هنری این مملکت است گمان می‌کنم می‌توانیم به خودمان بیاییم. امروز خوشبختانه این هنر دارد راه پیشرفت و تکامل را طی می‌کند و جوانان برومندی را در این عرصه فعال می‌بینم. حاصل این دو - سه دهه طلایی باعث شد که حدود سی تن از چهره‌های شاخص هنر خوشنویسی در شعبات تهران و دیگر نقاط کشور مدرک استادی را اخذ کنند. چه در خط نستعلیق، چه در خط شکسته و ثلث. گمان می‌کنم این جزو مهم‌ترین رویدادهای هنری باشد که امیدوارم بازتاب این تلاش خون تازه‌ای در رگ‌های هنرمندان این کشور بدمد.

خوشنویسی چنانچه در نقاشی - خط رعایت و ارائه شود، اسم آن را می‌شود نقاشی - خط گذاشت، نه آن که جوان‌ها برای فرار از قانونمندی و به خاطر فرار از مشکلات طاق فرسای خوشنویسی، به رنگ و نقاشی پناه می‌برند که راهی بسیار بی‌ربط و بی‌مایه است و عمر خود را بر سر آن تلف می‌کنند. بنابراین هنرمندانی که امروز در دنیای نقاشی - خط نام آور شده‌اند و در داخل و خارج از کشور به شهرت رسیده‌اند به تعداد انگشتان یک دست هم نمی‌رسند. یکی از چهره‌هایی که بنیان‌گذار نقاشی - خط در ایران بود شادروان رضامافی است که هنر خوشنویسی و نقاشی - خط را از مرزهای ما گذر داد و در دو دهه پیش آن را به اوج شکوفایی رساند.

به نظر می‌رسد آنچه که امروز در عرصه نقاشی - خط می‌گذرد چندان مورد پسند و قبول شما نیست. یعنی آن اتفاقی که توسط گروهی در عرصه شعر نو با معنادرایی و ساختار شکنی و نفی مولفه‌های زیبایی‌شناسی افتاد، در عرصه نقاشی - خط هم به وجود آمد و همه معیارهای زیبایی‌شناختی کنار گذاشته شد.

دقیقاً همین طور است. من نقاشی - خط را همان قدر دوست دارم که خط کلاسیک را. با این شرایط که هنرمند این عرصه، یعنی کسی که روی نقاشی - خط کار می‌کند، تمام آن جانمایه‌ها و تمام آن قابلیت‌ها را دارا باشد و تمام رسالت‌ها و تعهداتی که نسبت به خط هست را رعایت کند. خود من جزو کسانی هستم که با وجود این که خط شکسته حدود ۲۵۰ سال از پیدایش آن می‌گذرد و در سال ۵۰ حدود چهار - پنج سال آموزش آن را شروع کردم به دنبال آن بودم که یک دنیای تازه در خط شکسته ایجاد کنم و آثار متفاوتی را در این حوزه عرضه کنم. ولی می‌دانید که تغییر دادن یک شیوه رایج در حوزه هنر کاری بسیار دشوار است. از آنجا که اعتقاد داشتم هر هنرمندی باید حرف‌های دنیای خودش را بزند و فهم خودش را از جهان معاصر و از زمانه خود با خلاقیت‌های هنری ارائه کند. بنابراین هیچ اعتقادی به پیگیری آنچه در عرصه خط و خوشنویسی در گذشته جریان داشت، نداشتم و سعی کردم شیوه تازه‌ای را در خط شکسته ابداع کنم. تغییر و تحول در کار من مبتنی بر تمام اصول و قواعدی بود که از عبدالمجید طالقانی و در دوره‌های بعد سید گلستانه الهام گرفتم. به خصوص در بحث ترکیب بندی، تنوع و تحولاتی که دنیای امروز می‌طلبد، من کارهایی را در طول سی سال گذشته ارائه کرده‌ام که همه به نوعی شیوه مختص خودم است چون اعتقاد دارم که هنر می‌تواند ریشه در سنت‌ها و اصالت‌های فرهنگ گذشته داشته باشد. ولی چنانچه ما مسیر تحولات هنری را مطالعه کنیم می‌بینیم که این سلسله این زنجیره تناور هنر زمانی می‌بالد و تحقق پیدامی کند که در هر عصری هنرمندان آن عصر نقش فریاد هنری خودشان را به خوبی ایفا کنند.

به طور کلی خط چه نقشی در فرهنگ و هنر ایران از گذشته تا امروز داشته است؟

هنر خوشنویسی از گذشته تاریخ در عین حال که ارائه‌کننده زیبایی‌های بصری در ذات خودش بوده بی‌آن که مفهوم خاصی را عرضه کند، همواره در تحولات فکری و فرهنگی جامعه نقش داشته است. بی‌آن که ما به هندسه خود خط نگاه کنیم، می‌بینیم خوشنویسی و خط نقش عمده‌ای در انتقال دانش و فرهنگ از نسلی به نسل دیگر و از یک محدوده جغرافیایی به محدوده دیگر داشت. چون خوشنویسی هنری است معنایی و مفهومی و معنوی که به دلیل این که از گذشته نقش عمده‌ای در ترویج و اشاعه شعر و ادب و عرفان و اخلاق و تذکار بلند بزرگان تاریخ، انبیاء و اولیاء خداوند داشته و همواره مورد توجه و تحسین جامعه بوده است و مورد اقبال قرار می‌گرفته. بنابراین همواره ردپای زیبایی و تکامل و سیر تاریخی اعتلا را که در این خط شاهد هستیم مورد تکریم قرار می‌گرفته. این رسالت بزرگی بود که در طول تاریخ هنرمندان بزرگ کشور ما در کار خوشنویسی به عهده گرفتند و به نظر می‌آید که هنر خوشنویسی به دلیل این نگاه ارزشمند و این اهداف متعالی و آرمانی نقش عمده‌ای در حفظ موارث فرهنگی این سرزمین داشته

با سروش صحت: کارگردان و بازیگر جهان داستایفسکی

سروش صحت یکی از بازیگران و فیلمنامه‌نویسان مطرح تلویزیون و سینمای ایران است که علاقه ویژه‌ای به کتابخوانی دارد. همه کسانی که با وی در ارتباطند، همواره در برخورد با او اسم و عنوان کتاب‌هایی را می‌شنوند که صحت آنها را به تازگی خواننده و احتمالاً با شور و حرارت از آنها یاد می‌کند.

سروش صحت کتاب خواندن را از کودکی آغاز کرده است. او از کتاب «میگل» نام می‌برد که سال‌ها پیش توسط کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان منتشر شده بود. او داستان این کتاب را به خوبی به یاد دارد: «این کتاب روایتگر داستان پسرکی است که به سال‌های بلوغ نزدیک می‌شود و ساکن کوهستان است؛ جایی که گوسفندان را به چرا می‌برند. پسرک در سنی است که نمی‌تواند با کودکان کوچک‌تر از خود هم‌خور شود. او از سوی نمی‌تواند با بزرگ‌ترها همراه شود، چون آنها او را کودک می‌شمارند. او در بزرگی است که نه می‌تواند با بزرگ‌ترها همراه شود و نه با کودکان. این مشکل بزرگی برای او ایجاد کرده است.»

«ماجرای شگفت‌انگیز پروفیسور برانشتام»، «تیسو سبز انگشتی» و «پی‌پی جوراب بلند» از دیگر کتاب‌هایی است که این فیلمنامه‌نویس در سال‌های کودکی خوانده است. او در حال نام بردن تعداد بیشتری از کتاب‌هایی است که در کودکی مطالعه کرده که حرف‌هایش را قطع می‌کنم و از کتاب‌هایی می‌پرسم که در زندگی‌اش تأثیرگذار بوده‌اند. صحت از آثاری همچون «بیگانه» نوشته آلبر کامو، «جنایات و مکافات» نوشته داستایفسکی، «پدران و پسران» نوشته تورگینف، «قهرمان عصر ما» نوشته لورمانتوف و «بچه‌های کوچک این قرن» نوشته کریستیان روشوفر یاد می‌کند و می‌گوید: «به طور حتم می‌توانم از آثار دیگری نیز نام ببرم که تأثیر زیادی در شکل‌گیری شخصیت من داشته‌اند. هر کدام از این آثار به نوعی من را تحت تأثیر قرار داده‌اند.»

سروش صحت که نقش‌های متفاوتی را در عرصه بازیگری تجربه کرده، تمایل دارد که در یکی از فیلم‌هایی که براساس رمان‌های داستایفسکی ساخته می‌شود به ایفای نقش بپردازد. او در پاسخ به این پرسش که کدام یک از شخصیت‌های این نویسنده کلاسیک را بیشتر دوست دارد، می‌گوید: «داستایفسکی نویسنده‌ای است که شخصیت‌هایش را به خوبی شکل می‌دهد. آثار او از چنان عمقی برخوردار است که می‌توان آنها را به تمامی دوست داشت. به همین دلیل الان نمی‌توانم از شخصیت خاصی نام ببرم.»

او کتاب «مادر اپور» نوشته روبر مرل را به دوستان فیلمنامه‌نویسش هدیه می‌دهد و معتقد است که این کتاب سرشار از ایده و فکرهای نو است؛ فکری که می‌تواند تأثیر خوبی در یک فیلمنامه‌نویس ایجاد کند.

سروش صحت همچنین از کتاب هشت جلدی «در جست و جوی زمان از دست رفته» یاد می‌کند و می‌گوید که مدت‌هاست این کتاب را جزو آثاری قرار داده که باید آنها را بخواند، اما هر بار به دلایلی، خواندن این اثر کلاسیک مارسل پروست به عقب می‌افتد. البته شاید ذکر این نکته ضروری باشد که تعداد افرادی که این اثر پروست را به تمامی خوانده‌اند به دلیل مفصل بودن و همچنین دشواری‌های آن، چندان در سطح جهان زیاد نیست.

گزارشی از «مفاهیم کلیدی در مطالعات سینمایی»

بازی واژه‌ها بر پرده سینما

این زبان نو می‌نویسد: «اما دشواری وقتی رخ می‌نماید که ذهن و زبان پدیدآورندگان آثار، اندیشه‌ها و نظریه‌ها برای ما بسیار دور و غریب و متع می‌نمایند. به ویژه در کتابی از این نوع که بخشش‌ها و تکه‌هایی از آرا و افکار آنان به صورت نقل قول و جدا شده از زمینه و بستر اصلی شان مورد ارجاع قرار می‌گیرند.» این مترجم و پژوهشگر سینمایی معتقد است که آثار بنیادین بسیاری از اندیشمندی که در این کتاب حضور دارند و در واقع چارچوب‌های نظری این کتاب بر بنیان اندیشه‌های آنان قوام گرفته، هنوز پس از گذشت دهه‌ها و شاید قرن‌ها به فارسی برگردانده نشده‌اند.

وی در مورد ترجمه حاضر و دشواری‌های آن می‌افزاید: «مترجم در اشاره به این دشواری‌ها، نه قصد توجیه کژفهمی‌ها، نارسایی‌ها و نقص‌ها را دارد که ممکن است به متن ترجمه راه یافته باشد و نه سودای تشویق به تبلی و گریز از درآویختن با ایده‌های نو و لاجرم دشوار در میان است. مسلماً بخشی از این دشواری‌ها و پیچیدگی‌ها مربوط به آرای نو و ناآشنایی است که شاید برای نخستین بار آنها را ارائه کرده‌اند.» به باور این مترجم، فکر نو، زبان نو می‌طلبد و هر زبان نویی دست‌کم در آغاز ناآشنا و غامض است.

فتاح محمدی در مورد ویژگی کتاب «مفاهیم کلیدی در مطالعات سینمایی» می‌نویسد: «این کتاب در بهترین حالت، کلیدی است برای ورود به فضای آن بنای بسیار عظیم و تودرتویی که اساساً ما باید آن را بشناسیم. کل سینما همراه با ملحقیات و حواشی‌اش تنها بخش کوچک اما زیبایی از این عمارت است.» وی می‌افزاید: «در ترجمه این کتاب تلاش بر این بوده که تعادلی منطقی بین وفاداری به متن و روانی و سلامت و راحتی نثر برقرار و حفظ شود.» به گفته این مترجم، وی در طول زمان ترجمه و بازخوانی‌ها و بازنویسی‌ها، مکرراً مخاطب بالقوه و علاقه‌مند را پیش چشم خود مجسم کرده و کلمات، عبارات و جمله‌ها را آنقدر جرح و تعدیل و زیرو و کرده که ضمن پرهیز از تخفیف و ساده‌کردن بیش از حد، با داشته‌ها و قابلیت‌های ذهنی این مخاطب جفت و جور شوند.»

مسیری نو را برای سینما ایجاد کرد. وی در ادامه می‌نویسد: «این نظریه پردازی‌ها که گاه شکل خیال‌اندیشی به خود گرفتند، زبان، واژه، مفاهیم و به اصطلاح jargon خاص خود را می‌طلبیدند که می‌بایست نو می‌بود و ناآشنا و گاه عجیب و غریب.» به گفته مترجم کتاب «مفاهیم کلیدی در مطالعات سینمایی»، تاملات و نظریه پردازی‌ها زبانی نو پدید آورد و همزمان از این زبان نو تأثیر گرفت. وی معتقد است که جهان همچنان که برای به حرکت درآوردن عکس‌های ثابت، نوآوری خود را بر امکانات، توانایی‌ها، فناوری و دستاوردهای از پیش موجود بنا کرده بود، برای نامیدن، بررسی، توصیف، توضیح، نقد و مفهوم‌پردازی این تصاویر متحرک نیز از گنجینه واژگانی حاضر و آماده بهره گرفت و واژگان و زبانی نو پدید آورد. وی در ادامه می‌نویسد: «خلاصه آن که آنان در آن زمینه ذهنی و زبانی که پیشاپیش آماده و بارآور شده بود، برای سخن گفتن از سینما و سخن ساختن درباره سینما رنج‌چندانی برای جستن و یافتن و برساختن واژه نمی‌بردند.» وی بر این باور است که ما به عنوان کسانی که راه سینما را ادامه می‌دهیم، تمام این مسائل را بر دوش خود حس می‌کنیم و باید آن را به طور جدی مورد مطالعه قرار دهیم. وی با شرح این نکته که پیدایی و تحقق نظریه‌های خودی مرتبط به سینما محصول این شناخت است از دشواری‌ها ترجمه و برگرداندن

به گفته مترجم «مفاهیم کلیدی در مطالعات سینمایی» در ترجمه این کتاب تلاش بر این بوده که تعادلی منطقی بین وفاداری به متن و روانی و سلامت و راحتی نثر برقرار و حفظ شود

با آن که از تولد سینما کمی بیش از صد سال می‌گذرد، اما در طول این سال‌های نه چندان بلند که در برابر عمر بسیاری از هنرها از جمله هنرهای تجسمی، نمایش و موسیقی چندان طولانی نیست، اصطلاحات و نظریه‌های فراوانی وضع شده است که بررسی آنها بسیاری از پژوهشگران این عرصه را متوجه خود کرده است. هنر سینما که روزگاری برای سرگرم کردن طبقه کارگر و حداکثر متوسط ایجاد شده بود تا آنها سرگرمی ارزان‌قیمتی داشته باشند، امروز چنان از نقد ادبی، جامعه‌شناسی، قوم‌شناسی، انسان‌شناسی، نشانه‌شناسی و روانکاوی بهره می‌برد که مطالعه سینمایی را محتاج آموختن همه این علوم انسانی کرده است؛ علومی که تقریباً همزمان با سینما شکل و قوام یافته‌اند. از این رو مطالعه مسائل سینمایی را باید به طوری جدی و با تسلط به دانش و علوم انسانی روزی گرفت و این سبب می‌شود تا کسانی که قصد مطالعه در این عرصه را دارند، مرتباً خود را به دانش روز مجهز کنند. انتشار کتاب «مفاهیم کلیدی در مطالعات سینمایی» که به گونه‌ای می‌توان آن را یک دایره‌المعارف تخصصی واژگان سینمایی نیز دانست، گامی است برای رسیدن به اطلاعاتی که هر پژوهشگر جدی عرصه سینما به آن نیاز دارد. البته باید این نکته را نیز پیشاپیش مورد توجه قرار داد که همه گیر بودن پدیده سینما سبب می‌شود که کتاب به طور بالقوه مخاطبانی در سطح گسترده داشته باشد و از سویی، مخاطبانی که در عرصه‌هایی همچون جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی، انسان‌شناسی و دیگر علوم انسانی نیز فعالیت می‌کنند، به طور قطع نکاتی را در کتاب فوق خواهند یافت.

فتاح محمدی که نام او به عنوان مولف و مترجم بر بسیاری از آثار مطرح سینمایی ایران بوده، در مقدمه‌ای که بر کتاب حاضر نوشته با شرح رابطه مطالعات سینمایی با مطالعات در حوزه علوم انسانی، از نقش اجتماعی آن می‌گوید. وی معتقد است که همراه با رشد، پویایی و پیچیده‌تر شدن سینما، دستاوردهای نظری در حوزه‌های مطالعات فرهنگی، جنبش‌های اجتماعی، مباحث پیرامون اقلیت‌های نژادی و قومی و مبارزات استقلال طلبانه ملل تحت استعمار نیز

با شعله آذر، مترجم نمایشنامه «جشن تولد» اثر هارولد پینتر

فردیت غربی، اتاقی به وسعت هیچ

هارولد پینتر

نام هارولد پینتر در حوزه ادبیات فارسی با نام شعله آذر گره خورده است. چرا که نمی توان مترجمی را یافت که به اندازه آذر نمایشنامه های پینتر را به فارسی برگردانده باشد. علاوه بر نمایشنامه، او دو کتاب - که به تحلیل آثار پینتر می پردازند - نیز ترجمه کرده است. پس از آثاری چون مستخدم ماشینی، درد خفیف، پیشخدمت و خیانت، چندی پیش «جشن تولد» نیز با ترجمه این مترجم، توسط نشر افراز، به بازار کتاب عرضه شد.

منتقدان سنتی گفته اند، درک نمایشنامه های پینتر تا حدودی سخت به نظر می رسد، نظر شما در این مورد چیست؟

همین طور که اشاره می کنید این عقیده منتقدان سنتی دهه ۶۰ بود. در آن زمان پینتر نمایشنامه نویسی شناخته شده ای نبود و نمایشنامه «اتاق» او مورد اقبال منتقدان قرار نگرفته بود. اما اکنون پینتر منتقدانی دارد و همین موضوع، با ارزش آثار او را نشان می دهد. چنانچه گیل در مورد منتقدان سنتی گفته است که علت اصلی دشوار بودن آثار پینتر استفاده از تکنیک های بسیار ساده است. منتقدان سنتی به آثار پیچیده عادت داشتند و این نوع آثار را با ارزش می دانستند. سادگی در آثار پینتر در فضای نمایشنامه نویسی آن دوران نوعی تخریب به حساب می آمد که باعث دشوار فهم شدن آنها می شد. پینتر به خصوص در سه نمایشنامه نخست خود یعنی «اتاق»، «جشن تولد» و «مستخدم ماشینی» تکنیک های بسیار ساده ای را به کار گرفته است.

یکی از نکاتی که باعث دشوار شدن درک «جشن تولد» می شود، دنبال نکردن روند «علی و معلولی» در اثر است.

پینتر کاملاً آگاهانه از پیگیری روند علی و معلولی پرهیز می کند. او در نمایشنامه «جشن تولد» و «اتاق» علت تهدید را نشان نمی دهد؛ چرا که اصلاً برایش اهمیت ندارد. تنها حضور در یک وضعیت تهدید آمیز است که مسئله او است. اتفاقاً همین قضیه موجب جهانشمولی آثاری چون «جشن تولد» و «اتاق» می شود؛ چرا که علت های به وجود آمدن تهدید متفاوت و فراوانند و با بیان هر کدام از آنها نمایشنامه محدود می شود. حال آن که خود تهدید وضعیت فراگیر و تکرار شونده است که می تواند گریبانگیر هر فردی در هر جامعه ای شود. البته پینتر در نمایشنامه های بعدی اش عوامل تهدید را نیز نشان می دهد ولی در این نمایشنامه حذف علت تهدید کاملاً عامدانه بوده است.

با این وجود، آیا می توان با تحلیل نمایشنامه، برخی از علل تهدید را دریافت؟

بله. اما چگونگی عمل آنها همچنان برای ما پوشیده می ماند. استنلی شخصیت اول نمایشنامه از محیط زندگی و اجتماع خود فرار کرده و به یک پانسیون ساحلی آمده است. او از محدوده این خانه بیرون نمی رود. تأدیر وقت خواب است و هنجارهای اجتماعی را قبول ندارد. ناگهان دو نفر یعنی گلدبرگ و مک کان وارد می شوند. این دو از دنیای بیرون می آیند و تلاش می کنند تا استنلی را به زور به دنیای بیرون بکشانند. گلدبرگ در واقع نماینده حکومت استبدادی و مک کان نماینده بنیادگرایی مسیحی هستند. این دو قدرت جامعه ای را که استنلی در آن زندگی می کند در دست دارند و حال که استنلی نمی خواهد در این جامعه زندگی کند و از قواعد آن تبعیت کند، قدرتمندان

تلاش می کنند تا با زور، تهدید و شکنجه او را وارد فرآیند زندگی کنند؛ اما این که چگونه این کار را می کنند، نشان داده نمی شود.

درونمایه غالب در نمایشنامه چیست؟

به عقیده من درونمایه اساسی نمایشنامه این است که قدرتمندان مستبد برای حکومت بر جامعه باید جلوی افراد خلاق، حساس و اندیشمند را سد کنند. در آن جوامع حکومت های زورگو تلاش می کنند تا هنرمندان را به وسیله شکنجه، تهدید و ایجاد رعب با بقیه جامعه که فرمانبردار هستند سازگار یا آنها را نابود کنند.

استنلی شخصیتی است که می خواهد مطابق افکار خود راه و روش زندگی را دنبال کند. او نمی خواهد الگوهای سنتی یا مدرنی که به جامعه تحمیل شده اند را بپذیرد. «جشن تولد» داستان جنگ و فرار استنلی است. وقتی مک خاطرات او را بازگویی کند، درمی یابیم استنلی هنرمندی بوده که باج نمی گرفته، رشوه قبول نمی کرده و زیر بار سیستم فاسد نمی رفته است. اما او نتوانسته به زندگی در این شرایط ادامه دهد و فرار می کند؛ در حالی که حتی فرارش هم موفق نیست.

استنلی نه توان جنگیدن دارد، نه امکان فرار کردن و پینتر نشان می دهد که استنلی نمی تواند با حبس کردن خود در خانه و گوشه گیری و انزوا در امان باشد؛ گلدبرگ و مک کان دیر یا زود می آیند و با فریب و خشونت او را به درون زندگی فاسد خود می کشانند؛ پس لااقل فرار و انزواطلبی نمی تواند راه حل درست و مناسبی باشد. در انتهای نمایشنامه استنلی را می بینیم که به صورت یک موجود مسخ شده و مکانیکی در آمده و در واقع فردیتش به کلی سلب شده است.

پینتر در توضیح صحنه از دو کلمه «سکوت» و «مکث» بهارها استفاده می کند. تفاوت این دو چیست؟

پینتر در مقاله «در میان خطوط» که در سال ۱۹۶۲ برای ساندی تایمز لندن نوشت، تفاوت این دو واژه را توضیح داده است. سکوت، دستوری است برای سخن نگفتن، اما مکث سیلاب کلام است. در واقع هنگامی که مکث می کنیم حرف های بسیاری داریم که از گفتن آنها اجتناب می کنیم. به این ترتیب مکث می تواند معانی گفته نشده بسیاری را القا کند؛ معانی چون ترس، خشم و اضطراب. علاوه بر اینها مکث می تواند نشان دهنده تمایلی برای ارتباط باشد یا اجازه دادن به دیگری برای این که حرف بزند.

یادداشت

پرویز فنی پور

انتقاد همیشگی به استعمار

هارولد در سال های اخیر همواره به عنوان یک هنرمند کنشگر نسبت به مسائل سیاسی شناخته شده است. او در هنگام دریافت جایزه نوبل در سخنرانی خود به شدت به بوش و بلر تاخت، این دو را جنایتکار جنگی نامید و از نهادهای بین المللی خواست تا بوش و بلر را به همین اتهام محاکمه کنند.

یکی دیگر از مواردی که پینتر با قدرت کلام خود علیه ایالات متحده استفاده کرد، پس از بمب گذاری مترو لندن بود. در حالی که دستگاه امپریالیسم سعی داشت مسلمانان را به عنوان متهم این بمب گذاری معرفی کند، پینتر آمریکاراستمول اصلی کشته شدن مردم در مترو دانست.

علاوه بر اینها پینتر با وجود سن بالا در بسیاری از تظاهرات های ضد آمریکایی شرکت می کند و حتی از عوامل تشکیل دهنده آنهاست.

کمی مشکل به نظر می رسد که پینتر را به عنوان نویسنده ای ایزورد بپذیریم. چرا که نویسندگان «تئاتر پوچی» هیچ گاه نسبت به مسائل و جریانات خاص سیاسی و اجتماعی، نه در سخنانشان و نه در نوشته هایشان اهمیت نمی دادند و حتی به خاطر همین ویژگی از سوی کسانی چون سارتر متهم به بی مسئولیتی می شدند در حالی که رفتار و نوشته های پینتر سرشار از احساس مسئولیت نسبت به حوادث دنیاست. یکی از مهم ترین آثاری که در آن می توان نگرش جهت دار پینتر نسبت به مسائل اجتماعی را دید «جشن تولد» است. پینتر در این اثر با تکیه بر برخی نشانه ها آنها را به صورت نماد درمی آورد و راه را بر تفسیر سمبولیک می گشاید که طی آن یک پانسیون ساحلی، آدم هایی که در آنجا زندگی می کنند به خوبی تصویر و توصیف می شود.

ابزار اصلی نمایشنامه، چارچوب کشمکش بر سر قدرت است. طی درگیری هایی که در درام وجود دارد، شخصیت ها یکدیگر را می بینند، با هم رقابت می کنند و می کوشند تا بر دیگری تسلط یابند و بدین ترتیب، تشیی از نواخت های متناوب، درگیری های مداوم را به وجود می آورد. ساختار سه پرده ای اثر آن را به بخش های معناداری تقسیم می کند. در پرده نخست موقعیت شخصیت اصلی و مفهوم تهدید ارائه می شود، در پرده دوم شخصیت با این تهدید روبه رو می شود و در پرده سوم کنش کامل می شود و نتایج در معرض تهدید قرار گرفتن نشان داده می شوند. ترجمه این اثر که توسط شعله آذر صورت گرفته با تحلیلی بلند از استیون اچ. گیل همراه شده است. این تحلیل با مرور دیگر آثار پینتر سعی می کند تا ابعاد مختلف ساختار و محتوای «جشن تولد» را تشریح کند. وجود چنین تحلیلی آن هم در مورد یکی از مهم ترین آثار پینتر رخدادی بسیار مبارک است که می تواند برای کارگردانی که تمایل به اجرای «جشن تولد» دارند، بسیار کار ساز باشد.

گفت و گوهای پوچ و بی معنی که در اثر وجود دارند، چه هدف و کارکردی را دنبال می کنند؟

در مورد این که پینتر به تئاتر پوچی اعتقاد دارد نشانه هایی می توان در آثار او یافت، مثلاً او بارها از تکنیک های زبانی تئاتر پوچی در گفت و گوهای شخصیت هایش استفاده می کند؛ دیالوگ هایی که به هیچ جا ختم نمی شوند و خواننده را به جایی نمی رسانند. اما در این نمایشنامه پینتر کمتر از این تکنیک ها استفاده کرده است؛ از این گذشته محل نمایشنامه را اصلاً نمی توان یک اثر ایزورد دانست. ممکن است در جزئیات مثلاً در برخی از دیالوگ های مگ و پتی از تکنیک های تئاتر پوچی به ندرت استفاده شده باشد اما کل داستان در پی ارائه مفهوم پوچی نیست؛ بلکه بیش از آن بر تنهایی و انزوای بشر تأکید دارد.

آیا می توان تفسیری سمبولیک از این اثر پینتر ارائه داد؟

البته. با تکیه و حساسیتی که پینتر بر برخی از عناصر نشان می دهد راه را برای تفسیر سمبولیک نیز باز می کند. برای مثال عینک ته استکانی استنلی که به وسیله مک کان شکسته می شود به راحتی می تواند نماد آگاهی و نوع نگاه او باشد. استنلی نماد هنرمندی است که بر پایه اندیشه های خودش زندگی می کند، نه آنچه محیط به او تحمیل کرده است. طبلی که در مراسم جشن تولد پاره می شود نیز نمادی از هنر تحقیر شده است. از دیگر نمادهای اثر، لباسی است که استنلی در انتهای نمایشنامه پوشیده است؛ لباس تیره خوش دوخت و پیراهن سفید. استنلی اساساً لباس خوش دوخت نمی پوشد پس حالا که پوشیده، این لباس حتماً معنی خاصی دارد. این لباس مخصوص مراسم عزاداری است، علاوه بر اینها نمادهای دیگری هم در اثر یافت می شود که در یک ساختمان واحد قرار می گیرند و در کنار هم معنی پیدا می کنند.

تکنیک هایی که پینتر در آثارش ارائه می دهد کدامند؟
پینتر از طنز، استعاره و نماد بسیار استفاده می کند و همه اینها را در ساختاری ساده به کار می گیرد. تکنیک دراماتیک پینتر در بخش زیادی از آثارش بسیار ساده است و بیشتر موفقیت او به عنوان یک دراماتیسست هم به خاطر همین سادگی است. او در این فرآیند خلاق، به ویژه در نخستین آثارش سادگی را مشخصاً در الگوی ساخت نشان داده است.

مروری بر کتاب «خانی آباد؛ زادگاه جهان پهلوان غلامرضا تختی»

رد پای جهان پهلوان در محله قدیمی

فصل پنجم و آخر کتاب، جمع بندی و نقدی گذراست بر شرایط امروزه محله و برخورد ناصوابی که با عنوان نوسازی و بهسازی با میراث فرهنگی و انسان ساخت محله های تهران صورت می گیرد. گواه این گفته، تصویری است از خانه ای مخروبه که محل تولد جهان پهلوان تختی بوده است؛ خانه ای که اگر در هر کجای دیگر می بود نه تنها بنایش بلکه مجموعه بافت شهری پیرامونش را نیز حفاظت می کردند و برایش کاربردهایی می اندیشیدند که آن را به عنوان گوشه ای از میراث این شهر و سرزمین همواره زنده نگاه دارد، ولی افسوس که چنین نشده است. کلام آخر کتاب پیامی عام است برای دقت در آنچه به عنوان شهرسازی جدید تلقی می شود.

در بخشی از فصل پنجم کتاب می خوانیم: «خانی آباد از محله های قدیمی تهران است، اما بناهای موجود در آن از نوساز و امروزی تا کلنگی و فرسوده و مخروبه، متفاوتند. تجدید بناها و بازسازی های یکی در میان، معابر را از ریخت و شکل یکدست خارج کرده و کوچه ها را به کارگاه های ساختمانی دائمی تبدیل کرده است. در سال های اخیر با انتقال آهن فروش ها احتمال دگرگونی در ترکیب اجتماعی ساکنان محله قریب به یقین شده است.»

بدین ترتیب نویسندگان کتاب به این نتیجه می رسند که این راه و رسم نوسازی و مردم شهری نیست، بلکه زودن گذشته هاست و کشیدن خط بطلانی بر خاطره نسل هایی که شاید امروز توان دفاع از پیشینه خویش را نداشته باشند.

کتاب «خانی آباد؛ زادگاه جهان پهلوان غلامرضا تختی» ۳۷ عکس تاریخی و امروزی را نیز همراه دارد که به خوانندگان برای آشنایی بیشتر با خانی آباد و پیگیری سیر تحول کالبدی آن یاری می رساند. این کتاب مصور در ۱۵۹ صفحه و در شمارگان ۲ هزار نسخه با بهای ۳۹۰۰ تومان توسط دفتر پژوهش های فرهنگی منتشر شده و در اختیار علاقه مندان تاریخ قرار گرفته است.

شخصیت های تاریخی محله خانی آباد مانند آقاسید هاشم قندی، شیخ علی مدرس تهرانی، حاج محمد ابراهیم تهرانی، حاج شیخ عباس مصباح زاده و جمعی از ورزشکاران محله روایت هایی آورده شده است.

اما داستان یک مرد که عنوان فصل چهارم کتاب خانی آباد است، به پیوند تاریخی محله با زندگی جهان پهلوان می پردازد. بررسی این پیوند با شرحی درباره نحوه حضور خاندان تختی در محله خانی آباد آغاز می شود و با شرحی مختصر و در چندین پرده از زندگی جهان پهلوان در محله خانی آباد ادامه پیدا می کند. به این ترتیب، جریان تهران پژوهی با سرگذشت جهان پهلوان همراه شده و فصلی مستقل را به شخصیتی اختصاص می دهد که نامش در فرهنگ تهران نشینان امروز و بلکه همه ایرانیان، با نام خانی آباد عجین شده است.

تهران امروزی شکل گرفت. در فصل دوم به جمعیت و مردمان محله خانی آباد، بافت اجتماعی و چگونگی معیشت ساکنان پرداخته و تلاش شده تا توصیف های کلی از مشاغل و روابط همسایگی در این محله با گوشه ای از سرگذشت واقعی این مردمان گره بخورد. روایان سرگذشت های واقعی، دوستان و هم محله ای های جهان پهلوان بوده اند که امروز همه با موی سپید دوران میانسانی را پشت سر گذاشته اند.

در فصل سوم درباره مکان های مهم و افراد سرشناس محله (به غیر از جهان پهلوان تختی) توضیحات نسبتاً مفصلی آورده شده است. از جمله این مکان های مهم به میدان محمدیه، مسجد قندی، بازارچه استادعلی، زورخانه گردان و فهرستی از گرمابه ها، سقاخانه ها و محل های گردهمایی اشاره شده است. در بخش دوم این فصل درباره

کتاب «خانی آباد؛ زادگاه جهان پهلوان غلامرضا تختی» دومین کتاب از مجموعه تهران پژوهی است که به وسیله دفتر پژوهش های فرهنگی منتشر شده است. سهند لطفی و مهسا شعله نویسندگان این کتاب کوشیده اند تا علاوه بر بازگو کردن حکایت و تحلیل دگر دیسی های کالبدی و اجتماعی یکی از محله های قدیمی شهر تهران، مروری نیز بر زندگی جهان پهلوان غلامرضا تختی، به عنوان شهره ترین متولد و ساکن این محله داشته باشند.

محله خانی آباد آن گونه که در کتاب نیز آمده، با یکی از روستاهای جنوبی شهر تهران همانام است در بازتعریف محدوده های شهر در دوران ناصری، زمین های اطراف، بخشی از جاده ای که به سوی این روستای مهم راه می سپرده و از میان باغ ها و زمین های کشاورزی می گذشته به پیکر تهران پیوسته و محله ای شکل می گیرد که طی بیش از صد سال، رویدادهای گوناگونی را به خود می بیند و افراد بی شماری را در دامان خود می پرورد. جهان پهلوان غلامرضا تختی، متولد این محله و از گرمای ترین شخصیت هایی بوده است که ساکنان امروز محله هنوز از این که در محله ای زندگی می کنند که زمانی محل نشو و نمای جوانی بوده که بعدها جهان پهلوان بی بدیل ایرانیان شده، به خود می بالند. این احساسات پاک و صادقانه اهالی دیروز و امروز به ویژه در تهیه بسیاری از اطلاعات مربوط به پیشینه محله به کمک نگارندگان آمده و بسیاری از ساکنان محله را ذکر گوشه ای از خاطرات و احوال پیشین محله ترغیب و مشتاق کرده است.

کتاب در فصل اول خود نگاهی کالبدی - فضایی دارد. ابتدا به تاریخچه شکل گیری خانی آباد که محله ای در جنوب غربی طهران ناصری بوده است می پردازد و سپس این تاریخچه را تثبیت محدود کرده ای به نام محله خانی آباد پی می گیرد. نویسندگان سیر تحول کالبدی محله و نسبت آن با شهر مدرن تهران را مورد توجه قرار داده اند و به دوره ای نظر افکنده اند که خندق های دارالخلافه ناصری پر شدند و به تدریج

معرفی کتاب

یونجه خوردن برای زور نگفتن!

زهراسادات تمیجانی؛ مظفرالدین شاه قاجار ۱۰ روز پس از امضای قانون اساسی مشروطه، در ساعت شش عصر چهارشنبه ۲۴ ذی قعدة سال ۱۳۲۴ هـ.ق (دی ماه ۱۲۸۵ خورشیدی) درگذشت و فرزند و ولیعهد مستبد او محمدعلی میرزا بر اریکه سلطنت تکیه زد. هر چند که او تحت فشار مشروطه خواهان ناگزیر شد در بهمن ماه ۱۲۸۵ با ارسال دستخطی به صدر اعظم، رژیم مشروطه سلطنتی را مورد تایید و حمایت قرار دهد، اما روشن بود که به صورت پنهانی در تضعیف مشروطیت و مجلس شورای ملی می کوشد.

بعد از قتل علی اصغر خان اتابک امین السلطان و بمب اندازی به کالسکه محمدعلی شاه که مشکوک و ساختگی تلقی شد و نیز هتاکتی روزنامه های تندروی مشروطه به خانواده سلطنتی، شاه به باغشاه رفت و مقدمات به توپ بستن مجلس شورای ملی و انحلال مشروطیت را فراهم آورد. مجلس در تیرماه ۱۲۸۶ خورشیدی، مورد حمله قزاقان روس به سرکردگی ژنرال لیاخوف قرار گرفت و دوره موسوم به استبداد صغیر آغاز شد.

در این دوره، آزادیخواهان تهران قلع و قمع شدند و قانون مشروطه به تبریز منتقل شد. بدین ترتیب شهری که در زمان ولایتعهدی

و بادل شکستگی بسیار به استانبول رفت. او پس از مدت ها اقامت در این شهر دوباره به تبریز آمد و در حدود سال ۱۳۰۰ خورشیدی بدرود حیات گفت.

کتاب او یک بار در سال ۱۲۸۷ با چاپ سنگی شد و سپس به صورت پاورقی در روزنامه مهد آزادی آذینه (ش ۸ تا ۱۷، اردیبهشت تا شهریور ۱۳۴۵) به طور ناقص منتشر شد. سپس در سال ۱۳۴۸ به کوشش علی کاتبی و با همت انتشارات ابن سینای تبریز به چاپ رسید و برای آخرین بار در سال ۱۳۵۵ در انتشارات امیرکبیر تهران منتشر شد.

اکنون پس از گذشت نزدیک به سه دهه، این کتاب بار دیگر به تصحیح غلامرضا طباطبایی مجد و توسط انتشارات امیرکبیر به زیور طبع آراسته شده است. شمارگان چاپ جدید ۱۵۰۰ نسخه در ۳۲۰ صفحه است و با بهای ۴ هزار تومان به بازار نشر راه یافته است.

کتاب «تاریخ انقلاب آذربایجان و بلوای تبریز» یادآور روزهایی است که مردم تبریز و مجاهدان مشروطه، بر اثر محاصره قوای دولتی دچار قحطی شدید شدند و از فرط گرسنگی، یونجه و علف تازه روئیده در صحرا را وسیله ارتزاق خود قرار دادند. از همین رو بود که وقتی سال ها بعد، پاسبانی در تبریز حق یکی از مردمان عامی را ضایع کرد، مردعامی با بیانی ساده اما عمیق به او گفت: «یونجه خوردیم و مشروطه گرفتیم که کسی به کسی زور نگوید!»

ناگفته نماند که مصحح کتاب، پی نوشت های درخور توجهی را نیز بدان افزوده است که در فهم متن اصلی راهگشا و روشن کننده است.

محمدعلی شاه، شاهد مظالم و فجایع بی حد و حصر او بود، تحت رهبری ستارخان و باقرخان به خروش آمد و توانست پس از یازده ماه جنگ نابرابر با قوای دولتی و تحمل شدیدترین مشقت ها و قحطی ها، مشروطیت را دوباره به ایران بازگرداند.

کتاب «تاریخ انقلاب آذربایجان و بلوای تبریز» نوشته محمدباقر ویجویه ای شرح چهار ماه از تاریک ترین و سخت ترین روزهای مقاومت مردم تبریز علیه نیروهای شاه و مستبدان را نشان می دهد. ویجویه ای از تاجران آگاه تبریزی است که در کتاب خود، ابتدا احوالات تبریز در اوایل مشروطیت را به تصویر کشیده و سپس داستان انقلاب تبریز و شرح مجاهدت های ستارخان و باقرخان را بازگفته است. آنگاه شرح رخداد های «وقایع انقلاب آذربایجان و بلوای تبریز» را در چهار ماه نخست این بلوای پی گرفته است.

نثر او ساده و روان است و در تحریر مطالب، جانب اختصار و امانت را گرفته است. او در ذکر وقایع روز جمعه ۲۳ رجب ۱۳۲۶ هـ ق که مردم محله های مختلف تبریز با بیرق های قرمز مزین به علامت شیر و خورشید و نام مبارک ابوالفضل العباس و شعارهای انقلابی برای عرض تبریک پیروزی مشروطه خواهان به انجمن مشروطه تبریز آمده بودند، می نویسد: «در همه حوادث حاضر بودم و به چگونگی احوالات ناظر، نه این که به قول راوی عرض شده است.» از زندگی محمدباقر ویجویه ای اطلاع دقیقی نداریم. همین قدر می دانیم که وی قدک فروش (تاجر کرباس) بود و پس از نگارش کتاب بلوای تبریز، مورد تعدی و اجحاف کخدای ویجویه قرار گرفت

کیوان شعبانی مقدم از «مکمل ها و داروهای نیروزا در ورزش» می گوید

تراژدی دوپینگ زیر ذره بین

یک امر اجتناب ناپذیر در ورزش است. به طور مثال در جریان بازی های المپیک سال ۲۰۰۰ سیدنی استرالیا، تمامی ورزشکاران شرکت کننده از مکمل استفاده کرده بودند و این یک اصل است که رد کردن آن به طور سنتی امکانپذیر نیست. به نظر من باید مکمل ها و داروهای نیروزی مفید را جایگزین مواد دوپینگی مضر کنیم.»

وی می افزاید: «متأسفانه در حوزه پزشکی فعالیتی برای شناخت مکمل ها و داروهای مفید صورت نمی گیرد و در حوزه تربیت بدنی نیز کمتر کسی تمایل به این کار دارد اما تمامی اینها از اهمیت موضوع کم نمی کند.»

شعبانی مقدم ضمن اظهار تأسف از قدیمی بودن اطلاعات استادان تربیت بدنی درباره مکمل ها، می گوید: «هنگامی که از برخی استادان درباره خواص یا چگونگی استفاده از یک مکمل با داروی ورزشی سوال می کردم، آنها اطلاعاتی راجع به دهه ۱۹۸۰ به من می دادند، چون کتاب های مربوط به آن دهه را خوانده بودند در حالی که امروزه مکمل های جدید ساخته می شود تا در مواردی نظیر پرواززدگی که ورزشکاران هنگام سفر به کشورهای دوردست عموماً دچار آن می شوند از آنها استفاده کنند. با استفاده از این نوع مکمل، دیگر لازم نیست برای تنظیم ساعت درونی بدن یک ورزشکار با محل انجام رقابت، چند روز زودتر او را به محل اعزام کنیم بلکه این مکمل باعث خواهد شد که ورزشکار دچار عارضه پرواززدگی نشود یا اثرات این عارضه خیلی زودتر از بین برود.»

کتاب «مکمل ها و داروهای نیروزا در ورزش» را نشر بامداد کتاب در شمارگان ۳۰۰۰ نسخه در ۲۰۷ صفحه و با قیمت ۳۵۰۰ تومان منتشر کرده است. این کتاب، روش ها و داروهای کاهش وزن را نیز در مطالب خود جای داده است. از ویژگی های این کتاب می توان به وجود فهرست مواد و مکمل های ممنوع از سوی وادا اشاره کرد که مربیان و ورزشکاران کشورمان می توانند براساس آن از مکمل های غیرمجاز اجتناب کنند.

حوزه مکمل ها یا دوپینگ دارند، به راحتی می توانند از مطالب این کتاب استفاده کنند. البته من به توصیه یکی از مسئولان فدراسیون پزشکی، حذف و اضافاتی در این کتاب انجام دادم هر چند وجود کادرهای رنگی که دربرگیرنده چکیده مطالب بحث شده است، به کاربردی بودن این کتاب کمک شایانی می کند.»

وی معتقد است که کتاب «مکمل ها و داروهای نیروزا در ورزش» با آخرین اطلاعات مربوط به این

حوزه مکمل ها یا دوپینگ دارند، به راحتی می توانند از مطالب این کتاب استفاده کنند. البته من به توصیه یکی از مسئولان فدراسیون پزشکی، حذف و اضافاتی در این کتاب انجام دادم هر چند وجود کادرهای رنگی که دربرگیرنده چکیده مطالب بحث شده است، به کاربردی بودن این کتاب کمک شایانی می کند.»

وی معتقد است که کتاب «مکمل ها و داروهای نیروزا در ورزش» با آخرین اطلاعات مربوط به این

نویسنده کتاب «مکمل ها و داروهای نیروزا در ورزش» همان گونه که سعی کرده روان و قابل فهم بنویسد، در گفت و گو نیز ساده، روشن و صریح صحبت می کند و از وقوع دوپینگ برای به وجود آوردن سوپرستار در دنیای ورزش خبر می دهد.

کیوان شعبانی مقدم، دانشجوی دوره دکترای رشته تربیت بدنی که کتاب مذکور را همراه با دکتر محمدرضا دهخدا (استادیار دانشگاه تربیت معلم) به رشته تحریر درآورده ابتدا درباره انگیزه نگارش کتاب «مکمل ها و داروهای نیروزا در ورزش» می گوید: «مدت زیادی بود که بسیاری از ورزشکاران به ویژه در رشته بدنسازی درباره اطلاعات نوین مکمل ها از من می پرسیدند و به همین دلیل این ضرورت را احساس کردم که به سمت نگارش چنین کتابی بروم.»

وی می افزاید: «جالب آن که وقتی به دنبال منابع مکتوب و به روز این مبحث رفتم، متوجه شدم که آخرین کتاب منتشر شده در این زمینه به سال ۲۰۰۳ برمی گردد، در حالی که سرعت پیشرفت در ساخت و تحول مکمل ها در دنیای ورزش بسیار زیاد است. نهایتاً به سایت های پزشکی ورزشی مراجعه کردم و مطالب زیادی را از آنها جمع آوری کردم و پس از ترجمه آنها دست به تالیف این کتاب زدم.»

شعبانی مقدم با اشاره به کهنه بودن علم مکمل ها نزد بسیاری از استادان ورزش و تربیت بدنی ایران می گوید: «هنگامی که از بسیاری استادان کشورمان درباره مواد نیروزا سوال می کردم متوجه شدم که تقریباً هیچ یک از آنها اطلاعات به روزی ندارند.»

وی سپس می گوید: «از کیفیت این کتاب خیلی راضی هستم. در واقع خیلی جرئت به خرج دادم که به تالیف چنین کتابی دست زدم و با این که قبلاً در این زمینه تجربه ای نداشتم خوشحالم که چنین کتابی در رشته تربیت بدنی منتشر شده است.»

مطالب مندرج در این کتاب تا حد زیادی کاربردی است و مخاطبان با استفاده از آن می توانند در استفاده از مکمل ها و خودداری از دوپینگ موفق شوند؛ درست همان مطلبی که شعبانی مقدم نیز بر آن تأکید دارد و می گوید: «کسانی که اطلاعات پایه را در

معرفی کتاب

دعوت همگانی به دنیای ورزش

سعید میرزایی: در جوامع ماشینی امروز، سلامتی، تندرستی و آمادگی جسمانی از اهمیت ویژه ای برخوردار است و این همان چیزی است که کتاب طناب بازی اثر «شاکتی کومار ساگار» سعی دارد به مخاطبانش از طریق انجام تمرینات ساده و در عین حال پر اهمیت، هدیه بدهد.

در این کتاب که توسط نعیم خواجه و شهناز ایزدهم ترجمه شده، دو موضوع بیش از هر چیز مورد نظر است؛ اول کسب شادابی و تندرستی و سپس حفظ آمادگی جسمانی، آن هم از طریق طناب بازی. ابتدا باید اشاره کرد که طناب بازی از دیرباز به عنوان یکی از راه های گرم کردن بدن و همچنین بدنسازی در رشته های مختلف مورد استفاده قرار می گرفته، اما سال هاست که این ورزش از نظر تکنیکی گسترش فراوانی پیدا کرده است.

در حالی که امروزه دستگاه های پیشرفته فراوانی برای بدنسازی تولید شده است، اما این نویسنده هندی در کتاب خود به خوبی تشریح می کند که چگونه می توان با استفاده از طناب و اجرای تمرینات گوناگون، تا اندازه زیادی به آنچه مطلوب یک ورزشکار در زمینه

بدنسازی و آمادگی جسمانی است، دست یافت.

ساگار در این کتاب می نویسد: «با استفاده از طناب، فرد می تواند سطح خوبی از آمادگی جسمانی را به دست آورد، بدون این که زمان زیادی را صرف انجام تمرین روی وسایل دیگر بکند. زمانی که فرد تکنیک استفاده از طناب بازی را کسب کند، از تمرین با آن واقعا لذت می برد.»

البته صرفه جویی در وقت برای تمرین در روزگاری که تقریباً همه مردم از کمبود وقت گله می کنند، عامل ارزشمندی در یک ورزش به حساب می آید، اما آنچه طناب بازی را بیش از این ارزشمند می کند، این است که طناب بازی مفیدترین وسیله برای آماده سازی ورزشکاران مبتدی است؛ ورزشکارانی نظیر کارمندان و کارگران پر مشغله، زنان خانه دار و حتی کودکان و بزرگسالان دور از ورزش.

در این کتاب بعد از این که انواع تمرینات انفرادی با طناب آموزش داده می شود، صحبت از تمرینات دو نفره، سه نفره و گروهی به میان می آید و این از محسنات این رشته ورزشی است که نویسنده هندی نیز توجه زیادی به آن دارد و صفحات نسبتاً زیادی را به تشریح این تمرینات اختصاص داده است. تمامی این تمرینات در کتاب طناب بازی همراه با طرح هایی گویا برای آموزش چگونگی انجام آنهاست.

در بخش ششم این کتاب، استفاده از طناب در بازی های مختلف

امدادی و چند نفره تشریح شده است که این امر می تواند به گسترش ورزش همگانی و انجام آن توسط افراد یک خانواده کمک کند. از آنجا که تقریباً نیمی از جمعیت کشور ما را زنان تشکیل می دهند و به رغم تلاش های انجام شده طی سال های اخیر، هنوز این قشر برای ورزش کردن با کمبود امکانات و مکان های ورزشی روبه رو هستند و ارائه راهکارهایی برای حفظ آمادگی جسمانی زنان، از اهمیت زیادی برخوردار است و این موضوع در بخش هفتم کتاب طناب بازی مورد توجه قرار گرفته است.

نوشته های «شاکتی کومار ساگار» هنگامی بیشتر رنگ و بوی تخصصی به خود می گیرد که وی در بخش هشتم به تشریح تمرین های ژیمناستیکی دو نفره با طناب می رود.

در مجموع این کتاب را می توان یک کتاب کاربردی برای آمادگی جسمانی و حفظ تندرستی و کسب نشاط و سلامتی در نظر گرفت که با قلمی ساده، همگان را به ورزش کردن و لذت بردن از تکاپو و تلاش دعوت می کند و با توجه به راهکارهایی که ارائه می کند، عملاً راه بهانه جویی برای ورزش نکردن را بر همگان می بندد؛ بهانه های نظیر کمبود وقت و در اختیار نداشتن مکان کافی برای ورود به دنیای پر جنب و جوش ورزش و سلامتی.

چاپ اول این کتاب را نشر علم و حرکت در شمارگان ۳۰۰۰ نسخه با ۱۲۸ صفحه و بهای ۲۵۰۰ تومان روانه بازار نشر کرده است.

ناگهان گفت و گو

تا آخر دنیا برایت می نویسم، علیرضا بهرامی، انتشارات قصیده سرا، زمستان ۱۳۸۶. یکی از اتفاق های مهم شعر طی سال های اخیر در کنار همه

بازی های زبانی و فرمی که مردم را از این هنر ملی تا اندازه ای دور کرده، صمیمی شدن شعر است. شاعران معاصر بیش از آن که بخواهند فاضلانیه بسرایند، می خواهند با مخاطب خود صمیمی باشند و دردشان درد مردم زمانه باشد. این رویکرد چه در آثار سپید و نیمایی و چه در آثار کلاسیکی که در یکی دو دهه اخیر سروده شده، مشاهده می شود. علیرضا بهرامی در مجموعه «تا آخر دنیا برایت می نویسم» توجه به این نگاه شاعرانه را در اولویت کار خود قرار داده است. او این کتاب را در چهار دفتر «دارم شبیه خودم حرف می زنم»، «وجین»، «سفرنامه تندباد» و «امان نامه» ترتیب داده که مجموعاً دارای ۳۰ غزل از او است. شعرها با آن که در فاصله زمانی متفاوتی سروده شده اند، اغلب دارای درونمایه «صمیمی بودن» هستند. در برخی از شعرها همچون «سال شغال» این نگاه شاعرانه به طوری مستقیم بیان شده و در برخی دیگر، شاعر با بیانی دیگر این نگاه را روایت می کند. شعر «سال شغال»، با «اسلام و احوال» پرسی متداول شروع می شود، چنانچه می توان با یک تقطیع ادبیات نمایشی وار، آن را به صورت دیالوگ یک نمایشنامه نیز نوشت: «اسلام، حال شما؟... طبق عادتی دو سه سال است/ که ارتباط من و تو، همین سلام و سوال است.» او در ادامه شعر از هوای تهران می گوید که دود ماشین ها در فضای پاییزی، فرصت نفس کشیدن را از آدم می گیرند: «اسلام های دم صبح، بدترین لحظاتی/ که بدترین لحظاتی، جهان به سبک رتال است/ دوباره پنجره ای رو به از دحام خیابان/ و فوج رهگذران، سال ها طبق روال است.»

نگاه صمیمانه شاعر که اغلب نیز بیانی گفت و گویی دارد، در شعرهای دیگر او نیز گسترش می یابد. اما این شکل روایی گاه در بیان صورتی دیگر به خود می گیرد. در شعر «خزان ناگهان» می توان این شیوه روایی را به خوبی مشاهده کرد: «دلم که خدشه دار شد، غرور باورم شکست/ و در خزان ناگهان، غروب در دلم نشست/ غروب و وقت رفتنت، دلم گرفته، گفتنت/ مرور خواب دیشبم، مرور آنچه بود و هست...» حتی در آن دسته از شعرها، همچون «نگاه نافذ باران» که به ظاهر شکل بیانی متفاوتی دارند نیز این نگاه گفت و گویی جریان دارد. این بار شاعر در ابتدای حرفی است که می خواهد به زبان بیاورد. او مرجع زمانی و زبانی حرف ها را بیان می کند، اما از بیان خود حرف ها می ماند: «محو نگاه نافذ باران که می شوم/ در گیر و دار باده پریشان که می شوم/ حتی سکوت پنجره هم شعر کاملی است/ در امتداد کوچه غزل خوان که می شوم/ سمت غروب شهر، سر کوچه جنون/ مجذوب رفت و آمد یک «آن» که می شوم...»

تا بیت آخر که می نویسد: «مثل تمام پنجره ها گریه می کنم/ عین بهار، شکل زمستان که می شوم» حرف موصول «که» که در تمام در این سطرها تکرار می شود، ما را در انتظار جمله پیرو قرار می دهد که هرگز در شعر نمی آید. به عبارتی این شعر را می توان مقدمه یک گفت و گوی انجام نشده دانست که شاعر حرف هایش را ناگفته گذاشته است.

علیرضا بهرامی نامی آشنا در دو حوزه رسانه و ادبیات به حساب می آید، با این همه او تاکنون مجموعه ای مستقل از شعرهایش را منتشر نکرده بود. حضور در چند مجموعه گزیده شعر، انتشار اشعار در نشریه های ادبی و جمع آوری مجموعه شعری که برای شهدای رسانه (در سانحه سقوط هواپیمای C130) منتشر شد، از جمله فعالیت های این شاعر جوان و در عین حال با تجربه است. او به تازگی مجموعه شعر «تا آخر دنیا برایت می نویسم» را منتشر کرده که شامل سی غزل از او است.

علیرضا بهرامی از «تا آخر دنیا برایت می نویسم» می گوید

افق تماشایی غزل

غزل های شما در حالی در مجموعه «تا آخر دنیا برایت می نویسم» جمع شده اند که چیزی حدود هشتاد سال از تجربه قالب های نو در شعر فارسی می گذرد. البته نمود این شکل های نو در شعر شما به صورت های گوناگون تجلی یافته است. به عنوان مثال توجه به هویت شخصی شاعر، توجه به گفتار، تصاویری که معرف دنیای ماست و نوع نگاه شاعرانه بخشی از این توجه است. چقدر به این مسائل توجه دارید و این که شعری که قالب کلاسیک دارد به دنیای ما نزدیک باشد؟

شخصاً هیچ وقت به شعر از جنبه نظریه پردازی نگاه نکرده ام و همیشه تلاشم این بوده که از بند تئوری پردازی ها، نظریه پردازی ها و حکم صادر کردن ها به دور باشم. اما واقعیت امر این است که توجه نداشتن به تئوری پردازی ها به این معنا نیست که شعر با تئوری ها در منافات باشد. ترجیح من این گونه بود که کمتر به تئوری پردازی ها توجه کنم. در غیر این صورت شاید ترجیح می دادم که فلسفه بخوانم و فلسفه ورزی کنم تا بتوانم به روابط اجزای هستی بهتر پی ببرم. آنچه در عالم واقعیت اتفاق می افتد برایم از اهمیت بیشتری برخوردار است. در تئوری ها و نظریه ها به حقیقتی می پردازند، در حالی که من به حقیقت بالقوه توجه دارم. چیزی که بالفعل شده برای من از مهم تر است و آن چیزی که بدل به امری بالفعل شده اگر بخواد راه موفقیت را طی کند، خواه ناخواه مجبور می شود به بخش هایی از حقیقت که ضامن بقا هستند توجه و عمل کند. در تقسیم بندی جهان هستی این نکته مطلوب به حساب می آید. به نوعی می توان گفت که اصالت کار برایم از جمع بندی آن مهم تر بوده است. اتفاقی که شما از آن یاد می کنید، بیش از آن که در فرم رده داده باشد، به گمان من اتفاقی در زبان بود. آن اتفاقی که برای زبان شعر اتفاق افتاد تا شعر فرزند زمان خویش شود، اتفاق بزرگتری بود. من نمی توانم این اتفاق زبانی را به شعر نیمایی محدود کنم. غزل نو و معاصر به شدت از این اتفاق تاثیر گرفته است و بدون آن که توجه داشته باشم که نظریه در مورد شعر سپید، نیمایی، غزل و به طور کلی شعر معاصر چه می گوید، بیشتر خواسته ام که شعرم، شعر روزگار خودم باشد.

متوجه نکته ای که گفتید شدم اما درست است که توجه نداشتن به طور خاص... گرفتار تئوری شدن...

بله. گرفتار تئوری شدن. اما می گویند آدم همان گونه ای که به آن می اندیشد. یعنی شما فکر کنید که من به عنوان یک شاعر معاصر به گونه ای شعر بگویم که دنیای معاصر را در شعرم متجلی کنم. با این نکته موافق هستید؟ قطعاً موافقم. اصلی ترین نکته ماجرا همین است. شاید این شناس برای من از دوران نوجوانی به وجود آمد که به شدت بتوانم روی شعر معاصر و مسائل پیرامون آن مطالعه داشته باشم. یعنی من هنوز دوره دبیرستان را تمام نکرده بودم که با بسیاری از شاعران عصر مشروطه تا معاصر آشنایی داشتم. هنوز دوره دبیرستان را به پایان نرسانده بودم که آثار شاعران و داستان نویسان برجسته معاصر را به صورت کلکسیون نمی خواندم. اخوان و شفیعی کدکنی را

خوب می شناختم. این اتفاق می توانست تنها در جهت سرگرمی اتفاق بیفتد اما انسانی که می خواهد پیشرفت کند باید تجربیات گذشته گانش را به خوبی مورد مطالعه قرار دهد. ما در مورد تجربی نیز چنین می کنیم. بعد از گذراندن دانشگاه مجموعه ای از تجربیات موقت و غیرموقت کسانی را می آموزیم که پیش از ما به فعالیت مشغول بوده اند. اگر قرار بود هر کدام از این مسائل را خودمان تجربه کنیم، به عمر نوح احتیاج داشتیم. سعی کردم از این منظر بسیار درس بگیرم و تجربه کسب کنم و آنچه را که به عنوان پیشنهادها و نوآورانه مطرح شده به شکست انجامیده را بررسی کنم و دلایلش را پیدا کنم و آن چیزی را که سبب ماندگار شدن شعری شده بود، بیابم و به یک افق ذهنی برسم. فکر می کنم از آن دوران به بعد، به یک تعریف و افق در عرصه شعر رسیدم.

در واقع شعر را برای خودتان تئوریزه کرده بودید. با استفاده از تجربیات دیگران، بله. تلاش کردم تا بدانم بر اساس فطرت زیبایی شناسانه انسان و دوره ای که در آن زندگی می کند، ظرفیت پذیرش مخاطب، ظرفیت واژگانی شعر و واژگان چه شعری محکوم به شکست و چه شعری ماندگار است. البته همیشه تلاشم بر این بود که کاسبکارانه به موضوع نگاه نکنم. در نهایت به این نتیجه رسیدم که آن چیزی که اصالت دارد و فطری است، همان چیزی است که راه موفقیت را تضمین می کند.

یکی از نکاتی که در مجموعه «تا آخر دنیا برایت می نویسم» وجود دارد این است که گویی شما چندان به اصول کلاسیک عروض و قافیه توجه نداشته اید و خواسته اید از اختیارات شاعری بیشتری استفاده کنید. به عنوان مثال در یکی از شعرها با درج یک پاورقی توضیح داده اید که ممکن است برخی این قافیه را درست ندانند اما شما آن را می پسندید. با توجه به این نوع نگاه، چرا به شعر گفتن در قالب کلاسیک اصرار دارید؟

برای دفاع از خودم باید به توضیح دو نکته بپردازم. من هیچ اصراری به شکستن قواعد ندارم و خیلی هم با عروض شوخی نکرده ام. تلاش کرده ام از اختیارات وزنی کمتر استفاده کنم. یعنی به این نتیجه رسیده ام

که استفاده از اختیارات شاعری در عرصه وزن، اگر چیز خوبی بود، حافظ و سعدی نیز از آن بهره می گرفتند. ممکن است این برای راه و مفردی در نظر گرفته شده باشد، اما ضامن موفقیت شعر نیست. البته باید نکته ای را در اینجا بیفزایم و آن این که هیچ وقت در عرصه وزن، نه سر کلاس کسی نشسته ام و نه آن که کتاب شخصی را در این عرصه خوانده ام. این سبب شد تا به یک سری از مباحث پی ببرم و زحمت بیشتری برایش بکنم. اما از طرفی کمک کرد تا به روحیه احترام بگذارم؛ روحیه ای که نمی خواست چندان در بند تئوری پردازی ها باشد. این برای خودم پارادوکسی لذت بخش است. اصرار به آن که در چارچوب قواعد قرار نگیرم و از طرفی هم از لجام گسیختگی بپرهیزم. در کنار این باید به این نکته اشاره کنم که نمی دانم از کی و کجا به غزل علاقه مند شدم. این کتاب حاصل سی سالگی من است؛ سنی که نیمی به گفتن غزل سپری شده است. به همین نسبت هم بود که جرئت انتشار این کتاب را پیدا کردم. پانزده، شانزده سال غزل خواندم، نوشتم، پاره کردم، دوباره نوشتم تا به اینجا رسیدم. و اما چرا غزل؟ از سرودن غزل لذت می برم. نمی توانم به خودم اجبار کنم که مثنوی، شعر سپید و نیمایی را جایگزین غزل کنم، چرا که معتقدم خود شعر قالبش را انتخاب می کند. اصرار ندارم که در قالب غزل کار کنم، اما به گمانم غزل پتانسیل هایی داشته و این پتانسیل ها سبب شده که نه تنها من، بلکه میلیون ها نفر در طول تاریخ از این قالب خوششان بیاید و این سبب شود تا از لحاظ فراوانی، در طول هزار سال گذشته، پرسامدترین قالب شعر فارسی باشد. اما از سوی دیگر معتقدم که مثنوی این قالب به سبب پویایی آن است و روزی که پویایی آن از دست برود، خود به خود از صحنه زندگی مردم محو خواهد شد. ما تجربیات هزار سال غزل را پشت سر خود داریم و این سبب می شود تا شاعری که امروزه بخواهد این قالب را تجربه کند، خود را بر گرده همه شاعران پیش از خود ببیند، چه آنهایی که موفق بوده اند و چه آنهایی که تجربه های ناموفق داشته اند. او فقط باید تلاش کند تا افق های دورتر و بالاتر را ببیند.

با علیرضا پنجه ای و «شب هیچ وقت نمی خوابد»

فرم در لحظه اتفاق می افتد

علیرضا پنجه ای نامی آشنا در عرصه شعر به حساب می آید. این شاعر اولین اثر خود را حدود سی سال قبل و با عنوان «سوک پایندی» منتشر کرد. استقبال از این اثر از سوی منتقدان سبب شد تا او شعر را جدی تر از پیش دنبال کند؛ شعرهایی که با وسواس بیشتری نوشته شدند. انتشار کتاب بعدی او ۹ سال بعد اتفاق افتاد. «هم نفس سروهای جوان» در سال ۱۳۶۶ منتشر شد. آثاری همچون «آن سوی مرز باد»، «پرشی از ستاره هذیانی»، «گزینه شعر گیلان» و «عشق اول» از دیگر آثار این شاعر شمالی است. او به تازگی مجموعه «شب هیچ وقت نمی خوابد» را منتشر کرده که بهانه این گفت و گو است.

یکی از خصوصیات کار شما، وجه دیداری آن است. کسی که این آثار را می شنود، تلقی خاصی نسبت به آن پیدا می کند و کسی که آنها را می بیند، به دریافتی کامل تر می رسد. آیا این نکته نوعی آسیب شناسی برای مخاطب شعر فارسی به حساب نمی آید که اغلب به شنیدن شعر علاقه دارد؟

این نکته خاص شعر من نیست و در طول تاریخ ادبیات فارسی سابقه دارد حتی این خاصیت در شعر حافظ هم هست. وقتی شما شعر حافظ را می بینید، به طور حتم دریافت های کامل تری خواهید داشت. حتی بعد از دیدن شعر، اگر بار دیگر آن را بشنوید، به طور حتم تاثیر عمیق تری خواهد داشت. تنها دیدن و شنیدن چندباره می تواند شما را به ظرایف اثر نزدیک کند. آرایه ها و صنایع لفظی شاعرانی همچون حافظ با خواندن چندباره آنها به دست آمده که منتقدان برخی از آنها را ثبت کرده اند. اما خلائی که در مورد شعر معاصر وجود دارد این است که کسی آرایه های ادبی و صنایع لفظی و معنوی آن را ثبت نکرده است. این دغدغه من است که همواره می خواهم به آن پردازم. بسیاری از شاعران معاصر امکانات تازه ای برای شعر معاصر گشوده اند که باید مورد بررسی قرار گیرد. روند کار آنها نشان دهنده نکاتی است که باید مورد توجه قرار گیرد. از طرفی، به نظر می رسد که مخاطبان شعر معاصر، همه مردم نباشند و بر حسب طبقات فرهنگی، آثار آنها را مورد توجه قرار دهند که ادبیات را جدی تر بگیرند.

اجازه بدهید در مورد آرایه های ادبی مثالی بیاورم. در یکی از شعرها آورده ام: «چند دقیقه ایوب اگر باشی.» ثبت شدن این عبارت که «چند دقیقه صبور اگر باشی» چیز تازه ای ندارد است. این نکته شاید

از سوی همه مردم مورد توجه قرار نگیرد. اینها باید ثبت و آنالیز شود تا اوج و شکوفایی شعر ما که توسط بسیاری از شاعران جوان خلق شده به نمایش درآید.

مسائل روزمره زندگی به شکل روشنی در شعرهای شما وجود دارد. آیا این نگاه برآمده از نوع نگاه شماست که در آن روایت های واقع گرایی را بدل به آثاری با نگاه شاعرانه می کند یا شما به شکلی نمادین روایت های روزانه را به شعر می آورید؟

به گمان من شعر به شاعر الهام می شود. شاعر دقیقاً با الهام کار می کند و الهام شاعرانه یکی از جوهری است که شاعر را با دیگران متفاوت می کند. هنرمندان به گمان من دارای حس برتری هستند که می توانند برخی از مسائل را ببینند که دیگران نمی توانند. می توانند در دل یک مسئله ساده روزمره، چیزی را ببینند یا آن را به گونه ای ادا کنند که دیگران نمی توانند. این اعتقاد من است. ما در شعر قدما نیز با این روبه رو بوده ایم. به طور مثال در مورد همان شعر «الغز» توضیح می دهم که شما مثال زدید. این شعر باز آفرینی همان معما و لغز قدیمی یا بیانی نو است. به نظر من قالب محصول همین نگاه به شعر است. وقتی شما عاشقانه می گوید، سراغ دوبیتی و غزل می روید، اما هنگامی که می خواهید حماسی و فلسفی بنویسید، سراغ رباعی و مثنوی می روید. این قالب معمایی هم نمی تواند در هر شعری باشد. اجازه بدهید به یک نکته اشاره کنم که بدل به آفت شعر امروز شده است. اگر شاعر پیشکسوت از نوعی قالب و فرم نو در کارش استفاده می کند، از آن روست که او نسبت به قالب ها و فرم ها احاطه دارد. اما وقتی یک شاعر جوان بدون توجه به محتوا و کارکرد و بدون دلیل به فرم یا قالبی می پردازد در اولین مرحله

به زبان فارسی آسیب می رساند. به طور مثال ساختار شعر «مربع» و «وسط چین» را در کارهایم به کار برده ام. تصادفی هم به چنین ساختاری رسیده ام، اما اگر بخواهم آگاهانه چنین بنویسم کارم تصنعی می شود.

درواقع نگاه خودآگاه آن را تصنعی می کند. بله، ولی هر بار که به صورت ناخودآگاه اتفاق افتاده، توی ذوق نمی زند.

یعنی خود آن محتوا، فرم را ساخته است؟ دقیقاً در ساختار مربع، ما با چهار کلمه روبه رویم که قابلیت جابه جا شدن دارند. اما این اتفاق برای جملات دیگر قابل اجرا نیست.

اما این فرم ها، قالب ها و موضوعات توسط دیگران بدون توجه به مسائل اخلاقی گرته برداری می شود. بله، متأسفانه در گفت و گویی که چند سال قبل با روزنامه همشهری انجام دادم، به این مسئله اشاره کردم. بعدها به آن مصاحبه اشاره شد و مسئله بارها مورد توجه قرار گرفت؛ مصاحبه ای با عنوان «راه شاعران تئوری پرداز به بیراهه است». من در آن مصاحبه گفته بودم و باز هم تکرار می کنم که تلاش روزنامه نگاران و منتقدان سبب می شود که دست این افراد رو شود. شعر این روزها به جز معنویت چیز دیگری ندارد. هیچ کس نمی تواند از راه شعر نوشتن به پول قابل توجهی برسد. زدنی ادبی در این شرایط و افتخار به آن توسط برخی شاعرانها و واقعا فاجعه است. این واقعا برای هنر مقدسی مثل شعر زنده است. به نظرم اگر شخص نبوغ مختصری هم داشته باشد و بخواهد آن را مورد توجه قرار دهد بهتر از آن است که دست به چنین کاری بزند. افرادی که چنین می کنند به طور حتم در تاریخ ادبیات ما جایی نخواهند داشت.

یادداشت

کاوه رحمانی

نگاهی به دو مجموعه شعر «پیامبر کوچک» و «شب هیچ وقت نمی خوابد»

عشق، آغاز شعر

یکی از اتفاقاتی که در شعر معاصر افتاد، حضور رویدادهای روزمره در آن است به گونه ای که می توان این حضور را به شیوه های گوناگون در شعرهای این سال ها دید. نکته اما آنجاست که بسیاری از شاعران در این راه به افراط می افتند و بدون آن که مسئله ای روزمره را در ذهن خود، «خودی» کنند در تلاشند تا با هر وسیله ای که شده آن را وارد اثر کنند و در نهایت کار به جایی می رسد که این ویژگی در کار ایشان اغلب توی ذوق می زند.

علیرضا پنجه ای یکی از شاعرانی است که همواره در شعر خود به مسئله روزمرگی و زندگی شخصی شاعر توجه داشته است. این نگاه شاعرانه به مسائلی که به ظاهر چندان دارای اهمیت نیستند، به شعر او شخص می بخشد. نخستین شعر او از مجموعه «شب هیچ وقت نمی خوابد» که به تازگی منتشر شده، نمونه خوبی بر این ادعاست. شاعر در این شعر وصف حالات خود در یک قصابی را شرح می دهد: «داغ می کنم/مفصل هایم خسته اند/جیغ می کشم/حنجره ام تار می شود/دندان به جگر می گذارم/نگاه مردک مهتاب/دلَم را به چنگک می گیرد/سرد می شوم/لاشه ای، دستی، چاقویی، ساطوری/مخلوط یا صاف؟/تکه ای در لفاف روزنامه/کفه ای این و کفه ای سنگ/چشمانی به وزن ترازو/سرد سرد سرد می شوم.» آثاری از این دست در دو مجموعه «پیامبر کوچک» و «شب هیچ وقت نمی خوابد» کم نیست. پنجه ای در این اشعار، با استناد و استفاده از این سیاهی روزمره، اغلب ما را به فضایی انسانی و سرشار از عاطفه مهمان می کند؛ نگاهی که در عاشقانه های او تجلی بیشتری می یابد.

عاشقانه های او بی آن که به وادی گفت و گوهای رایج شعرهای معاصر نزدیک شوند، اغلب بیانی ساده و صمیمی دارند. پنجه ای کمتر خود را گرفتار بازی های زبانی می کند و اگر از زبان مدد می جوید تا در چنبره آن مفهومی چند لایه را عرضه کند، از آن روست که کاری به جز آن برایش میسر نیست. زبان بازی و بازی زبانی او در خدمت آن چیزی است که در شعرش راه دارد. «تو بی بهانه تر از لبخند و لحظه بودی/من از تو/باغم آشنا/کنون/در این بی هوذگی/کسی از لبخند نیست که بگوید/از تابوتی که بر کشاله گورستان/تکرار نام از باد شده است.»

با توضیح این نکته که این شعر «گورستان» نام دارد و از کتاب «شب...» نقل شده، ذکر این نکته نیز ضروری است که تقطیع آن به دلیل از بین رفتن فضای سفید و فاصله سطرها از بین رفته و این در معنای شعر تاثیر بسزایی دارد. واژه «لبخند» در این شعر کارکردی چندگانه می یابد و آن را باید در نقش استعاره اش سنجد، آنجا که شاعر می گوید: «کسی از لبخند نیست که بگوید.» انگار منظور او چنین بوده: «کسی از تبار کسانی که لبخند می زند نیست که حرفی بزند.» اما در وجهی دیگر، لبخند به عنوان وجهی عینی، موضوع یک گفت و گو است: انگار کسی نیست که صحبتی از لبخند و شادی داشته باشد.

وجه دیداری، یکی دیگر از خصوصیت های شعرهای پنجه ای است. برخی از کارهای او پیش از آن که خوانده شوند دیده شوند. یعنی پیش از آن که کسی بخواهد به نقل آن پردازد یا آنها را دکلمه کند باید آنها را ببیند. برخی از عاشقانه های او در کتاب «پیامبر کوچک» از این دست است.

کارآگاه همیشگی

شخصیت کارآگاه در شش مسئله برای دن ایسیدرو پارودی نوشته مشترک خورخه لوئیس بورخس و آدولفو بیوی کاسارس از دسته کارآگاهان اولیه است. پارودی آرایشگر مجردی است که در سلول ۲۷۳ زندان بوئنوس آیرس به جرم ناکرده‌ای در بند است. مردی با ششم پلیسی بالا که حلال مشکلات و معماهای دنیای خارج است، آن هم با توضیح‌ها و توصیف‌هایی که صرفاً از صافی دید و اندیشه یکی در او روی موقت و ناموقت گذشته است. تکیه پارودی بر همین اقوال و نقل قول‌هاست و استدلال و استنتاجش هم بر همین پایه استوار است. نه صحنه جرمی می‌بیند نه مدرک عینی ارائه می‌دهد، بلکه در کنج خلوت خود به تجزیه و تحلیل داده‌های شفاهی می‌پردازد و به نتایج درست دست می‌یابد. کار پارودی بیشتر به یک بازی شبیه است. او ابتدا نقل‌ها را می‌شنود، سلیم و سقیم اش را تفکیک می‌کند و با ارزیابی که از آدم‌ها ارائه می‌دهد به نتیجه می‌رسد. از همین روست که داستان‌های این مجموعه همگی دو پاره‌اند. پاره اول اگر چه با روایت معطوف به پارودی آغاز می‌شود، اما به زودی سر رشته روایت را شخص دیگری به دست می‌گیرد که باید او را راوی اختصاصی پارودی خواند؛ کسی که ماجرا را برای او نقل می‌کند و مخاطب نیز به ناچار اول شخص می‌خواندش (بدون آنکه اول شخص باشد). پس از پایان کار راوی یا راویان، این بار نوبت دانای کل (باز هم محدود) است که سر و ته قضایا را به هم آورد و از نگاه پارودی به ماجرا فیصله دهد.

اما به رغم شیوه عملکرد کارآگاه در این مجموعه داستان به هم پیوسته، نکات ظریفی هم هست که نمی‌گذارد به سادگی از کنارشان عبور کنیم؛ نکاتی که نادیده انگاشتنشان باعث می‌شود به جای درک صحیح این داستان‌ها راه به بیراهه ببریم. یکی از آن نکات، تداخل روایت‌ها با یکدیگر است که یکی از گونه‌های بینامتنیت را در سراسر کتاب باعث شده است. هر شش داستان اگر چه مستقل از دیگری آمده‌اند، اما گاهی تکرار، بعضی عناصر پاره‌ای از آنها را به هم پیوند می‌دهد. بدین صورت با نادیده گرفتن یکی از داستان‌ها نمی‌توان بخشی از داستان دیگری را دریافت. این خصوصیت باعث می‌شود داستان‌ها را نه چندان مستقل بلکه کاملاً پیوسته به شمار آوریم. از سوی دیگر نویسندگان کتاب (خورخه لوئیس بورخس و آدولفو بیوی کاسارس) نامی جعلی بر ساخته‌اند تا به عنوان نویسنده بر پیشانی کتاب بیاید؛ آونیوری بوستوس دومک. این نام که در ترجمه فارسی کتاب، صرفاً در مقدمه آمده و اثری از آن روی جلد نیست، باعث می‌شود کتاب ابعاد تازه‌ای بیابد، فی‌المثل پیشگفتاری که به قلم نویسنده جعلی دیگری با نام «خریاسیو مونته‌نگرو» آمده جعل در جعل جدیدی است که متن اولیه را (یا متن کلی کتاب را که پس از آن خواهد آمد) با چالشی جدی مواجه می‌کند و با توجه به آمارهای دقیق و نام بردن‌های مکرر از این و آن، محدوده واقعیت و غیرواقعیت را در اثری پلیسی زیر سوال می‌برد. وجود شخصیت‌هایی مانند کارلوس انگلادا و ریکی سن جاکومو نیز به این بینامتنیت دامن زده و به خصوص با توضیحات کتابشناسی نفر اول در داستان خداوندگار گاو‌ها به جعل‌ها و تحریف‌هایی می‌رسیم که همیشه بورخس از استادان آن بوده است. هزار توی بورخس این بار هزار تویی انسانی است. او این بار شخصیت‌هایش را در باغ‌ها و کتابخانه‌های بابل رها نمی‌کند بلکه در اینهمانی شخصیت‌ها و تودرتویی آنها معمایی سر به مهر می‌نهد تا خواننده در گیر پایان ناپذیر تکرارها باشد، هر چند رازهای جنایت همه کشف شده‌اند.

خورخه لوئیس بورخس، آدولفو بیوی کاسارس / ترجمه احسان نوروزی و نیما ملک محمدی / انتشارات نیلا

مروری بر «ادبیات تطبیقی»، نوشته ابوالحسن امین مقدسی

گفت و گوی آینه‌ها

تاریخ معاصر ایران، چهره سرآمدی است و نقش وی در زمینه‌های فرهنگی تاریخ معاصر، به ویژه در حوزه ادبیات بسیار چشمگیر و موثر است. وی در مقدمه‌ای که بر کتاب ادبیات تطبیقی نوشته، آورده است: «همه نقادان با نگاه‌های مختلف به سرآمد بودن او در شعر، اعتراف دارند و کتاب سبک‌شناسی او را یکی از ارکان ادبیات فارسی می‌دانند و بعضی از بزرگان ادب فارسی، طلوع او را پس از افول هفتصد ساله حوزه شعر، احیاگر شعر فارسی می‌پندارند. در هم تنیدن مسائل سیاسی - اجتماعی در شعر او پیام آور التزام و تعهدی است که در طول تاریخ ادب کمتر به آن توجه شده است. «این در شعر بهار»، «اتحاد جهان اسلام»، «مضامین اخلاقی»، «قرآن در شعر بهار»، «فرهنگ عربی در شعر بهار» و «مدایح پیامبر (ص)» از جمله سرفصل‌هایی است که در این بخش از کتاب مورد توجه قرار گرفته است. به نوشته دکتر امین مقدسی، هم‌زمان با بهار در آن سوی خاورمیانه، مصر با تاریخی قدیمی و تمدن کهن در التهاب انقلاب به سر می‌برد و ملتش همچون تشنگان مشروطه برای استقلال با استعمار انگلیس دست و پنجه نرم می‌کردند ولی متأسفانه با همه گذشته‌های پرافتخار، بی‌سوادی، فقر و تبعیض و استبداد و عقب‌ماندگی بر این کشور سایه افکنده است. وی می‌افزاید: «در کنار نیل، شاعری به نام شوقی رودروی بهار نشسته که همچون او موضوع‌های اجتماعی را محور شعر خود قرار داده است. اگر بهار در این سو، به ملک الشعرا شهرت یافته، او نیز در آن سو، امیرالشعرا لقب گرفته و بزرگان ادب مصر پس از متنبی او را سرآمد شاعران می‌دانند.» فصل ششم کتاب «ادبیات تطبیقی» به مقایسه میان این دو شاعر پرداخته است، چراکه حوزه‌های مشترک فکری، تقابل‌های سیاسی مشترک، رفتارهای ناشی از مذهب واحد، موضع‌گیری‌های برخاسته از فرهنگ مشابه، جامعه مذهبی نزدیک به یکدیگر و سرنوشت تاریخی واحد، سبب نزدیکی میان این دو شاعر شده است. به نوشته مولف این کتاب، توجه به قرآن یکی از نقاط مشترک بهار و شوقی است. او در این مورد می‌نویسد: «هر دو شاعر قرآن را کتاب هدایت و آیات آن را نجات‌دهنده امت اسلامی می‌دانند.»

پژوهش‌ها را محدود کردیم تا امکان پژوهش موضوع با عنوان ادب تطبیقی معاصر در حوزه ایران و عرب فراهم آید. در بحث ادب تطبیقی معاصر، ناگزیریم که ارتباط تاریخی و گذشته را مرور کنیم. به همین دلیل، خیلی کوتاه به تأثیرپذیری ادبیات فارسی از قرآن و حدیث و ادب عربی پرداخته‌ایم و با توجه به کتاب‌های فراوانی که در این زمینه موجود است، برای اطلاع بیشتر، دانشجویان و خوانندگان محترم می‌توانند به آثاری که در این زمینه نگاشته شده مراجعه کنند.» به اعتقاد دکتر ابوالحسن امین مقدسی، بزرگان ادب فارسی، چون مولوی و حافظ و سعدی و نظامی و سنایی و عطار و خاقانی و فردوسی همه متأثر از مفاهیم قرآن هستند و این معانی بلند چنان ماهرانه در کنار مفاهیم ادبی قرار گرفته که تعالی بخش شعر فارسی شده است. در فصل سوم کتاب، نمونه‌های فراوانی ذکر شده که شاعران بزرگ ادبیات فارسی، از احادیث و آیه‌های قرآنی بهره برده‌اند. به عنوان نمونه مولف بیت «خداوند گردنده چرخ بلند/ خداوند ارمنده خاک نژند» را ذکر می‌کند و معتقد است که فردوسی در سرایش این بیت به آیه شریفه ۶ از سوره مومن نظر داشته است و با بیت «ز رقیب دیو سیرت به خدای خود پناهم/ مگر آن شهاب ثاقب مددی دهد خدا را» که مولف آن را متأثر از آیه شریفه ۱۱ از سوره الصافات ذکر می‌کند.

در فصل چهارم کتاب به معرفی ملک الشعرا بهار پرداخته می‌شود. مولف معتقد است که بهار در

بسیار اتفاق افتاده که شعری، داستانی یا قطعه‌ای ادبی شبیه آثار دیگری باشد که پیش از آن نوشته شده است. در این موارد نخستین گمانی که حادث می‌شود آن است که نویسنده و شاعر دومی، از فرد متقدم خود گرفته برداشته است. اما این گمان در بسیاری از موارد صائب نیست، چراکه به دلایل گوناگونی که فرصت بیان آنها در این مقوله نیست، دو انسان ممکن است شبیه به هم ببیند. شاهنامه فردوسی به طور مثال شباهت‌های بسیاری با حماسه هومر دارد و یا عاشقانه‌های بسیاری در جهان با زبان و لحنی مشترک سروده شده‌اند. این نکته سبب شده تا شاخه‌ای خاص در ادبیات شکل بگیرد که به مطالعه این شباهت‌ها و تفاوت‌های احتمالی میان اندیشه‌های همسان پردازد. کتاب «ادبیات تطبیقی» نوشته دکتر ابوالحسن امین مقدسی که با تکیه بر مقارنه ملک الشعرا بهار و امیرالشعرا شوقی نوشته شده، گامی است در جهت معرفی این رشته مطالعاتی ادبیات. این پژوهشگر ادبیات، در کنار تشابه و نزدیکی‌های ذهنی میان ابناء بشر، مسئله ارتباطات را دلیلی بر آن می‌داند که فرهنگ‌ها هر چه بیشتر به هم نزدیک شده و با هم ارتباط حاصل کنند. او بر این اعتقاد است که در جهان امروز، هیچ ملتی بدون ارتباط با دیگران پایدار نمی‌ماند. وی فرهنگ را مجموعه‌ای از معارف، معتقدات، هنرها، صنایع، فنون، اخلاق، قوانین، سنن و در نهایت تمام عادت‌ها و رفتارها و ضوابطی می‌داند که فرد به عنوان عضوی از جامعه خود فرامی‌گیرد و «ادب» را تأثیراتی عنوان می‌کند که از طریق زبان ناشی می‌شود. امین مقدسی می‌افزاید: «ادب تطبیقی بررسی مجموعه عوامل موثر بر تقارن دو حوزه ادبی و فرهنگی است. این تعریف بنا به دیدگاه ادبای ادب تطبیقی، گسترده و محدود می‌شود. آنچه مشترک همه صاحب‌نظران است، این است که این حوزه نیازمند علم تاریخ و ادب و زبان است. طبعاً درک متقابل ملت‌ها از یکدیگر، فهم صحیح آداب و سنن و نیز انتقال موضوعات و مفاهیم، همه از پل زبان عبور می‌کند؛ از این رو، زبان در تعیین مکاتب ادبی، سرنوشت ساز بوده است.»

در بخش نخستین کتاب، ادب تطبیقی به طور مبسوط تعریف شده است. مولف در این فصل آرای ادیبان بزرگ جهان را در این باره آورده است. به عنوان نمونه او از چارلز چیلی نام می‌برد که برای نخستین بار این رشته را به دانشگاه وارد کرد: «استاد چارلز چیلی در دانشگاه میشیگان، این درس را ابتدا با عنوان نقد ادبی تطبیقی در سال ۱۸۸۹ ارائه کرد و سپس به دانشگاه کالیفرنیا پیوست و در سال ۱۹۱۲ بخش ادب تطبیقی را ایجاد کرد.» وی در قسمت‌هایی از این فصل به تعریف واژه ادبیات تطبیقی می‌پردازد: «ادبیات تطبیقی از شاهکارهای نقد ادبی است که به سنجش آثار، عناصر، انواع، سبک‌ها، دوره‌ها، جنبش‌ها و چهره‌های ادبی و به طور کلی مقایسه ادبیات در مفهوم کلی آن در دو یا چند فرهنگ و زبان می‌پردازد.»

ادب تطبیقی در ایران، مفهومی گسترده است که تاثیر و تاثرات و تحلیل عوامل آنها، نیازمند تجدید موضوع است. در بخش دوم کتاب «ادبیات تطبیقی» به بررسی این موضوع در ایران پرداخته شده است: «از آنجا که گستردگی حوزه ایران و عرب، به سطحی بودن تحقیق منجر می‌شود، با قید زمان، دایره

**در کنار نیل،
شاعری به نام شوقی
رودروی ملک الشعرا
بهار نشسته که همچون او
موضوع‌های اجتماعی را
محور شعر خود
قرار داده است**

گذری کوتاه بر «ره نگاشت فناوری» اثر علی مبینی دهکردی

استفاده بهینه از طلای سیاه

انجام شده انتخاب روش اولیه و تهیه چارچوب علمی مناسبی است که پژوهش‌های آن در قالب طرحی در پژوهشگاه صنعت نفت صورت گرفته و در نهایت با عنوان «ره نگاشت فناوری» منتشر شده است.

کتاب حاضر توسط دکتر علی مبینی دهکردی در شش فصل تهیه و تنظیم شده است. فصل اول با بررسی وضعیت فناوری در بخش‌های مختلف صنعت نفت، مقدمه ورود به مباحث اصلی کتاب را فراهم کرده و پس از آن در بخش‌هایی از فصل دوم به تعاریف و الگوهای فناوری و نظام‌های نوآوری پرداخته شده است.

ره نگاشت به صورت کلی و آنچه که هدف اصلی نویسنده از ارائه کتاب است در فصل‌های سوم و چهارم مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل‌های آخر انواع ره نگاشت و مثال‌هایی برای تهیه ره نگاشت ذکر شده است تا پژوهشگران و کارشناسان بتوانند با توجه به نیاز اساسی صنعت نفت و گاز و با اولویت بهره‌گیری گسترده از فناوری مناسب به تجزیه و تحلیل و تهیه ره نگاشت در خصوص پروژه‌های مربوطه بپردازند.

ره نگاشت فناوری در ۳۵۸ صفحه و توسط سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر شده است.

برای پیمودن مسیر و جایگزین کردن الگوی دانش پایه به جای منابع پایه و پرکردن شکاف فناوری که بین این صنعت و صنعت نفت و گاز جهان وجود دارد، می‌توان راه‌های درست و اهدافی را در نظر گرفت و با برنامه‌های کارآمد، تخصیص منابع مورد نیاز و همچنین ارزیابی عملکردها به نتایج مطلوب تری دست یافت. از جمله گام‌هایی که برای تحقق در این امر

ناشی از تجزیه و تحلیل فرایندهایی است که در این صنعت و در کشور ما رخ می‌دهد. معظمی معتقد است که الگوی تولید در بخش صنعت نفت منابع پایه است که این الگو نه جوابگوی نیازهای جامعه ماست و نه جایگاه کشورمان را در عرصه نفت و گاز حفظ می‌کند بنابراین این صنعت نیازمند تحول از الگوی تولید به الگوی دانش پایه است.

وجود منابع و ذخایر نفتی با ارزش در کشور ما بر هیچ کس پوشیده نیست و دسترسی و استفاده از این منابع پیشینه غنی از فعالیت‌های کارشناسان و متخصصان را به وجود آورده است.

متأسفانه باید گفت که منابع تخصصی که در این زمینه اغلب آثار ترجمه‌ای و حاصل تجربه متخصصان سایر کشورهاست که در ایران هم ترجمه شده‌اند و کمتر شاهد انتشار منابع قابل توجه تالیفی هستیم.

ره نگاشت فناوری (الگوی یکپارچه سازی کسب و کار، بازار) از جمله معدود کتاب‌هایی است که در زمینه فناوری صنعت نفت تالیف شده است. هرچند عنوان کتاب بسیار کلی انتخاب شده و مخاطب از طریق عنوان آن نمی‌تواند موضوع تخصصی کتاب را حدس بزند ولی در پیشگفتار بسیار مفصل به موضوع کتاب پرداخته شده است.

از آن جایی که این کتاب نتیجه پژوهش‌های انجام شده در پژوهشگاه صنعت نفت است، پیشگفتار آن توسط منصور معظمی معاون توسعه منابع انسانی و پژوهش پژوهشگاه نوشته شده است.

یکی از نکات قابل توجه و اصلی‌ترین بخش کتاب که معظمی نیز در پیشگفتار به آن اشاره کرده

بسمه تعالی فراخوان

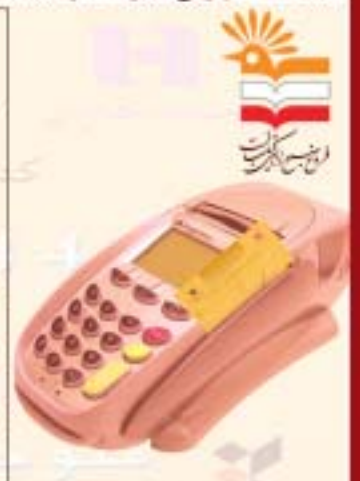

به منظور اجرای قانون برنامه چهارم توسعه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور و برای هدقمند کردن یاران‌ه های حوزه نشر و هدایت آنها به سوی مصرف کنندگان واقعی، طرح توزیع کارت الکترونیکی خرید کتاب ویژه دانشجویان، طلاب علوم دینی، اهل قلم و دیگر واجدان شرایط با حمایت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی توسط موسسه خانه کتاب به اجرا درمی آید.

بر اساس این طرح، کارت الکترونیک خرید کتاب جایگزین بین‌های کاغذی شده و افراد با در اختیار داشتن این کارت و یک شماره رمز می‌توانند تا سقف شارژ شده در کارت، اقدام به خرید کتاب نمایند. بر اساس محاسبات و آمارهای موجود پیش بینی می‌شود در سراسر کشور حدود چهار میلیون نفر مشمول این طرح شوند. بر این اساس و به منظور ایجاد زیرساخت‌های لازم، ضروری است کتابفروشی‌ها که آخرین حلقه توزیع کتاب در کشور محسوب می‌شوند، به سامانه دریافتی این کارت‌ها مجهز شوند. لذا از کلیه ناشران و کتابفروشان که دارای مجوز معتبر از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و یا اتحادیه صنعتی بوده و تاکنون موفق به استفاده از این سیستم در فروشگاه خود نشده‌اند، تقاضا می‌شود جهت نصب دستگاه کارت خوان، فرم زیر را تکمیل و به همراه تصویر مجوز مربوطه به نشانی: خیابان انقلاب- بین صبای جنوبی و فلسطین- موسسه خانه کتاب- طبقه منقی دو ارسال و یا به صورت حضوری به موسسه خانه کتاب ایران بخش کارت الکترونیکی خرید کتاب مراجعه نمایند.

فرم درخواست نصب دستگاه کارت خوان

نام واحد فروشگاهی / کتاب فروشی / انتشاراتی	نام:
نشانی:	نشانی:
شماره تلفن:	نشانی الکترونیکی:
سال تاسیس:	مشخصات مدیر مسئول:
شماره شناسنامه:	نام خانوادگی:
کد ملی:	متولد:
	صادره از:

تفسیر روشنایی

«تفسیر در لغت به معنی هویدا کردن و نقاب از چهره برگرفتن است. گزارش کردن، بیان کردن و شرح دادن نیز از دیگر معانی تفسیر است.»

تفسیر را از ماده «فسر» گرفته اند که به معنی کشف و ظهور است. کلمه ای که در آغاز به شرح کتاب ها و نوشته های علمی و فلسفی اطلاق می شد و از این رو، شرح های یونانی و عربی آثار ارسطو را تفسیر می گفتند. با پیدایش فرهنگ اسلامی این واژه به مرور به کتاب های خاصی اطلاق شد که به بیان و تشریح معنی و لفظ آیات قرآن کریم می پرداخت.

هم اکنون، در نگاه مفسران و اندیشمندان اسلامی، علم تفسیر دانشی است که به کمک آن چگونگی نزول، ترتیب، شأن و اسباب نزول، مکی یا مدنی بودن، محکم یا متشابه بودن و ده ها نکته دیگر از این کتاب آسمانی، معلوم و مشخص می شود.

«آشنایی با ده تفسیر قرآن کریم»، عنوان کتابی است که حمید گروگان به نگارش و گردآوری آن پرداخته و پس از آوردن مقدمه ای درباره علم تفسیر به سیر تحولات این علم در میان مسلمانان و منابع تفسیری چون قرآن کریم، سنت پیامبر اکرم (ص)، اجتهاد، نظریات صحابه و ... اشاره کرده است.

گروگان همچنین با استناد به گفته علامه طباطبایی، مفسران اهل تسنن را به شش طبقه صحابه، تابعین، تابعین تابعین، مفسرانی چون ابن جریر طبری که عمدتاً به اصلاح نظرات تفسیری پرداخته اند، آنان که روایات تفسیری را با حذف اسناد و نقل قول ها را بدون ذکر سلسله سند آورده اند و در نهایت مفسرانی که هر یک با توجه به گرایش ها و تخصص های علمی خود به تفسیر قرآن پرداخته اند چون ابن عربی، سیوطی و زمخشری، تقسیم کرده است. نویسنده پس از آن به ذکر برخی از مشهورترین تفاسیر اهل تسنن پرداخته است. همچنین مفسران شیعه را نیز به هشت طبقه تقسیم کرده و به معرفی بعضی از مشهورترین تفاسیر شیعه روی آورده است. انواع تفسیر و مبانی و روش های تفسیر قرآن که از آن میان می توان به تفسیر نقلی، تفسیر به رای، تفسیر عقلی و اجتهادی، تفسیر رمزی، تفسیر قرآن با قرآن و تفسیر قرآن براساس کتاب، سنت و عترت از بخش های دیگر کتاب است. نویسنده هدف از گردآوری این کتاب را آشنایی جوانان با تفسیر قرآن و تعدادی تفاسیر ارزشمند که دستیابی به آنها کمی مشکل است دانسته و از میان تفسیرهای متعدد قرآن، تنها به معرفی ۱۰۰ کتاب بسنده کرده است.

«مجمع البیان فی تفسیر القرآن» از شیخ طبرسی، «کشف الاسرار و عده الابرار» ابوالفضل رشید الدین میبیدی، «روض الجنان و روح الجنان» اثر شیخ ابوالفتح رازی، «تفسیر کمبریج»، «المیزان فی تفسیر القرآن» از علامه سید محمدحسین طباطبایی، «تفسیر نوین» از محمدتقی شریعتی، «منشور جاوید» آیت الله جعفر سبحانی، «تفسیر نمونه» زیر نظر آیت الله العظمی مکارم شیرازی، «تفسیر موضوعی قرآن مجید» از آیت الله جوادی آملی و «تفسیر نور» از حجت الاسلام محسن قرائتی از جمله تفاسیری هستند که در این کتاب به آنها توجه شده است.

ذکر منابع و مآخذ، بخش پایانی کتابی است که در ۵۰۰۰ نسخه و با قیمت ۲۱۰۰ تومان به همت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان منتشر شده است.

کارشناسان از ضرورت آموزش مکتوب بازی ها به کودکان می گویند

بازی های ماندگار

«هر کودک و نوجوانی همان قدر که به تعلیم و تربیت احتیاج دارد، نیازمند تفریح و بازی است. زندگی وقتی تازگی خود را حفظ می کند که سرشار از لحظه های گوناگون باشد. کار و مطالعه طولانی، هر کودک و نوجوانی را دچار افسردگی می کند.

کمک به تربیت و پرورش توانایی های جسمی و آموختن مهارت های لازم به کودک و نوجوان، باید به شکلی انجام شود که هر کدام از آنها در سایه جاذبه بازی ها، هم به سلامتی روح و روان دست یابند و هم برای قبول مسئولیت های زندگی، آمادگی بیشتری بیابند.»

انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در سال ۱۳۸۲، به انتشار کتابی با عنوان «بازی های محلی ایران» پرداخت که به همت فاطمه بدر طالعی گردآوری شده بود؛ کتابی که توانست جایزه بیست و دومین کتاب سال جمهوری اسلامی را در سال ۸۳ از آن خود کند. انتشار دوباره این اثر، بهانه ای شد تا به گفت و گو با چند تن از نویسندگان کودک درباره مستند کردن بازی های ایران بپردازیم و به این نکته توجه کنیم که تا چه اندازه می توان کودکان را در قالب کتاب با بازی های محلی آشنا کرد.

فاطمه بدر طالعی در این باره معتقد است: «می توان هر همزیستی را با تفریح و بازی به کودکان آموزش داد. همچنین کودکان از این طریق می آموزند که با افراد کوچک تر و بزرگ تر یا ضعیف تر و قوی تر از خود چگونه رفتار کنند.»

وی با توجه به این که فضایی که کودکان امروز در آن زندگی می کنند، متفاوت با گذشته است می گوید: «ما می توانیم بچه ها را نه در قالب کتاب های تحقیقی که با بیانی ساده و جذاب با بازی های محلی آشنا کنیم، بدون آن که مکان زندگی آنها را نادیده بگیریم. بر این اساس می توان بازی ها را به سه گروه بازی های پرتحرک که مناسب مدارس و پارک ها هستند، بازی های آرام و کم تحرک مناسب مهد کودک ها و بازی های خانوادگی که با فضای خانه ها و آپارتمان های امروزی هماهنگ است، تقسیم کرد.» اما مرجان کشاورز، بازی را یک فرآیند عملی می داند و معتقد است: «تنها از طریق کتاب، نمی توان بچه ها را با بازی های عملی آشنا کرد، بلکه باید لذت این بازی ها را به آنان چشاند. به عبارتی دستور غذا هیچ وقت خوشمزه تر از خوردن یک قاشق غذای واقعی نیست.»

وی دلایل بسیاری را در فراموش شدن بازی های محلی موثر می داند و می گوید: «روزگاری، کوچه و محله ما، حوزه استحفاظی مان بود، اما بیرون رفتن بچه های امروز، بدون نظارت پدر و مادر، محدودیتی است که نمی توان در قالب کتاب به حل آن پرداخت. مهد کودک ها هم به یک آپارتمان تبدیل شده اند که تنها رنگ اتاق های آن متفاوت است و فضایی برای دویدن و بازی کردن در آن وجود ندارد.»

کشاورز بر این باور است که نمی توان از بچه ها خواست به دنبال چیزی بروند که وجود خارجی ندارد. برای مثال چطور می توان به بچه ها، بازی «هفت سنگ» را آموزش داد در حالی که همه چیز آن تغییر کرده و حتی نمی توان این تعداد سنگ در خیابان ها یافت؟ یا چگونه می توان به کودکان امروز که با رایانه و بازی های رایانه ای آشنا هستند، از ارزش سنگ های مرمر صیقل خورده ای گفت که درست در خانه مورد نظر جا می گرفت و برای ما، ارزش مالکیتی داشت؟»

نویسنده «یک داستان معمولی»، انتشار کتاب در زمینه بازی های محلی را کتابی درباره بچه ها و نه برای آنان می داند و می گوید: «این گونه کتاب ها به مستند کردن بازی های محلی که در حال فراموش شدن هستند کمک می کند و گرنه، تنها از راه کتاب نمی توان این گونه بازی ها را به کودکان آموزش داد. بلکه باید فضاهایی را برای بازی کودکان ایجاد کرد. مثلاً فرهنگسرای شادی و بازی پدید آید و بازی هایی را که قابلیت به روز شدن دارند به کودکان آموزش داد. با این روش، هم بچه ها از رخوت و سستی به درمی آیند و هم بازی ها، دوباره جان می گیرند.» کشاورز بر این باور است که بعضی بازی ها، قابلیت به روز شدن دارند، مثلاً «لی لی حوضک» که مصطفی رحماندوست آن را به روز کرده و به صورت کتاب درآورده است به گونه ای که مجموعه «بازی بانگشت ها» هم از فراموش شدن این بازی جلوگیری می کند و هم برای لحظاتی به مادر و فرزند برای برقراری ارتباط نزدیک با یکدیگر کمک می کند اما بازی هایی که قابلیت به روز شدن ندارند، خود به خود فراموش می شوند و انتشار کتاب در این زمینه، تنها به مستندنگاری بازی ها کمک می کند.»

بازی، از دیروز تا امروز

«همه بازی ها قابلیت اجرایی ندارند و بازی هایی باقی می ماند که قابلیت به روز شدن داشته باشند.» اسدالله شعبانی، شاعر و نویسنده کودک و نوجوان، کتاب هایی که در زمینه بازی منتشر می شوند را به دو دسته تقسیم می کند و می گوید: «بعضی از کتاب ها، جنبه پژوهشی دارند و مردم را با اهمیت بازی آشنا می کنند، مثل آنچه محمد پروین گنابادی یا ثریا قزل ایاغ درباره بازی نوشته اند اما برخی کتاب ها، برای بچه ها نوشته شده و آنها را با انواع بازی های محلی آشنا می کند که از آن میان می توان به «خرمن بازی خردسالان» اشاره کرد که کودکان خردسال به تنهایی نمی توانند از این کتاب استفاده کنند و در حقیقت مربیان و پدر و مادرها، مخاطبان اصلی این کتاب و آثار مشابه هستند البته زنده یاد محمود مشرف آزاد تهرانی هم، کتاب هایی را در زمینه بازی برای کودکان نوشته بود که تاکنون منتشر نشده است.»

وی با اشاره به گستره وسیع بازی ها می گوید: «بازی ها، تنها بازی های آموزشی یا بدنی را دربر نمی گیرند، بلکه بازی های کلامی را هم شامل می شوند. به عبارتی می توان گفت همه آنچه موجب رشد و کمال کودک می شود بدون بازی، امکان پذیر نیست و پدر و مادرها و مربیان به راحتی می توانند

بسیاری مفاهیم را در قالب بازی به کودکان خود منتقل کنند، به شرط آن که بازی را بشناسند.»

شاعر مجموعه «ساز من، ساز جیر جیرک» با اشاره به ضرورت بازآفرینی بازی های محلی می گوید: «همه بازی ها را نمی توان بازآفرینی کرد زیرا همه آنها، محتوای آموزشی مناسبی ندارند اما باید به گزینش بازی ها و بازآفرینی آن برای گروه های سنی مختلف پرداخت. به گونه ای که بازی های ساده تر را برای گروه های سنی پایین تر و بازی های پیچیده تر را برای گروه های سنی بالاتر انتخاب کرد. زیرا پیچیدگی نیازمند طراحی و برنامه ریزی است و خردسالان، قادر به درک و انجام آن نیستند.»

شعبانی، زبان کتاب را متفاوت با بازی می داند و معتقد است: «زبان کتاب، نوشتاری و زبان بازی، زبان اجرایی است به همین خاطر کتاب، تنها می تواند بزرگ ترها را با اهمیت بازی و انواع آن آشنا کند اما کتابی که بتواند با بچه ها هم ارتباط بگیرد، زبان و روش بیان ویژه خود را می طلبد و نوشتن چنین کتابی، کار بسیار دشواری است و تنها می تواند بچه های دبستانی به بالا را که توانایی خواندن و نوشتن دارند مخاطب قرار دهد.»

بازآفرینی بازی ها

«همان طور که اسطوره ها و ادبیات کهن را برای مخاطبان امروز بازنویسی و بازآفرینی می کنیم، باید بازی ها را هم به قالب امروز درآوریم.» آتوسا صالحی، نویسنده کودک و نوجوان، معتقد است: «اگر نویسندگان، خلاق بوده و طرح نو داشته باشند، می توانند کودکان را با بازی های محلی آشنا کنند. همچنین می توان با استفاده از تصاویر زیبا و جذاب، بچه ها را با این بازی ها آشنا و حس مشارکت را در آنان برانگیخت.»

وی با اشاره به ضرورت آموزش بازی به کودکان می گوید: «بسیاری مسائل را در خلال بازی می توان به بچه ها آموزش داد، آن هم با زبانی غیر مستقیم و تاثیرگذار. همچنین می توان بازی ها را به گونه ای بازآفرینی کرد که برای بچه هایی که در آپارتمان و فضاهای کوچک امروزی به سر می برند هم قابل انجام باشد.»

صالحی، بازی ها را قابل دسته بندی می داند و معتقد است: «می توان بازی ها را به بازی های دسته بندی، انفرادی و ... تقسیم کرد. همچنین برای گروه های سنی مختلف می توان بازی های متفاوتی را در نظر گرفت و به بازآفرینی آن پرداخت، همان گونه که اسطوره ها را بازنویسی می کنیم.»

پیمان اسماعیلیان از ترجمه مجموعه هفت جلدی نارنیا می گوید

رقیبی جدی برای هری پاتر

ارتباط بگیرند و بیشتر دوست دارند فیلم ببینند و داستان بشنوند.

تا چه اندازه به اصل داستان وفادار بوده اید و اصطلاحات جادوگری را چگونه ترجمه کرده اید؟ تحصیلات دانشگاهی در زمینه ترجمه ندارم و زمانی که با یک متن علمی یا دانشگاهی روبه رو می شوم، خود را موظف می دانم که به تمامی آن، وفادار باشم و این مسئله، خواه ناخواه، بر روند ترجمه هم تأثیر می گذارد.

در ترجمه نارنیا کوشیده اید که به اصل متن وفادار باشید و سبک نویسنده را درک و به خواننده منتقل کنید.

همه تلاش من، حفظ سبک و سیاق لوئیس و انتقال آن به مخاطب ایرانی بوده است. پیش از ترجمه این مجموعه، کتاب های بسیاری را از این نویسنده مطالعه کردم تا با قلم او آشنا شوم و بعد از آن ترجمه ماجراهای نارنیا پرداختم. اما وفاداری من به زبان و فرهنگ ایرانی، بیش از وفاداری به متن لوئیس بود، به همین خاطر بسیاری از تعبیر و اصطلاحات را به فارسی برگرداندم و ضرب المثلهای ایرانی را جایگزین این تعبیر کردم؛ زیرا رسالت من، در درجه اول، انتقال معانی است اگرچه بر آنم، تا قالب را هم حفظ کنم اما میان فرم و محتوا، معنا را انتخاب می کنم.

آنچه اهمیت دارد این است که آثار لوئیس را دوست دارم و می پسندم. بنابراین، اگرچه ناشر، منافع مالی خود را در نظر می گیرد، اما من بدون توجه به این مسائل ترجمه نارنیا را آغاز کردم. از طرفی نمی توان توجه مردم ما به فرهنگ شفاهی را نادیده گرفت. ایرانیان هنوز نمی توانند با کتاب و رسانه های نوشتاری

اما گرایش به طنز، فکاهه و فانتری می تواند، نوعی فرار از خود و شرایط موجود نیز به حساب آید و این با رفاه نسبی مردم جور در نمی آید.

فانتری را می توان گونه ای «ادبیات گریز» یا «ادبیات شب چره» هم به شمار آورد. ما دچار روزمرگی شده و دغدغه های حقیقی خود را فراموش کرده ایم. به همین خاطر است که به داستان هایی چون «هری پاتر» و حتی ماجراهای نارنیا، دل خوش می کنیم. ما هنوز نتوانسته ایم واقعیت های اجتماعی خود را آن گونه که باید و شاید به نسل امروز منتقل کنیم. برای مثال تا چه اندازه توانسته ایم، با نوجوان امروز از ارزش و اعتبار کسانی بگوئیم که جان و مال خود را بر کف نهادند و به جنگ با دشمنی رفتند که به میهن و آب و خاکشان تجاوز کرده بود؟! به همین خاطر واکنشی کاملاً طبیعی است که نوجوان و جوانی که پاسخ پرسش های خود را در عالم واقع پیدا نکرده به جادو و فانتری پناه ببرد.

لوئیس و تالکین، در ایران به مراتب دیرتر از رولینگ شناخته شدند. علت این مسئله را در چه می دانید؟

با مراجعه به هری پاتر درمی یابیم که بسیاری از موتیف های رولینگ برگرفته از ماجراهای نارنیا و ارباب حلقه هاست. به عبارتی می توان گفت غیرممکن است که رولینگ برای بچه ها فانتری بنویسد و تحت تأثیر تالکین و لوئیس نباشد. اما رولینگ با اقبال رسانه ها روبه رو شده؛ چیزی که در زمان آن دو نویسنده دیگر وجود نداشته است. از سوی دیگر تالکین و لوئیس هر دو استاد دانشگاه بوده اند و هر دو برای دل خود می نوشته اند و کمتر کسی است که به طور جدی، فانتری بخواند و از خواندن آثار این دو نفر، لذت نبرد.

به نظر شما اقبال رسانه ای چقدر در میزان شهرت تالکین و لوئیس موثر بوده است؟

اقبال رسانه ای، نه عمومی است و نه واقعی. جاروجنجال است که فراموش می شود. در حالی که اثر ماندگار، اثری است که فارغ از این هیاهو، بماند و بر روان و ذهن مخاطب تأثیر بگذارد.

پس چرا شما زمانی به ترجمه ماجراهای نارنیا پرداختید که فیلم آن ساخته و پخش شد؟ قطعاً اگر فیلم «ارباب حلقه ها» و «ماجراهای نارنیا» ساخته نمی شد، این دو کتاب هم این گونه شناخته نمی شد. خود را کمتر درگیر تصمیمات ناشران می کنم.

کلاو استیپلز لوئیس که نزد دوستانش به جک معروف بود در ۱۸۹۸ میلادی به دنیا آمد. لوئیس دوست نزدیکش جی. آر. آر. تالکین، نویسنده سه گانه معروف «ارباب حلقه ها»، اعضای حلقه ادبی باشگاه نویسندگان غیررسمی بودند که خود آن را اینکلینگز می نامیدند و اغلب برای بحث دوباره اندیشه های اولیه داستان هایشان جمع می شدند. شیفتگی لوئیس به قصه های پریان، اسطوره ها و افسانه های کهن، در کنار الهاماتی که از دوران کودکی می گرفت، او را به نوشتن قصه «شیر، ساحره و کمد لباس» واداشت که یکی از جذاب ترین کتاب های کودک جهان است. شش جلد بعدی تبدیل به مجموعه بسیار معروف نارنیا شد و آخرین جلد از این مجموعه، یعنی «آخرین نبرد»، ملال کارنگی را به خود اختصاص داد. خواهرزاده جادوگر، شیر، ساحره و کمد لباس، اسب و پسرک او، شاهزاده کاسپین، سفر کشتی با مداد نورد، صندلی نقره ای و آخرین نبرد، مجموعه هفت جلدی ماجراهای نارنیا را تشکیل می دهند که به همت انتشارات قدیانی منتشر شده و در اختیار علاقه مندان قرار گرفته اند. انتشار دوباره ماجراهای نارنیا، بهانه ای شد تا به گفت و گو با پیمان اسماعیلیان، مترجم این مجموعه بنشینیم.

چند سال پیش، سری کتاب های کیمیا، وابسته به انتشارات هرمس، مجموعه نارنیا را با ترجمه امیر اقتداری و کریم مجتهدزاده منتشر کرده بود. چه نیازی به ترجمه و انتشار دوباره این اثر وجود داشت؟

زمانی که من، ترجمه ماجراهای نارنیا را آغاز کردم، در جریان انتشار این مجموعه، به همت نشر هرمس نبودم. اگرچه معتقدم، کارهای گروهی، ترجمه های چندان موفقی نیستند و آن گونه که باید و شاید نمی توانند به نیاز مخاطبان پاسخ دهند.

اما ترجمه پیشین توانسته بود با مخاطب خود ارتباط برقرار کند. ضمن این که آرش حجازی، پیش از شما به ترجمه این مجموعه از جمله معروف ترین آنها «شیر، ساحره و کمد لباس» مشغول شده است. بعضی کتاب ها، از جمله ماجراهای نارنیا، آثار بزرگی هستند و قابلیت این را دارند که به دست مترجمان گوناگون ترجمه شوند و افراد متفاوت، روی آنها طبع آزمایی کنند.

اما بزرگسالان هم می توانند مخاطب نارنیا باشند و از دنیای فانتری که در آن تصویر شده لذت ببرند. این تصور که فانتری، تنها به کودکان و نوجوانان تعلق دارد، تصور کاملاً اشتباهی است و فقط در ایران جریان دارد. در واقع بزرگسالان هم می توانند با این فضا ارتباط بگیرند و از آن لذت ببرند. ژانری که در ایران، آنچنان که باید و شاید شناخته نشده و انگشت شمارند نویسندگانی که به فعالیت در این زمینه می پردازند.

وجود برخی سیاست های اشتباه و تعصبات کورکورانه موجب شده که محافل ادبی ما، آثار فانتری و علمی - تخیلی را همسان ببندارند. هر چند توجه به این ژانر نیازمند رفاه نسبی است و واقعیت اجتماعی حاکم بر جامعه ما به گونه ای است که واقع گرای در آن رواج بیشتر و طرفداران افزون تری دارد.

کلاو استیپلز لوئیس

جشنواره نقد کتاب

فراخوان

خانه کتاب

پنجمین جشنواره نقد کتاب

همزمان با شانزدهمین دوره هفته کتاب

مؤسسه خانه کتاب به منظور ارتقای سطح کمی و کیفی نقد کتاب،

پنجمین جشنواره نقد کتاب را همزمان با شانزدهمین دوره هفته کتاب

در سال جاری برگزار می کند. لذا از تمامی منتقدان و مدیران

مسئول مطبوعات و نشریات تخصصی کتاب و ناشرانی که اثری

با موضوع «نقد کتاب» در سال ۱۳۸۶ منتشر کرده اند دعوت می کند

آثار خود را حداکثر تا پایان مرداد ماه ۱۳۸۷ به دبیرخانه جشنواره

ارسال کنند.

نشانی: خیابان انقلاب اسلامی، خیابان فلسطین جنوبی، کوچه خواجه نصیر،

شماره ۱۰، سرای اهل قلم، طبقه پنجم

تلفن: ۶۶۲۱۵۲۵۵ تلفکس: ۶۶۹۶۶۲۱۸

www.naghdeketab.ir

آیناز محمدی

«نسل ادبی ۲۷ در اسپانیا» و «نامه‌های بورخس» دو عنوان از کتاب‌هایی است که به قلم نجمه شبیری توسط انتشارات نوروز هنر و انتشارات کاروان در آینده نزدیک منتشر خواهد شد. نجمه شبیری متولد ۱۳۴۳ قم دارای مدرک دکترای زبان و ادبیات اسپانیایی است و هم‌اکنون عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی و دانشگاه آزاد اسلامی است. نخستین کتاب او به نام «مقدمه‌ای بر زبان اسپانیایی» که یک کتاب درسی دانشگاهی است در سال ۷۰ منتشر شد و به دنبال آن «دستور زبان اسپانیایی» را تالیف و عرضه کرد. «بیست سال کتابشناسی ایران در اسپانیا» از دیگر تالیفات اوست. وی در حوزه رمان، شعر و ادبیات داستانی نیز آثاری مانند «خاله تولا» از میگوئل اونامونو، «مراسم یادبود یک روستایی اسپانیایی» از رامون سنדר، «گفته‌های بزرگان در سفر و در عشق» و «شش داستان از ادبیات آمریکای لاتین» را ترجمه و منتشر کرده است.

با نجمه شبیری: «نسل ادبی ۲۷ در اسپانیا» و «نامه‌های بورخس»

بهترین شاعران اسپانیا در یک کتاب

هم حاصل سفارشی بود که بخش رابینزنی فرهنگی سفارت ایران در اسپانیا به من داد. سال ۲۰۰۰ زمانی که در اسپانیا در شهر مادرید اقامت داشتم، رابینزنی فرهنگی تالیف چنین کتابی را به من پیشنهاد داد که پذیرفتم اما فقط چهل عنوان کتاب را توانستم معرفی کنم. چون فرصت پرداختن به کتاب‌های بیشتر را نداشتیم. همه این کتاب‌ها به زبان اسپانیایی است و خلاصه مضمون این کتاب‌ها را در کتابشناسی آورده‌ام که به عنوان یک کتاب مرجع قابل استفاده است. از مجموع چهل عنوان کتابی که در این کتابشناسی آمده است، نیمی اجتماعی و سیاسی و نیمی ادبی هستند.

در انتخاب یک اثر برای ترجمه چه معیارهایی را در نظر می‌گیرید؟

باید اعتراف کنم که کار ترجمه را دوست ندارم اما آثاری را که به ناچار ترجمه می‌کنم قبل از هر چیز باید دوست داشته باشم. بر اساس علاقه خودم اثری را برای ترجمه انتخاب می‌کنم. بیشتر دوست دارم کارهای تحقیقاتی انجام بدهم یا به تالیف اثر بپردازم. از بین کتاب‌هایی که ترجمه و منتشر کرده‌ام رمان «خاله تولا» و «مراسم یادبود یک روستایی...» را خیلی دوست دارم. در انتخاب آثار برای ترجمه معیار خاصی جز علاقه خودم را در نظر نمی‌گیرم البته ترجمه و نقد و بررسی شعر را بیشتر از ترجمه رمان و داستان دوست دارم.

از بین سه کتاب «خاله تولا»، «شش داستان از آمریکای لاتین» و «مراسم یادبود...» کدام یک با اقبال بیشتری روبرو شده است؟

فکر می‌کنم «شش داستان از آمریکای لاتین» خیلی موفق بوده و به چاپ دوم رسیده است. این کتاب را در سفری که به کلمبیا داشتم خریدم. حدود چهار-پنج سال پیش زمانی که این کتاب را می‌خریدم چاپ بیست و هفتمش منتشر شده بود. این کتاب مجموعه‌ای از بهترین داستان‌های استادان ادبیات آمریکای لاتین است.

در مورد جنگ هم می‌گوید؟

بله، یکی از زیباترین رمان‌های رئالیستی پیش از جنگ اسپانیاست که حد اقل چهل بار در اسپانیا تجدید چاپ شده است. این رمان هر سال تجدید چاپ می‌شود و به عنوان یک کتاب مرجع شناخته می‌شود.

این رمان نه به خاطر این که ترجمه من است، بلکه به خاطر این که رمان خوبی است واقعاً خواندنی است. از «خاله تولا» استقبال خیلی خوبی شده، ولی به آن پرداخته نشد هر چند به فرهنگ ما در دوران پیش از جنگ خیلی نزدیک بود و حوادث و شخصیت‌های آن برای ما خیلی ملموس و قابل درک است.

این رمان نوشته رامون سنדר بوده است؟

رامون سندر یک کشیش است که بحث‌های مذهبی خیلی باورپذیر از نوع سنتی را در این زمان مطرح می‌کند و خیلی جالب به آن می‌پردازد. این رمان یکی از کتاب‌های بسیار مهم سندر محسوب می‌شود و اولین اثری است که از رامون سندر ترجمه کردم. این رمان با همه ارزش و اهمیتی که دارد هنوز در موردش به اندازه کافی بحث نشده است. نویسنده این رمان که در آمریکا درگذشت آدم عجیبی بود و به عنوان یک تبعیدی در آمریکا زندگی می‌کرد.

آمریکای لاتین برایم فرستاده شد و من هم در تلاشم که هر چه زودتر این کتاب را تحویل ناشر بدهم. **موضوع این نامه چیست و چه جذابیتی می‌تواند برای مخاطب ایرانی داشته باشد؟**

مطالعه این نامه‌ها برای هر کسی جذاب است. چون شناختن کسی که در سال‌های بعد بورخس می‌شود و به شهرت جهانی می‌رسد هر مخاطبی را کنجکاو می‌کند و می‌خواهد بداند چنین فردی در بیست سالگی چگونه آدمی بوده و چگونه فکر می‌کرده. این نامه‌ها مربوط به دوران بیست تا بیست و پنج سالگی بورخس است و انصافاً خیلی زیباست.

مطالعه این نامه‌ها برای شناخت بورخس لازم است. خودم وقتی این کتاب را خواندم خیلی غافلگیر و هیجان زده شدم. بورخس در این نامه‌ها هنوز به بحث شعر و ادبیات نمی‌پردازد اما نامه‌ها آنقدر پیچیده و ادبی است که در ترجمه آن گاهی درمی‌مانم و مشخص است که نویسنده این نامه‌ها در آینده شخصیت بزرگی در عرصه ادبیات خواهد شد. این نامه‌ها حاصل مکاتبات عادی بین دو نفر نیست و در واقع پیش درآمد ظهور یک نابغه ادبیات را در ذهن شما شکل می‌دهد. **به نظر شما امروز چند مترجم خلاق و توانا داریم که ادبیات اسپانیایی را از متن اصلی به فارسی ترجمه کنند و از زبان واسطه استفاده نکنند؟**

نمی‌دانم. الان دانشجویانی که از دانشکده‌های ما فارغ‌التحصیل می‌شوند بسیار زیادند. البته مهم نیست که ما چند مترجم داشته باشیم. برای ترجمه آثار ادبیات آمریکای لاتین باید کسی را یافت که هم ادبیات فارسی را خوب بشناسد و هم ذوق ادبی و خلاقیت داشته باشد. نمی‌دانم تعداد این مترجم‌ها چقدر است اما حدس می‌زنم که انگشت‌شمارند.

در بین دانشجویانم گاهی با افرادی روبرو می‌شوم که آدم را شگفت زده می‌کنند.

شما یک کتاب هم تحت عنوان «بیست سال کتابشناسی ایران در اسپانیا» نوشته و منتشر کرده‌اید. چند کتاب در مورد ایران و ادبیات فارسی در اسپانیا داریم؟

کتاب‌های زیادی در این زمینه در اسپانیا داریم که حدود چهل عنوان از آنها را معرفی کرده‌ام. این کتاب

همه شاعران نسل ۲۷ جهان بینی و ایدئولوژی مشترکی داشتند؟

تمام شاعران و نویسندگانی که در دوران فرانکو مبارزه می‌کردند و به مخالفت با سیاست‌های سرکوبگرانه او برمی‌خاستند، چون کلیسا و متولیان این دستگاه از آنها حمایت نمی‌کردند، این تصور به وجود آمد که همه آنها گرایش چپ دارند در حالی که آنها دارای دیدگاه و تفکر مشترک و یکسانی نبودند و غالباً شاعران مذهبی هستند.

خود لورکایی از شاعران مذهبی این گروه بود که وقتی اشعارش را کالبدشکافی می‌کنید به وضوح گرایش مذهبی در اشعارش متبلور است.

غیر از لورکا که در ایران کاملاً شناخته شده است و بیشتر اشعارش توسط مترجمان مختلف به فارسی ترجمه شده، اشعار بقیه شاعران این گروه چقدر به فارسی ترجمه شده بود؟

مقداری از ترجمه‌ها مربوط به خودم است که از پدر و سالیانس ترجمه کرده‌ام. برخی ترجمه‌ها به قلم خودم از اشعار آلونسو است که زمانی در کیهان فرهنگی و یا در نشریات دیگر منتشر کردم. جز این، ترجمه دیگری از اشعار این گروه از شاعران ندیده‌ام. البته سخنرانی و مقالات زیادی درباره این شاعران داشتم اما از دیگران چیزی ندیده‌ام.

در مورد «نامه‌های بورخس» چه توضیحی دارید؟ بورخس این نامه‌ها را خطاب به چه کسانی نوشته بود و مضمون و موضوع این نامه‌ها چیست؟

«نامه‌های بورخس» کتاب خاصی است که من آن را برای انتشارات کاروان آماده می‌کنم. در واقع باید حدود چهار ماه پیش ترجمه این کتاب را تحویل ناشر می‌دادم. این نامه‌ها مربوط به دوران جوانی بورخس است. اینها نامه‌های خاصی هستند و مربوط به زمانی است که بورخس در تلاش پیدا کردن هویت ادبی خودش است. مربوط به همان سال‌هایی می‌شود که به سوییس رفته بود و تعدادشان حدود ۳۵ نامه است. ویژگی و جذابیت این نامه‌ها به خاطر زبان خاص و پیچیده بورخس است که مرا به ترجمه آنها ترغیب کرد. این نامه‌ها را بورخس خطاب به یکی از دوستان دوران جوانی اش نوشته است. متن اصلی این کتاب از

خانم شبیری! «نسل ۲۷» شامل گروهی از شاعران پیشرو آمریکای لاتین بودند که در سال ۱۹۲۷ میلادی دور هم گرد آمدند. شما در کتاب «نسل ادبی ۲۷ در اسپانیا» چه کرده‌اید؟

واقعیت این است که من در بین آثار منتشر شده‌ام بیش از همه مجموعه «شش داستان از آمریکای لاتین» را دوست دارم که اخیراً به چاپ دوم رسیده است. کتاب «نسل ادبی ۲۷ در اسپانیا» هم همه سرمایه ادبی و فرهنگی من است. چراکه حدود ده سال روی آن کار کردم و هنوز فرصت به پایان بردن آن را پیدا نکرده‌ام. در این کتاب شعری بزرگ و معاصر اسپانیا را که در سال ۱۹۲۷ میلادی دور هم گرد آمدند و به همین خاطر به نسل ۲۷ معروف شده‌اند، معرفی کرده‌ام. این گروه که حدود سیزده یا چهارده نفرند و شامل چهره‌های برجسته‌ای مانند لورکا، پدرو سالیانس، آلونسو، دیه گو و... می‌شوند، نقش تعیین‌کننده و تاثیرگذاری در تحولات ادبی و شعری اسپانیا داشتند و سرآمد این گروه هم فدریکو گارسیا لورکاست. در واقع بهترین و معرف‌ترین شاعران اسپانیا همین چهارده نفری هستند که در این کتاب معرفی شده‌اند. این شاعران همه از یک نسلند و نسل قبل از جنگ اسپانیا شناخته می‌شوند که در دوران دیکتاتوری ژنرال فرانکو یا در تبعید بودند و یا تحت تعقیب حکومت.

شما مطالب این کتاب را گردآوری کردید یا یک کتاب آماده را برای ترجمه انتخاب کردید؟

کتابی با این عنوان در اسپانیا و یا در دیگر کشورهای آمریکای لاتین چاپ و منتشر نشده است. برای گردآوری مطالب و تدوین آن به صدها منبع و مأخذ مراجعه کردم. برای به دست آوردن اطلاعات مورد نیازم منابع مختلفی را جست و جو کردم. مثلاً برای شناخت و معرفی این شاعران و شعرهایشان به دنبال پیدا کردن برخی از آثار و منابع دو بار به اسپانیا سفر کردم و مطالب و مقالات فراوانی را همراه خود به ایران آوردم. الان که کار ناتمام مانده به این خاطر است که کارهای اجرایی و تدریس در دانشگاه‌ها فرصت و فراغتی برایم باقی نگذاشته تا با خیال راحت به سراغ این مجموعه بروم. از طرف دیگر تمام سعی ام بر این است که وقتی کاری را به دست گرفتم، می‌خواهم به بهترین نحو آن را عرضه کنم. می‌خواهم یک اثر قابل تامل و خوب به جامعه فرهنگی ارائه بدهم تا به عنوان یک اثر مرجع مورد استفاده قرار گیرد.

نقدی که بر اشعار شاعران این گروه دارید، به نقل از منتقدان اسپانیایی است یا خودتان این نقدها را نوشته‌اید؟

هم نظرانی که منتقدان و استادان بزرگ ادبیات آمریکای لاتین در مورد شعرهای این شاعران داشته‌اند را مورد استفاده قرار دادم و هم خودم نقدهایی درباره این اشعار دارم که آنها را نوشته‌ام. بیشتر مختصات شعری این گروه از شاعران را می‌نویسم. در مقدمه کتاب دلیل این که خودم به نقد این شعرها پرداخته‌ام را توضیح دادم. چون معتقدم هر شاعری باید جهان بینی‌اش طوری باشد که دیگران او را بشناسند و آثارش را درک کنند. خواستم ببینم استنباط و خوانش من از این شعرها چیست و در واقع به تحلیل دیگران کاری نداشته‌ام.

ثامر حمود الخالصی، افسر ارتش عراق از جنایات رژیم صدام می نویسد

روایت رازهای سیاه

«ادبیات ضد جنگ» عراقی هائیز همچون آلمان ها نمایان شده است. امروز، آثاری که از افسران و سربازان عراقی در کشورهای دیگر به خصوص ایران منتشر می شود، بیانگر این نکته است که عراقی ها نیز مانند آلمان ها صاحب «ادبیات ضد جنگ» هستند زیرا هم متجاوز بوده اند و هم مغلوب. آلمان خاکستر شده هیچ هدف مقدس و ارزشمندی را در دو جنگ بزرگ جهانی دنبال نمی کرد به همین دلیل، متجاوز شکست خورده نمی تواند «ادبیات مقاومت» خلق کند.

ادبیات «ضد جنگ» اساسا سیاسی و افشاگرانه است. یکی از اصلی ترین اهداف نویسندگان این گونه ادبی، مقابله و افشای تفکر سیاسی حاکمان خود است؛ تفکری که از آن بوی باروت و کشور گشایی به مشام می رسد. اعتراض ادبی نظامیان عراقی که سخت و گزنده است، حکایت از تجاوزی دارد که نویسندگان یا اعتقادی به برافروخته شدن شعله های این جنگ نداشته و یا در نیمه راه دست حزب بعث برای آنان روشن شده و به این فریب بزرگ اعتراف می کنند.

شبهات فراوانی میان جنگ نازی ها و بعثی ها وجود دارد، هر دو کشور از آرمان ها و مرام نامه های دو حزب نژادپرست دنباله روی می کنند، هر دو حزب خود را نژاد برتر می دانند و دست آخر سپهر انداخته و زانو زده، به خاک خود بازمی گردند.

طبعاً نوشته ها و آثار نظامیان عراقی از آنجا که از عمق فجایع و واقعیت های سخن می گویند و قفل رازهای جنگ را می گشایند مخاطبان زیادی به ویژه در ایران دارند، که بر این اساس مترجمان کشورمان توجه زیادی به این آثار می کنند و در تلاشند که مردم را نسبت به آنچه باید بدانند، آگاه کنند.

روایت های تکان دهنده

ده خاطر از اعماق جبهه های جنگ و عملیات های ارتش عراق حاصل عمر پرفراز و نشیب سروان عراقی ثامر حمود الخالصی است که محمدحسین زوار کعبه آن را به فارسی برگردانده و عنوان «رازهای دوران پرتهاپ» را بر آن نهاده است. ثامر حمود کتاب خود را در حرکتی قابل تامل و با چنین عباراتی به بسیجیان کشورمان هدیه کرده است: «تقدیم به

نیروهای بسیج ایران... شما در قلب ها جای دارید... شما خورشید آزادی را در قلب های ما تاباندید.» روایت بی پروا و صادقانه سروان ثامر حمود از نبرد با نیروهای ایرانی و تجاوز به خاک کشورمان چنان صریح است که همه چیز را تحت الشعاع قرار می دهد و هر جمله آن بسیاری از تصورات اشتباه القا شده توسط رژیم بعث و غرب را در هم می شکند. از سوی دیگر بسیاری از باورها و اعتقادات مسلمانان حقیقی را تایید و تثبیت می کند. حتی در اوایل جنگ هم کمتر کسی را می شد یافت که به واقعیت های جنگ آگاه نباشد، واقعیت هایی که از حق بودن جبهه ایرانی و بطلان بعثی ها حکایت می کرد. اما شاید هرگز به اذهان مردم خطور نمی کرد که یک نیروی بعثی آنقدر بی شرم، فاسد و خائن باشد که با آنکه خود را مسلمان می خواند فجع ترین جنایت ها را به منصفه ظهور برساند و برای ماندن و ارتقای خود، بهترین دوستان و نزدیکانش را به جوخه اعدام بسپارد. اما ثامر حمود بعد از سال ها از بنیاد رژیم بعث و هدف آن سخن می راند و وجدان رنج دیده خود را آزاد می سازد.

ثامر این خاطرات را در سوریه نگاشته است. به گفته او جنگ عراق و ایران آزمون سخت و دشواری برای نیروهای عراقی بود. این نیروها بر اساس تخصص هایی که داشتند نقش هایی متناسب با اصالت خود ایفا کردند. برخی افسران حاضر نشدند در شلیک حتی یک گلوله به سمت ایران سهمی داشته باشند؛ برخی هم بر اساس القائنات حزب بعث با قدرت و شدت تمام اجرای آتش کردند و برخی دیگر نیز تن به مهاجرت دادند تا خودشان را از آزمون های دشوار برهانند.

ثامر حمود در بخش دیگری از مقدمه می نویسد: «طبعاً حافظه ام نقش موثری در تشریح جزئیات حوادث ایفا کرد و قریحه ادبی مرا برانگیخت تا این نوع خاطرات را قلمی کنم. در حقیقت این قریحه ادبی به داد من رسید تا با این نوشتار، فجایع بشری و شب ها و روزهای جنگ ظالمانه را آیینه وار تقدیم خوانندگان کنم.» همان طور که خود ثامر عنوان می کند قریحه ادبی و ذوق نویسندگی کمک زیادی به وی کرده است. اما با گذری به برخی از خاطرات

تسلیم جوخه های اعدام شوند برای خود نمی بینند. «انتقام» نام خاطره ای دیگر است که ثامر حمود از مقاومت کم نظیر ایرانی ها در جریان حمله به شوش یاد می کند. او در «یورش نیمه شب» از زبان حسون حمید (مسئول مخبرات گردان یکم تب ۲۶) تنها بازمانده عملیات ورود به خرمشهر از طریق محور شلمچه از نبردی دیگر رمزگشایی می کند که بار دیگر مقاومت ایرانیان آنها را وادار به عقب نشینی می کند که در جریان آن یک خودروی «واژ» که یک موضع سیار فرماندهی به شمار می رود، زیر آتش نیروهای ایرانی رها می شود. اما فرمانده گردان فردای آن روز حسون حمید را فرامی خواند و از او خودرو را به همراه مدارک طلب می کند: «چنانچه خودرو را بازنگردانی تو را تحویل دادگاه نظامی خواهم داد.» حسود حمید ادامه داستان را این گونه تعریف می کند: «سرفرو آوردم تا دستش را ببوسم و به او بگویم؛ قربان، استدعایم کنم مرا مضحکه دیگران قرار ندهید. کسی از خودرو خبر ندارد. که فرمانده سلاح کمربندی اش را در آورد و چند تیر هوایی شلیک کرد و به من گفت: «من نمی خواهم ترسوها را بکشم...»

ثامر حمود در دیگر بخش های کتاب به استفاده ارتش عراق از سلاح های شیمیایی در منطقه مهران اعتراف می کند و از اعطای مدال شجاعت از سوی صدام به افسرانی که از این سلاح ها استفاده کرده اند، خبر می دهد. کتاب علاوه بر افشای جنایات نیروهای عراقی در جنگ، گرفتاری ها و مصیبت های مردم عراق را نیز آشکار می کند.

آنچه که نظر مخاطب کتاب را به خود جلب می کند صداقت راوی در بیان خاطرات و نیز تفاوت فاحش در جبهه های بعثی با ظاهر پوشالی آن است. هر چند صداقت و صراحت نظامیان عراقی در بیان وقایع جنگ مورد انتظار و مثبت است اما هرگز نمی توان پذیرفت که اینها همه واقعیت است و جز این نیست.

در عرصه های مختلف از ناراضیاتی او از فضای تدافعی حاکم بر جبهه ها که نتیجه حاکمیت بنی صدر بود، یاد می کند: «رضا وقتی دید که سیاست نظامی تغییر نکرده به تهران آمد و تصمیم گرفت به عنوان نماینده سیاسی کشورمان به یکی از کشورهای منطقه برود، می گفت فعلا کاری از ما ساخته نیست فقط منتظر حادثه هستیم. حکم او هم به عنوان کاردار نوشته شد که مصادف بود با برکناری و فرار بنی صدر. روش جنگ که عوض شد رضا هم از رفتن به خارج منصرف شد. او در اولین عملیات نظامی (ثامن الاثمه) نقش موثری داشت.» او در ادامه روزهای پایانی عمر شهید موسوی و نحوه شهادت او را بازگو می کند. پس از عزیمت جهان آرا به اهواز و به دنبال شهادت او، موسوی فرماندهی سپاه خرمشهر را بر عهده می گیرد. او پس از هفت ماه فعالیت مستمر اقدام به سازماندهی نیروهای پاسدار بسیجی در یگانگی تازه تاسیس با نام «تیپ ۲۲ بدر خرمشهر» کرد ولی پیشنهاد فرماندهی این تیپ و هرگونه مسئولیت رسمی دیگر را نپذیرفت. با شروع عملیات بیت المقدس به عنوان نیروی ساده در نبرد آزادسازی خرمشهر شرکت کرد و روز هفدهم اردیبهشت سال ۱۳۶۱ در مرحله سوم عملیات بیت المقدس به شهادت رسید. در پایان این کتاب وصیت نامه شهید موسوی نیز که خطاب به همسر اوست ارائه شده است. این کتاب را انتشارات سوره مهر چاپ و منتشر کرده است.

تکثیر و پخش اعلامیه های امام و محفل برنامه ریزی عملیاتی و مبارزات بود، توضیح می دهد و می گوید: «شهید موسوی اولین تظاهرات مردمی خرمشهر را که در آن شعار مرگ بر شاه و درود بر خمینی، برای اولین بار به صدا درآمد، با دوستان در همین جلسه ها سازماندهی کردند. او با دانشجویان دانشگاه نفت هم ارتباط داشت و تظاهرات آن شهر را سامان داد. آقای هادی غفاری که ده شب به آبادان آمد و سخنرانی کرد و بالاخره دستگیر هم شد، به دعوت شهید موسوی به آبادان آمده بود.»

با اوج گرفتن مبارزات و تظاهرات مردم، شهید موسوی همانند سایر افراد شناخته شده خرمشهر دستگیر و حدود سه ماه زندانی می شود که با پیروزی انقلاب اسلامی دوباره به اجتماع بازمی گردد. او در ۱۳۵۸ با صدیقه زمانی ازدواج می کند. او که پس از پیروزی انقلاب فعالیت های سیاسی و اجتماعی خود را با شرکت در تشکلی موسوم به کانون فرهنگی، نظامی خرمشهر آغاز کرده بود، مدتی نیز به برپایی کلاس نهج البلاغه در کانون فتح آبادان پرداخت. او پس از تشکیل جهاد سازندگی خرمشهر بیشتر اوقات خود را در آن نهاد می گذراند و وقتی محمد جهان آرا سپاه خرمشهر را تاسیس کرد، به عنوان مسئول عملیات مشغول به کار شد.

صدیقه زمانی پس از بیان وقایع اولیه جنگ و حضور شهید موسوی

معرفی کتاب

فرمانده در لباس سرباز

غلامرضا آزادی: «خرمشهر خانه رو به آفتاب» عنوان کتابی است که زندگی شهید عبدالرضا موسوی را از زبان همسرش بیان کرده است. صدیقه زمانی در پاسخ به پرسش های هدایت الله بهبودی، احد گودرزبانی و مرتضی سرهنگی از تمام زوایا و لایه های پنهان عمر ۲۶ ساله شهید موسوی سخن می گوید. این کتاب همانند مصاحبه های مطبوعاتی به شیوه سوال و جواب تنظیم شده است و یک سیر منظم تاریخی را از زمان تحصیل شهید موسوی تا شهادت ایشان در برمی گیرد. به گفته زمانی شهید موسوی که در سال ۱۳۵۶ به علت فعالیت های سیاسی از دانشگاه اهواز اخراج شده بود، به منظور جذب و سازماندهی جوانان خرمشهر در مبارزات، به خرمشهر آمد و اقدام به برگزاری جلسات آموزشی کرد.

او می گوید: «آن روزها برادرم اسماعیل، زندانی سیاسی بود و محکوم به حبس ابد. او که در گروه منصورون بود در سال ۱۳۵۲ در آبادان دستگیر شد و تا پیروزی انقلاب در بند رژیم بود.» همسر شهید موسوی سپس در مورد خانه مخفی ایشان که محل

با حجت الاسلام هادی صادقی درباره بایسته های دین پژوهی

بازخوانی روش های دین پژوهی

عموما باور به این واقعیت غیر قابل انکار که پاسخ به مهم ترین پرسش های بشر درباره خداوند، جهان، سرنوشت انسان و سعادت او، در گرو آموزه های دینی است در ذهنیت هر انسانی به یک اعتقاد بدل شده است. و از این رو بی دلیل نیست که بشر هیچ گاه بدون دین زندگی نکرده و کوشیده این نیاز درونی و بیرونی خود را با ادیان مختلف برطرف کند. در جوامع غربی پس از قرون وسطی و به دلایل گوناگون، دین به حاشیه رانده شد؛ اما در چند قرن اخیر، انسان غربی دریافته است که پیشرفت های مادی و بشری، روح مضطرب را و آرام نخواهد ساخت. اما برای ورود مجدد دین به عرصه زندگی بشری نیاز به تمهیدی زمان مند بود تا مگر مدافع دین بتواند در دعوت انسان های دیگر به تجربه های دینی موفق عمل کرده پاسخی متقن به مخالفان این مانده الهی بدهد. شاید بتوان مدعی شد که خواست دفاع عقل محورانه مبتنی بر متن سرآغاز پدیده ای علمی به نام دین پژوهی است. پژوهش های دینی یادین پژوهی در معنای عام به مطالعات و تحقیقات دینی اطلاق می شود. بنا بر این تعریف، دین پژوهی نام یک رشته خاص نیست؛ بلکه عنوان عامی است که تمام رشته های علمی و شاخه های پژوهشی را شامل می شود که حول محور دین به مطالعه و تحقیق می پردازند، اما در اصطلاح خاص به پژوهش ها و مطالعاتی که درباره مبدا و اصول نظری معارف دینی انجام می شود دین پژوهی می گویند. دین پژوهی به این معنا بخشی از دین پژوهی به معنای عام آن به شمار می آید پرسشی که در این گفت و گو با حجت الاسلام هادی صادقی (که در گستره دین پژوهی، به ویژه فلسفه دین به تحقیق و پژوهش می پردازد) مطرح شده ناظر بر وجوه روش شناختی دین پژوهی است که با بازخوانی و تبیین وضعیت و بایسته های دین پژوهی در ایران همراه شده است.

درون دینی تاحدی مغفول واقع شده است. این طور نیست؟
این در واقع مربوط به دوران گذار است. بحث ترجمه هم مربوط به دوران گذار است. به هر حال ما ناچاریم این دوران را طی کنیم. طبیعی است که اگر ما با افکار دیگری مواجه شویم که به نوعی به مبانی فکری و اعتقادی ما تعرض کند باید ابتدا آن را شناخته و سپس در مقام دفاع به این تعرضات پاسخ دهیم. همانگونه که فرمودید یکی از وظایف دین پژوهی دفاع از باورهای دینی است. یکی از راه های شناخت نظرات دیگران ترجمه است. البته برای دوران گذار این مقدار ترجمه موجود قابل قبول است. اگر این دوران طی بشود و یک حجم قابل قبول به زبان خود داشته باشیم که افکار مهم و بنیادینی را در رشته فلسفه دین و یادداشت هاد بر بگیرد، دیگر محققان و پژوهشگران دین پژوهی کمتر به سراغ ترجمه خواهند رفت.

پس در یک دوران تحولی طبیعی است که به بحث های ساده تر و روشن تری که تحلیلی هامطرح می کنند یا گرایش های پوزیتیویستی مطرح می کنند بیشتر توجه شود.
کتاب هایی که در حوزه فلسفه دین و کلام جدید توسط اندیشمندان و دین پژوهان ایرانی نوشته شده اند، تا چه حد مورد توجه و اقبال جهانی قرار گرفته اند؟
کتاب های قابل توجه و قابل اعتنا به لحاظ علمی و محتوایی که از سوی اندیشمندان خودمان نوشته شده مورد توجه هستند مانند بحث های دین پژوهی علامه طباطبایی، بحث های مرحوم شهید مطهری و ...
به نظر می رسد که برخی از پژوهشگران عرصه دین پژوهی به سمت ترجمه کتاب های این عرصه، به ویژه در مقوله فلسفه دین و کلام جدید روی آورده اند و در مقابل شرح و تبیین دین پژوهی

به حساب بیاوریم.
کدام یک از روش ها و گرایش های دین پژوهی معاصر در ایران بیشتر مورد توجه قرار گرفته اند؟
روش های دین پژوهی بسیار متنوعند. به تنوع رشته هایی که وجود دارد روش فلسفی داریم. ما چهار روش شناخته شده داریم: (الف) روش عقلی یا برهانی، (ب) روش نقلی یا تاریخی، (ج) روش تجربی، و (د) روش شهودی. هر چهار روش در دین پژوهی وجود دارد. در میان این چهار روش شناخته شده گرایش های مختلفی وجود دارد. دین پژوهی ما امروزه تحت تاثیر روش تحلیلی است.
چرا گرایش های دیگر از قبیل گرایش های روانشناختی، جامعه شناختی، پدیدار شناختی و ... کمتر مورد توجه قرار گرفته است؟
روانشناسی یا جامعه شناسی در حوزه های دین را نباید به عنوان گرایش محسوب کرد. با این حال این دو حوزه، نسبت به فلسفه دین و الهیات کمتر مورد توجه قرار گرفته اند. کما این که در دنیا هم کمتر مورد توجه بوده اند. در ایران به دانش های تجربی به ویژه در حوزه دین پژوهی کمتر توجه شده است. دلیل دیگر این که بحث های حوزه های تجربی اکثرا میان رشته ای است. زمانی به مباحث میان رشته ای پرداخته می شود که در بحث های مرتبط با رشته های اصلی پختگی لازم به دست آمده باشد. ماهنوز در بحث های رشته ای دچار کمبود هستیم. برای پرداختن به مباحث میان رشته ای زمان بیشتری نیاز است.

در ابتدای گفت و گو می خواهم در مقام یک دین پژوه سیر دین پژوهی در ایران را بازخوانی کنید. البته مقصود اصلی این پرسش ناظر بر وجه کارکردگرایانه دین پژوهی است.
اگر بخواهیم سابقه دین پژوهی را بررسی کنیم به هر حال سابقه ای طولانی دارد. ایران مهد و محل رشد و گسترش و دوازده دین بوده است. یکی از پایگاه های مهم گسترش اسلام ایران است. ایرانیان بیشترین مشارکت را در گسترش علوم دینی و دین پژوهی به معنای خاص داشته اند.
در دوران جدید نیز طی دهه ۴۰ و ۵۰ حرکت های جدیدتری در حوزه علمیه قم و تهران و بعضی مراکز دیگر شکل گرفت و بعضی متفکرین مسلمان مانند شهید مطهری و علامه طباطبایی وارد عرصه های جدید پژوهش های کلامی شدند. این بزرگان کارهای نوبی انجام داده و فضای جدیدتری را پیش روی علم کلام، اخلاق، فلسفه تاریخ، و مباحث فلسفی به معنی عامش گشودند. اما دین پژوهی به معنای خاص کلمه، بحث هایی مثل فلسفه دین، بحث های مقایسه ای بین ادیان، پدیدارشناسی دین، روان شناسی دین، و ... را در برمی گیرد. بعد از انقلاب اسلامی طبیعتاً این بحث ها بیشتر رواج پیدا کرد و محل توجه واقع شد. هم محققان دانشگاهی و هم پژوهشگران حوزوی به این بحث ها بیشتر گرایش پیدا کردند. می توانیم دهه شصت را سرآغاز جدیدی برای دین پژوهی جدید در حوزه تفکرات اسلامی- ایرانی

معرفی کتاب

دوباره خوانی نظریه های تربیتی اسلام

حمید نظریگی: هدفی که تعلیم و تربیت اسلامی به دنبال آن است، پرورش انسانی است که از طریق نیروی تعقل خویش مسیر کمال را طی کرده و با سپر تقوا که به تعبیر مرحوم طالقانی همان وجدان آگاه فرد است، بر تمایلات و شهوات خود مسلط و از تجاوز به حدود دیگر امتناع کند.
فرآیند تعقل از طریق ایجاد سوال و عزم برای یافتن پاسخ رخ می دهد. به همین دلیل، طلب علم مهم ترین عامل برای پرورش قوه تفکر است.
آیات و احادیث بسیاری در باب اهمیت تعقل و تفکر در قرآن و کتاب های حدیث ذکر شده که به جرات می توان گفت هیچ دین و

رهگذر به تحول آموزش و عوامل و مصادیق آن اشاره شده است و گاه این عوامل و مصادیق در دوره های گوناگون تاریخی با یکدیگر مقایسه شده و از ثبات و تحول روش ها، هدف ها، آداب و اخلاق آموزشی و برنامه های درسی یاد شده و از پاره ای از تربیت پژوهان بزرگ مسلمان سخن به میان آمده است و به شماری از عوامل دخیل در شکوفایی و فسردگی تعلیم و تربیت در میان مسلمانان اشاره شده است.
از موضوعات مورد توجه در این اثر می توان به گرایش عقلی در اندیشه تربیتی شیعه، خانواده و نقش آن در تربیت کودک، فلسفه تربیت در قرآن و سنت، کمپابی رهبری های روشنفکرانه، فعالیت های فرقه های اسلامی و استمرار آموزش، اشاره کرد.
علاوه بر قرآن کریم، کتب اخلاق العلماء، الادب فی الدین، احیاء علوم الدین، تاریخ آداب العرب، جواهر القرآن، سر العالمین، صحیح مسلم و مناقب الشافعی از منابع مورد استناد مؤلف در تدوین این اثر بوده اند.

مکتب فکری به اندازه اسلام بر طلب علم و اندیشه ورزی تا بدین حد تکیه نکرده است و شاید همین نکته، راز اصلی پویایی تمدن اسلامی در طول تاریخ بوده باشد.
اما این تفکر چه مسیری را پشت سر گذاشته است؟ کتاب دکتر ماجد عرسان کیلانی اندیشمند معاصر اردنی با عنوان "سیر آرای تربیتی در تمدن اسلامی" که اخیراً با برگردان و نقد بهروز رفیعی از سوی انتشارات پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و مرکز مطالعات فرهنگی شهر تهران منتشر شده در پی یافتن پاسخی متن محور و مبتنی بر تاریخ تمدن اسلامی بر این پرسش است.
این اندیشمند اردنی در اثر خود (با حجمی بالغ بر پانصد صفحه) در هشت فصل به تبیین اصول نظریه های تربیتی در قرآن کریم، سنت و اسلام از قرن اول تا قرن هفتم هجری قمری پرداخته است.
فصل یکم به تربیت از نگاه کتاب و سنت پرداخته و در هفت فصل دیگر، از سیر تحول آرای تربیتی در تمدن اسلامی سخن رفته و از این

کارشناسان از موانع و عوامل تاریخ نگاری فلسفه در ایران می گویند

کهکشان اسرار

با گسترش تاریخ نگاری فلسفه در میان متفکران اسلامی در قرون اولیه و تعمیم رویکردهای این تاریخ پژوهان فلسفه طی یکصد سال گذشته به کل تاریخ تفکر (به معنای عام آن) کتاب‌هایی پدید آمد که سعی مولف در ارائه تاریخی دقیق و در عین حال بی غرض از فلسفه غرب را با خود داشت. با گذشت نزدیک به یک سده از انتشار این دست کتاب‌ها، امروز بحث تاریخ نگاری فلسفه در این جغرافیا چهره جدیدی به خود گرفته است. استقبال از انتشار برگردان مجلد نهایی تاریخ فلسفه کاپلستون از سوی و تلاش بنیاد حکمت اسلامی صدرا برای تدوین کامل ترین تاریخ فلسفه جهان از سوی دیگر مویذ این مدعاست که تاریخ نگاری فلسفه در عصر حاضر مرحله خاصی را پشت سر می گذارد و گزارش حاضر سعی دارد تا از میان آراء مدرسان و پژوهشگران برجسته فلسفه، مباحثی نظیر ارزیابی متون تاریخ فلسفه به زبان فارسی، ضرورت بازخوانی تاریخ فلسفه، نگارش تاریخ فلسفه در دوره اسلامی را مطرح و مورد بررسی اجمالی قرار دهد.

رویکردهای تاریخ نگاری

شاید بتوان مدعی شد که متون تاریخ فلسفه امروز به اندازه‌ای مورد بحث قرار گرفته‌اند و نقد و ارزیابی این متون به دلیل رویکردهای تاریخی پژوهان (نویسندگان این متون) جای خود را در میان اهالی فلسفه باز کرده است. اما اساساً نقد و ارزیابی متون تاریخ فلسفه به زبان فارسی چه لزومی دارد و منشعب از چه رویکردهایی است؟

به باور دکتر حسین هوشنگی مدرس دانشگاه امام صادق (ع) نگاه ما به تاریخ فلسفه، مبتنی بر مبنایی است که اتخاذ می کنیم البته این مبنایی می تواند وحدت گریانه و یا کثرت گریانه باشند. در نگاه وحدت انگارانه نگاه یک مکتب یا فیلسوف و نظام فلسفی، به عنوان حقیقت طرح و فلسفه‌های دیگر به عنوان آرای باطل مطرح می شود. در این رویکرد، تاریخ فلسفه یعنی عرصه‌ای که یک فلسفه حق و باقی باطل تلقی می شوند، دلیل اصلی اشاره به فلسفه‌های دیگر نیز وجهی کارکردی دارد به این معنی که از این فلسفه‌ها تنها برای فهم عمیق تر آن فلسفه استفاده می شود.

این عضو هیات علمی دانشگاه امام صادق (ع) معتقد است که هر فیلسوفی در موقعیت تاریخی و زمانی خودبایی به رویش گشوده می شود و مواجهه‌ای با حقیقت می یابد که این تعبیر در فیلسوف دیگر

می تواند به شکل دیگری رخ دهد.

او با نقل قولی از لایب نیتس که می گوید فلاسفه تاجایی که اثباتی سخن گفته اند اغلب درست گفته‌اند و تا جایی که سلبی سخن گفته‌اند اغلب اشتباه کرده‌اند از عوامل سه گانه ای یاد می کند که باید در تاریخ نگاری فلسفه لحاظ شود.

به اعتقاد هوشنگی رویکرد عینی از جمله رویکردهایی است که در تاریخ نگاری فلسفه، تلاش خود را معطوف به توصیف بدون جانبداری و ارزش داوری می کند و در مقابل، روش جانبدارانه با معیار و ایدئولوژی از پیش تعیین شده با هر فلسفه و فیلسوفی برخورد می کند و به همین دلیل گاه فیلسوفی نادیده گرفته می شود و یا اندیشه‌ای مورد بزرگنمایی قرار می گیرد.

اما رویکرد فیلسوفانه روش دیگری است که ارزش‌های خود را دارد و در نظر این عضو هیات علمی دانشگاه امام صادق (ع) متمایز از روش جانبدارانه با استناد به مبانی نظری تاریخ فلسفه یا فیلسوف را معرفی می کند و طبعاً کسی که به تاریخ فلسفه می پردازد فیلسوف است.

او با اشاره به انواع پژوهش در تاریخ فلسفه نظیر تاریخ نگاری فیلسوف محور، تاریخ نگاری مساله محور، فیلسوف عقیده محور و تاریخ نگاری مکتب محور، تاریخ نگاری در ایران را فیلسوف محور دانست.

بازخوانی تاریخ فلسفه: از ضرورت تا امکان
اما دکتر حسین کلباسی اشتری بر این باور است که تاریخ نگاری فیلسوف محور ایران نیز با پیش فرض‌هایی دست به گریبان است.

به گفته این عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی با خروج از فضای پیش فرض‌های رایج در نگارش تاریخ فلسفه و طلب ساحت‌های نو و ناگفته در این تاریخ می توان به استناد برخی قراین و شواهد نشان داد چهره و تصویری که از فیلسوفان و حکمای سلف در خلال این گونه آثار ترسیم و توصیف شده، به ویژه در مورد حکمای یونانی و ایران باستان با حقیقت فاصله داشته و باید به دنبال گشایش ساحت‌های جدید در این عرصه بود.

او معتقد است که با لحاظ این مشابهت‌ها و قرابت‌ها میان این آثار، خواننده آنها گاهی احساس می کند که گویی روح واحدی بر نگارش آنها حاکم بوده و اغلب آنها در حکم تایید و تصدیق مضامین دیگر برآمده‌اند.

کلباسی با طرح این پرسش‌ها که اولاً حجیت و اعتبار منابع مصادر این حجم از آثار و نوشته‌ها چگونه و تا چه حد روشن شده و ثانیاً به آنچه که در تاریخ فلسفه در حکم مشهودات و مسلمات نگاه شده چه رویکرد انتقادی می توان لحاظ کرد و ثالثاً با احساس ضرورت در بازنگری متون تاریخ فلسفه از چه امکاناتی برای نگارش نو در این زمینه می توان بهره گرفت؟ وی درباره ضرورت بازخوانی تاریخ فلسفه به این نکته تاکید ورزید که امروزه تعداد منابع و مأخذ موجود در تاریخ فلسفه و سیر تطور افکار فلسفی در تاریخ، اندک و غیر قابل دسترس هستند و بسیاری از آنها بر اساس شیوه تاریخ نویسی قبل از خود به نگارش درآمده و احتمالاً به لحاظ محتوا نیز مشابهت‌های فراوانی میان آنها دیده می شود.

البته با وجودی که تعدادی از منابع و مأخذ به زبان‌های گوناگون ترجمه شده و مبنای آموزش و تدریس در دانشگاهی و مراکز پژوهشی دنیا بر اساس این آثار است، اختلاف عمده آنها در اجمال و تفصیل مطالب و میزان پرداختن به جزئیات و حداکثر در ارائه تحلیل‌ها و ارزیابی‌های نو از آثار و افکار و دیدگاه‌های فیلسوفان و متفکران تاریخ فلسفه است. بسیاری از آنها نیز به زبان‌های گوناگون ترجمه شده است.

تاریخ نانوشته و موانع موجود

در گذشته نگرش تاریخی به فلسفه و دیگر علوم کمتر سابقه داشته است، اما خوشبختانه در سال‌های اخیر، این نگرش رو به گسترش است. در فلسفه هگل، تاریخ فلسفه به عنوان عنصری ضروری در فلسفه تلقی شد. در جهان اسلام نیز به آراء فیلسوفان گذشته می پرداختند. برخی تذکره‌های فلسفی وجود دارد که مجموعه‌ای از زندگی نامه مشاهیر، نام کتاب‌ها و احیاناً نقل قول‌های آنها را به صورت کلمات قصار دربرمی گیرد. از این حیث نمی توان منکر این واقعیت تاریخی بود که مبانی نظری تدوین و نگارش تاریخ فلسفه در دوره اسلامی در زیرساخت‌های تمدنی اسلام نهفته است.

برخی موانع موجود بر سر راه تدوین تاریخ فلسفه اسلامی، نظیر وجود نداشتن متون تصحیح شده انتقادی فلسفه اسلامی، نبود اطلاعات درباره برخی از ادوار این فلسفه، فقدان تحقیقات مستقل درباره بسیاری از فیلسوفان مسلمان و وجود سنت شفاهی و فقدان متون مکتوب در برخی از جنبه‌های فلسفه اسلامی موجب شده تا تدوین این تاریخ بر اساس

داشته‌های روش شناختی امروزی ما مورد بدگمانی قرار گیرد.

به گفته او اساساً بحث در تاریخ فلسفه از طرح کردن مسائل فلسفی و فهمیدن آن مسائل نیز دشوارتر است. البته نه تنها در آخرین شکل خود، بلکه در شکل‌های مختلف تاریخی و تبیین پیوند و ارتباط آنها با یکدیگر؛ از این رو هیچ کتابی مانند کتاب‌هایی که در این زمینه نگارش یافته است. با همه تبحر و زحمت خارق العاده. مورد بدگمانی نیست.

به اعتقاد اکبریان در کتاب‌های فلاسفه اسلامی در مورد نسبت دادن عقاید و آرا به مکاتب و شخصیت‌های فلسفی ابهاماتی وجود دارد که بی توجهی به آنها، تحقیق در تاریخ فلسفه را با مشکلاتی مواجه می سازد، در این میان در اختیار نبودن منابع اصلی و اعتماد به نقل‌های دیگران و مخصوصاً میل شدید به توجیه و تأویل کلمات گذشتگان در کنار نبود عنایت بر تاریخچه مسائل و مبدأ پیدایش آنها پیش از اسلام و سیر تاریخ آنها بعد از اسلام در جهان اسلام و مغرب زمین علت اصلی این امر است.

دکتر رضا اکبریان معتقد است که با پیدایش تمدن اسلامی و آشنایی مسلمانان با علوم و فلسفه و معارف تمدن‌های پیشین، به خصوص تمدن یونان، نهضت عالمگیر فلسفه اسلامی به وجود آمد؛ بدون اغراق باید اذعان داشت که مکتب بزرگ فلسفی در جهان اسلام که به کندی آغاز شده و به دست فارابی و شیخ الرئیس به اولین مرحله کمال خود رسید و سپس با شیخ اشراق و ابن عربی قدم به عالم ذوق و شهود نهاد و با صدرالدین شیرازی و پیروان او در پرتو تعالیم شیعه تبیین جدید یافت، یکی از درخشان‌ترین جلوه‌های تمدن اسلامی و فرهنگ و فلسفه جهانی به شمار می رود و از این جهت درخور تحقیق دقیق است.

عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس بر این باور است که در میان علوم و معارف وابسته به فرهنگ اسلامی آنچه از لحاظ تاریخی از همه ناشناخته‌تر مانده ابهام و پیچیدگی مسائل فلسفی است.

فلسفه بعدها در قرون وسطی به خاموشی گرایید. در این میان، مسلمانان توجهی شگرف به فلسفه و تاریخ نگاری فلسفه، به مراتب بیش از اروپاییان، داشتند و آثاری مانند «صوان الحکمه» ابوسلیمان منطقی، «طبقات الاطباء والحکما» ابن جلیجل، «انخبارالعلماء باخبار الحکما» قفطی، «عیون الانباء فی طبقات الاطباء» ابن ابی اصیبعه، «الملل والنحل» شهرستانی، «تزه الارواح و روضه الافراح» شهرزوری و بالاخره «قوت القلوب» اشکور، شاهدهی براین مدعا هستند.

اما باید به این نکته توجه داشت که سنت تاریخ نگاری فلسفه در عالم اسلامی معطوف به این رویکرد بود که مورخان فلسفه با در مقابل هم قراردادن اقوال نحله‌ها به شمارش لغزش‌ها و گمراهی‌ها پرداخته و یا گاه از نحله‌ای در مقابل تمام نحله‌های دیگر دفاع می کردند.

تاریخ نگاری

می دانست و به این تاریخ نیز اشاره می کرد، کتاب مستقلی در این زمینه ننوشت بلکه این وظیفه به شاگردش ثئوفراستوس محول شد که در تاریخ از او به دلیل تصنیف نخستین تاریخ منظم فلسفه تحت عنوان آرای طبیعیون به عنوان نخستین تاریخ نگار فلسفه یاد شود. این کتاب تأثیر زیادی بر تاریخ نگاران فلسفه در قرون بعد داشت. پس از وی، مورخ مشهور یونانی، دیوگنس لائرتی، در قرن سوم میلادی تاریخی به نام زندگی و آرای فیلسوفان بزرگ نوشت که از مهم‌ترین اسناد و مأخذ باقیمانده از دوره هلنیستیک است. اما چراغ تاریخ نگاری

کار با تاریخ فلسفه نداریم. اما تاریخ فلسفه از کجا آغاز شد؟

سابقه سنت تاریخ نگاری فلسفه به عهد یونان باستان برمی گردد. ارسطو اولین شخصی بود که به صورت روشمند و با آگاهی نسبت به تاریخ فلسفه، از متفکران پیشین و آرای آنها یاد کرده است. او تقریباً در اغلب آثار خود، به ویژه در کتاب «متافیزیک»، سعی کرد قبل از این که به ذکر نظریه‌های خود بپردازد، آرای متفکران پیشین را به اجمال نقل و نقد کند.

اما با این که ارسطو خود را وارث تاریخ فلسفه

محمدعلی میری: بنابر تعاریف موجود، مسائل مورد بحث فلسفه، امور محسوس و ملموس نیستند؛ بلکه امور انتزاعی‌اند و چیستی امور انتزاعی به مقصود و مراد کسی وابسته است که درباره آنها سخن می گوید. بنابراین، اگر لفظ دال بر یک امر انتزاعی، در طول تاریخ، وحدت داشته باشد و هیچ گونه تغییری نکند، ولی مؤلفه‌های مفهومی آن، آهسته آهسته، در ذهن متفکران عوض شود، آن‌گاه، در واقع، با هویت‌های مختلفی سر و کار داریم و از این حیث اهمیت دارد که بدانیم این مفهوم، در اذهان متفکرانی که با لفظ متناظر این مفهوم سر و کار داشته‌اند، چه تطوری پیدا کرده است.

بدین ترتیب، چه از حیث موضوعات فلسفی، چه مسائل فلسفی، یا رویکردهای فلسفی و چه از لحاظ جواب‌های مسائل فلسفی، چاره‌ای جز آغاز

این هفته با حامد بستکی نویسنده کتاب «دژ هرمز»

یک دژ و هزاران رمز و راز

این دژ توسط نیروهای پرتغالی در زمان اشغال جنوب ایران ساخته شده و بعضی دیگر هم بر این باورند که دژ مزبور توسط میرمهنای بندرریگی به عنوان یکی از مبارزان ضد استعمار ساخته شده که مشابه اش در اکثر جزایر خلیج فارس دیده می شود.

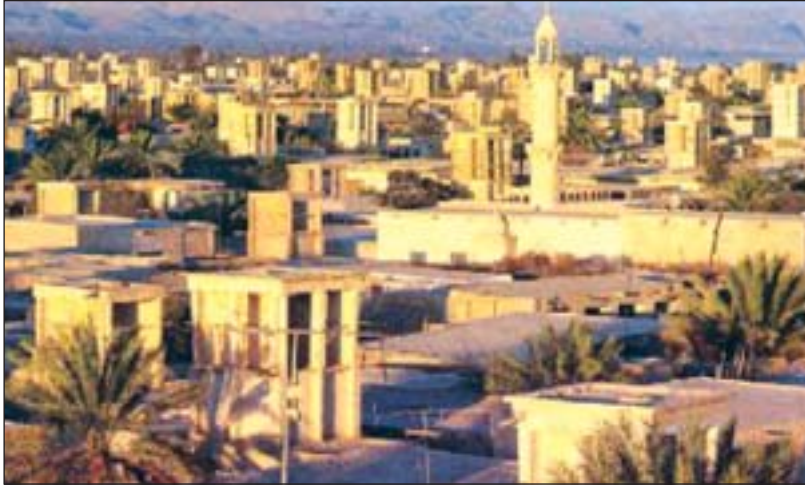
بالاخره شما فقط خواسته اید که روایت های گوناگون در مورد ساخت این دژ را عنوان کنید یا واقعیت ها را هم بگنجانید؟

حقیقتش این است که من هم مثل بسیاری از مردمان بومی زیاد دوست ندارم که این رمز و راز گشوده شود. زیرا زیبایی این دژ در همین موضوع است و اگر به عنوان مثال این قضیه روزی روشن شود دیگر از آن همه ابهت و عظمت چیزی جز چند تکه سنگ و مقداری ساروج باقی نمی ماند.

زبانی که شما برای روایت های گوناگون پیرامون این دژ استفاده کرده اید، تقریباً داستانی است. آیا تخیل هم در این میان نقشی داشته یا خیر؟

بله. تخیل نمی تواند وجود نداشته باشد، خصوصاً آن بخش هایی که مربوط به انفجار گلوله های توپ در نزدیکی دژ یا تصویرهای مربوط به دوره رضاخان و چند مورد دیگر است.

دژ هرمز امروزه هم مورد استفاده قرار می گیرد؟ متأسفانه خیر و به همین دلیل در حال نابودی است. جایی که می تواند هزاران گردشگر را در سراسر سال جذب کند.

چون ریشه در باورهای گذشته دارد و همان گونه که گفتیم این دژ نماد بخشی از زندگی ماست. شما در جایی از کتاب گفته اید که بسیاری از مردم هرمز اعتقاد دارند که این دژ به دست نیروهای ساکن دریا ساخته شده و دست انسان در آن دخیل نبوده است.

بله، همان طور که عرض کردم هزاران روایت درباره ساخته شدن این دژ وجود دارد که یکی از آنها همین است. البته بسیاری دیگر هم بر این باورند که

حامد بستکی متولد ۱۳۵۰ و کارشناس ادبیات و فرهنگ عامیانه است. او در اولین کتابش به سراغ معرفی یکی از قدیمی ترین دژهای ایران یعنی دژ هرمز رفته و باورهای گوناگون اهالی در مورد ساخته شدن آن را جویا شده است.

شما در اولین کتابتان عمده تمرکز را بر معرفی دژ جزیره هرمز معطوف کرده اید و از دیگر جنبه های دیدنی این جزیره نامی نبرده اید. چرا؟

به نظر من دژ جزیره هرمز نشان دهنده روند تاریخی و همچنین تاریخ ریز و درشتی است که بر این جزیره زیبا گذشته و من سعی کرده ام با استفاده از این مکان مهم، بخشی از تاریخ آن را عنوان کنم. نوع استفاده از یک ساختمان قدیمی به نظر شما چه کمکی می تواند به خواننده بکند؟

همان گونه که در اول این کتاب آمده تلاش کرده ام که ناپایداری زندگی را در قالب تغییرهای هویتی و استفاده های بی ربط به همدیگر از این دژ ارائه کنم. نکته جالب هم در کار من شاید همین باشد. سعدی می گوید: «آنچه دیدی برقرار خود نماند/ وین که بینی هم نماند برقرار» من با گنجاندن این شعر در اول کتاب خواسته ام این پیام را به خواننده القا کنم که گذشته تاریخی این دژ درست مانند زندگی زودگذر ماست.

یعنی خواسته اید از این دژ به عنوان نماد زندگی یاد کنید؟

در هفته گذشته از نظر انتشار کتابهای چاپ اول، انتشارات مهرگان توس با چهل و هفت عنوان کتاب پرکارترین ناشر و حمیدرضا اردلان با بیست و نه عنوان پرکارترین مولف و محمود سالک با هشت عنوان پرکارترین مترجم بودند.

شاخص های آماری کتابهای بزرگسال

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتابها
ارزاترین کتاب	۳۰۰۰ ریال	بهداشت دهان و دندان، یوزف اسمعیل زفر، نیکی خوگر، ناشر: پیدایش، چاپ ۱، ۳۲ صفحه، ۵۹۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۲۵۰۰۰۰ ریال	کام به کام با میکروبیولنت احمد سوداگر، ناشر: شاهان نوسوار، چاپ ۱، ۲۴۰ صفحه، ۲۰۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	۵۴ مرتبه	تفسیر نمونه تفسیر و بررسی لژهای درباره قرآن مجید با در نظر گرفتن ترازها، خواسته شد پرسش ها، مکتبها و مسائل روز، محمدرضا تسلی، ناشر: دارالکتب الاسلامیه، ۸۴۲ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه، ۶۰۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۲۰۰۰۰۰ نسخه	بیست سوره از قرآن مجید به کلمات منتخب ادبیه درست خط با ترجمه فارسی، ناشر: پیام عدالت، چاپ ۱، ۱۶۰ صفحه
کمترین شمارگان	۱۰۰ نسخه	جعبه خلاصه مقالات اولین کنفرانس توانبخشی (سیر تحولات و فن آوری توانبخشی)، ناشر: دانشگاه علوم پزشکی و توانبخشی، چاپ ۱، ۱۴۴ صفحه، ۷۵۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۱۳۱۲ صفحه	راههای تکرار حلقوی شامل انواع مختلف ۱- دادخواستها، ۲- درخواستها، ۳- واخواست، ۴- قراردادها، ۵- فرمها، ۶- اظهارنامه ها، ۷- شکوائیه، ۸- توضیح، ... نورمحمد میری، ناشر: فردوسی، چاپ ۱، ۲۰۰۰ نسخه، ۳۰۰۰۰۰ ریال
کمترین صفحه	۱۶ صفحه	سلامت روان چیست؟ شرکت چیتنگ آلی بته، مترجم: سوری خواجوی، ناشر: موسسه مهارت های زندگی روشی، چاپ ۱، ۳۰۰۰ نسخه، ۴۰۰۰ ریال

شاخص های آماری کتابهای کمک درسی

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتابها
ارزاترین کتاب	۹۰۰۰ ریال	کتاب کار (همه کارهای برتر) زبان انگلیسی سال اول ارضایی، عبدالله قنبری، ناشر: مستوران، چاپ ۳، ۱۱۲ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۹۰۰۰۰ ریال	مجموعه آزمون های کارشناسی ارشد حقوق بین الملل دانشگاه های سراسری و دانشگاه آزاد اسلامی ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۷، نسیم نژادی، ناشر: مجمع علمی و فرهنگی مجد، چاپ ۱، ۴۵۶،۱ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	۴۲ مرتبه	آموزش مفاهیم در ایستگاه پلاگاری، عربی عمومی (پایه ناکتور) با تکیه بر عربی سال دوم و سوم، بابک خطیبی، ناشر: موسسه فرهنگی ایتدگان، چاپ ۴۲، ۲۹۶، ۴۲ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه، ۵۲۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۷۰۰۰۰ نسخه	کتاب کار پیش دانشگاهی تجربی سری چهارم گروه دولتی، ناشر: مهرگان توس، چاپ ۱، ۶۴ صفحه، ۱۸۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۵۰۰ نسخه	ماتروری: تکاور گاردانی پوسته فنی حرفه ای و کارکنان، حسین دینوی مزرعینو، ناشر: موسسه فرهنگی انتشاراتی پیش دانشگاهیان (گروه های برتر)، چاپ ۴، ۴۷۲ صفحه، ۷۹۰۰۰ ریال

تعداد ناشران در این هفته	تعداد کتابهای چاپ	تعداد پدیدآورندگان		تعداد کتابهای فهرست
		مترجم	مؤلف	
۳۳۸	۱۲۲	زن	زن	۳
		مرد	مرد	
		۸۴	۲۱۸	
		۱۶	۰	

* مؤلفه نامی پدیدآورندگان باشد. نویسنده، مترجم، گردآورنده، مترجم و ... به جز مترجم

گزارش آماری هفته

«گزارش آماری هفته از سوی بخش کتابداری و اطلاع رسانی «خانه کتاب» و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات این موسسه ارائه می شود. از شنبه ۱۳۹۶/۱۱ تا چهارشنبه ۱۳۹۶/۱۱، ۱۰۹۹ عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. بیشترین تعداد کتابها در موضوع کودک و نوجوان و سپس دین بوده است. پس از آن به ترتیب موضوعات علوم عملی، ادبیات، علوم اجتماعی و سایر موضوعات قرار دارند.

گزارش آماری کتابهای منتشره در هفته گذشته (به تفکیک موضوع)

ردیف	موضوع	تعداد کل	تایید*	ترجمه	چاپ اول	تجدید چاپ	تهران	شهرستان	تعداد ناشران	مجموع صفحه
۱	کتابت	۴۶	۲۵	۱	۱۲	۱۴	۲۴	۲	۲	۴۹۶۷
۲	فلسفه و روانشناسی	۴۲	۱۸	۲۴	۲۱	۲۱	۳۵	۷	۷	۲۴۴۹
۳	ادب	۱۸۰	۱۵۱	۲۹	۹۹	۸۱	۹۲	۸۸	۸۸	۵۵۱۹
۴	علوم انسانی	۷۰	۶۰	۱۰	۴۵	۲۵	۶۴	۶	۶	۲۱۶۳
۵	زبان	۴۶	۲۵	۱	۱۳	۱۳	۱۸	۸	۸	۳۱۳۵
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۲۸	۲۶	۲	۲۲	۶	۲۷	۱	۱	۴۹۶۶
۷	علوم غنایی	۱۱۹	۸۷	۳۲	۸۱	۳۸	۹۸	۲۱	۲۱	۱۹۷۳
۸	هنر	۲۲	۲۰	۲	۱۴	۶	۱۷	۲	۲	۲۵۷۵
۹	ادبیات	۱۶۰	۱۲۲	۳۸	۱۰۹	۵۱	۱۴۷	۱۲	۱۲	۲۳۹۲
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۳۹	۳۵	۴	۲۴	۱۵	۳۲	۷	۷	۳۹۶۷
۱۱	آموزشی و کمک درسی**	۲۲۰	۲۱۸	۲	۶۵	۱۵۵	۲۱۵	۵	۵	۱۰۸۳۶
۱۲	کودک و نوجوان	۷۷	۴۱	۳۶	۴۴	۳۳	۷۵	۲	۲	۴۴۴۹
	جمع بندی	۱۰۹۹	۸۶۸	۱۹۱	۵۶۱	۴۵۸	۸۵۴	۱۶۵	۱۶۵	۳۹۷۴

* تایید به نامی آوری اطلاع می رسد که ترجمه باشد. آوری چین صحیح، نبودن، گزارش، تحلیل، شعر و نظایر آن.
** منظور از موضوع آموزشی و کمک درسی، کتابی کتابخانه ای است که به معنی با مواد درسی و برنامه های آموزشی تمام حلقه های تحصیلی ندارد. ادبیات و غیرتخصصی مربوط است و معلمان آنها دانش آموزان از پیش دبستانی تا دبیرستان هستند.

شاخص های آماری کتابهای کودک و نوجوان

شاخص ها	مقدار	مشخصات کتابها
گرانترین کتاب	۸۵۰۰۰ ریال	قصه های برای پسران، ترک هان، شیدا فتاحی، ناشر: اندیشه، کتابهای فلسفه، چاپ ۱، ۱۶۲، ۱ صفحه، ۵۵۰۰ نسخه
بیشترین نوبت چاپ	۶ مرتبه	قصه گل خندان، اسماعیل سلیمی، ناشر: پارس، ۱۲ صفحه، ۶۵۰۰ نسخه
بیشترین شمارگان	۲۰۰۰۰ نسخه	داستان نمونو، رضا ابراهیمزاده، ناشر: آوای رها، چاپ ۱، ۱۲، ۱ صفحه، ۴۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۱۰۰۰ نسخه	مورچه قهرمان، سیدمحمدنویز لژالاحسینی، ناشر: جستجو سیاهان، چاپ ۱، ۲۴، ۱ صفحه، ۱۰۰۰ نسخه، ۳۰۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۳۷۶ صفحه	بگ دارن شان، فرزانه کریمی، ناشر: فدایی، کتابهای فلسفه، چاپ ۳، ۴۴۰۰ نسخه، ۴۲۰۰۰ ریال

نامه های پدر نویسنده به پسرش منتشر شد

۳۰۰ دستنوشته تازه از الکساندر دوما

هفته گذشته نامه های نوشته شده الکساندر دوما نویسنده فرانسوی به الکساندر دوما پسر در فرانسه منتشر شد.

این کتاب شامل ۳۰۰ نامه است که بین سال های ۱۸۲۳ تا ۱۸۷۰ بین این پدر و پسر مبادله و توسط کتابخانه ملی فرانسه گردآوری شده است. این نامه ها علاوه بر آنکه نشانگر آرا و عقاید دو نویسنده نسبت به ادبیات و آثار سایر نویسندگان هاست، وضعیت اقتصادی و معاشرت های آنها را هم منعکس می کند. در این مکاتبات که بیشتر نامه های پدر را دربر می گیرد، دوما پسر درباره داستان های خود و آغاز نگارش داستان های جدیدش به خصوص داستانی که در پراگ نوشته به پسرش توضیح می دهد.

محمود درویش برنده پارک

مارگارت آت وود برنده آستریاس

محمود درویش، شاعر فلسطینی، جایزه بین المللی شعر پارک را از خانه شعر مراکش دریافت کرد. این جایزه که از معتبرترین جوایز شعر عرب محسوب می شود، هر دو سال یک بار به بهترین شاعر از سراسر جهان که آثارش به عربی ترجمه شده باشد، اعطا می شود.

محمود درویش شاعر فلسطینی در سال ۱۹۴۱ در البروه متولد شد. او سال ۱۹۴۸ از دبیرستان فارغ التحصیل و پس از اشغال فلسطین توسط رژیم صهیونیستی مجبور به مهاجرت شد. او در سال ۱۹۷۰ به مدت یک سال تحصیلاتش را در دانشگاهی در مسکو پی گرفت و سپس به قاهره مهاجرت کرد. درویش مقارن با این ایام به عنوان شاعر مدتی را در حبس به سر برد. او بعدها فعالیت های سیاسی اش را پی گرفت و آشکارا به ارائه اشعار اعتراضی پرداخت. از آثار وی می توان به کتاب های گنجشک های بی بال، برگ های زیتون، عاشقی از فلسطین، تحت بیگانه، دیوان محمود درویش، دیواره و موقعیت محاصره اشاره کرد.

اعطای جایزه ادبی آستریاس

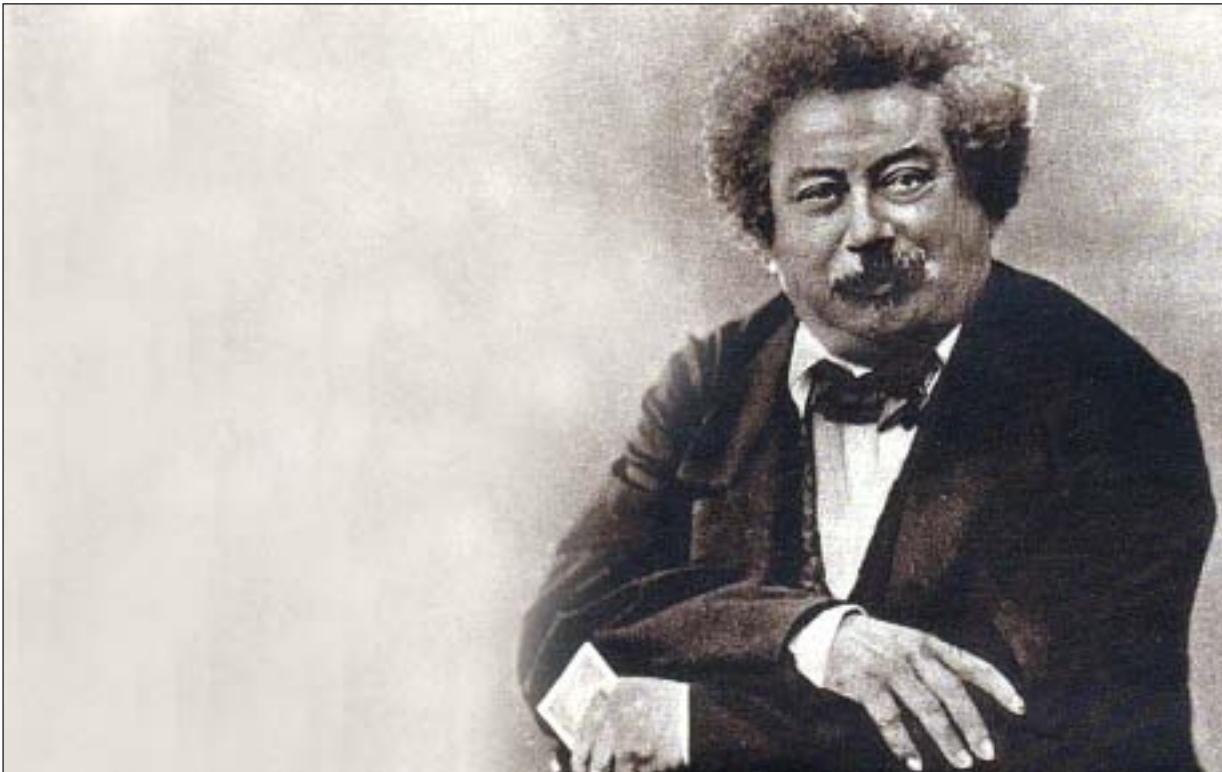
مارگارت آت وود نویسنده کانادایی نیز هفته گذشته موفق شد جایزه ادبی آستریاس اسپانیا را از آن خود کند. این جایزه برای سال ها فعالیت ادبی در ژانرهای گوناگون و نیز شادابی و استحکام آثار آت وود به این نویسنده ۶۸ ساله کانادایی اهدا شده است.

از این نویسنده آثار زیادی در حوزه ادبیات داستانی منتشر شده و تاکنون ۲۵ کتاب شعر نیز نوشته است. وی پیش از این در سال ۲۰۰۰ برای رمان آدمکش کور نیز جایزه ادبی بریتانیا را دریافت کرده بود.

جایزه ادبی برای امور خیریه

دومیسو توتانی، نویسنده ای از آفریقای جنوبی با نوشتن کتابی درباره ایدز، هفته گذشته جایزه ادبی آفریقای جنوبی را دریافت کرد. وی که مدیر یک ایستگاه رادیویی در ژوهانسبورگ است و کتابش را به زبان سواحیلی نوشته است، داستان پزشک جوانی را روایت می کند که به بیماری ایدز دچار می شود.

وی مدعی شده است که این جایزه را برای نجات بیماران مبتلا به ایدز هزینه می کند. این درحالی است که هفته گذشته یک نویسنده هندی نیز اعلام کرد جایزه ۱۰ هزار پوندی اش را صرف امور خیریه می کند. نیکیتا لالوانی نویسنده انگلیسی هندی تبار که جایزه ادبی دزموند الیوت را از آن خود کرده، این جایزه ده هزار پوندی را به مؤسسات خیریه و حقوق بشر بخشیده است. او که چندی پیش رمان با استعداد را نوشته بود، پس از اعلام نهایی این جایزه چک

الکساندر دوما

روزنامه انگلیسی شکایت کرده بود، به نتیجه نرسید. جی.کی. رولینگ چندی پیش از چند مقاله که در روزنامه های دیلی میل، دیلی رکورد و اسکاتیش میل نوشته شده، به دادگاه شکایت کرده بود. این روزنامه ها ادعا کرده بودند که این نویسنده انگلیسی املاک زیادی را در پرتشایر خریداری کرده است.

اسکاتیش میل در مقاله ای که شنبه گذشته منتشر شده بود به املاک و مستغلات رولینگ در انگلستان پرداخته بود و تیتیر مطلب خود را این گونه انتخاب کرده بود: "تپه های جی.کی. رولینگ".

در پی همین ماجرا، رولینگ از این روزنامه ها به خاطر تجاوز به حریم شخصی خود شکایت کرده بود و گفته بود که این روزنامه ها از این طریق محل دقیق زندگی او را عمومی کرده اند.

پیش از این نیل دیلی میرو در مطلبی تلویحا آدرس دقیق زندگی این نویسنده را در لندن افشا کرده بود. دادگاه نظارت بر مطبوعات انگلستان شکایت این نویسنده را نپذیرفت و با توجه به این که در هیچ کدام از مقاله های مذکور آدرس دقیق خیابان و پلاک آن ذکر نشده، این پرونده را فاقد ادله کافی دانست.

درمان با طعم جنایت

مارجیت ساندنو نویسنده هشتاد و چهار ساله نروژی که تا به حال بیش از صد و هفتاد رمان منتشر کرده، در گفت و گویی عجیب گره از راز سر به مهر زندگی خود گشود و به شرح قتلی پرداخت که در نوجوانی به آن مرتکب شده است. این نویسنده که نوشته هایش جزو پر فروش ترین کتاب های اروپای شمالی محسوب می شوند اعتراف کرده است که در سن یازده سالگی در دفاع از خود یک نفر را کشته است. وی در ادامه توضیح می دهد که پس از کشتن این مرد او را در گودالی خاک کرده تا کسی جسد وی را پیدا نکند. او برای اولین بار در گفت و گویی از این ماجرا حرف زد و گفت: "سال های سال است که این ماجرا را پنهان کرده ام و زندگی ام به جهنمی تبدیل شده است. بارها به بیمارستان های روانی رفته ام و هیچ بار نگفته ام که چه کار کرده ام و مادرم هم بویی از ماجرا نبرده است."

فرانسوی و اخذ مدرک از مدرسه فرانسوی قاهره برای اولین بار به پاریس رفت و شیفته این شهر شد. از سال ۱۹۴۵ زمانی که ۳۱ سالش بود، برای ادامه زندگی به پاریس رفت و برای همیشه در هتل لالویزیانای محله سن ژرمن دوبره این شهر مقیم شد.

این درحالی است که سامی خشبه نویسنده و منتقد ادبی مشهور مصر نیز هفته گذشته در منزل خود درگذشت.

خشبه، سال ۱۹۳۹ در استان غربیه مصر متولد شد. وی فرزند مترجم مشهور عرب، درینی خشبه - از مترجمان ایلیاد و اودیسه و مترجم آثار ماکسیم گورکی، آنتوان چخوف و لئو تولستوی بود.

از سامی خشبه کتاب ها و ترجمه های متعددی منتشر شده است که "خشم آرام" از مهم ترین آنهاست.

جنگال های نویسنده هری پاتر ادامه دارد

تلاش های جی.کی. رولینگ نویسنده مجموعه کتاب های پر فروش هری پاتر که هفته گذشته از چند

ده هزار پوندی خود را به مؤسسات خیریه و حقوق بشر بخشید.

او در این باره گفته است: از قبل چنین تصمیمی نداشتم چون اصلا فکرش رانمی کردم که این جایزه را ببرم. اما وقتی این جایزه را بردم احساس کردم که بهترین کار این است که آن را به امور خیریه ببخشم."

نویسنده هتل درگذشت

پس از ۶۳ سال زندگی در یک هتل، آلبرت کوثری نویسنده مصری دارفانی را وداع گفت. او که از ۳۱ سالگی در هتلی در پاریس زندگی می کرد، پس از ۶۳ سال سکونت در این مکان درگذشت.

این رمان نویس مصری که کتاب هایش را به زبان فرانسه می نوشت و منتشر می کرد، در ۹۴ سالگی در محل اقامت و سکونت خود در این هتل درگذشت. کوثری صاحب هشت رمان به زبان فرانسوی بود که تاکنون به ۱۵ زبان زنده دنیا ترجمه و منتشر شده اند.

وی در سال ۱۹۱۳ در قاهره پایتخت مصر به دنیا آمد و در ۱۷ سالگی پس از آشنایی با ادبیات کلاسیک

روی قفسه ها

رمان جدید جویس کرول اوتس هفته گذشته وارد بازار جهانی کتاب شد و با اقبال خوبی روبرو شد. رمان جدید جویس کرول اوتس با عنوان "خواهرم" که از سوی انتشارات هارپر کولینز منتشر شد، یک رمان ۵۷۶ صفحه ای از ماجرای زندگی دختر ۱۹ ساله ای به نام رامپایک است که درگیر پرونده قتل خواهر شش ساله اش می شود.

رامپایک وقتی ۹ سالش بوده خواهر شش ساله اش را در جریان یک قتل از دست می دهد و اکنون پس از ۱۰ سال که عاملان قتل مشخص نشده اند، خودش وارد ماجرا می شود و حالا نامه مادر از دست رفته اش سرنخی به او داده و وی را درگیر ماجرای خطرناکی می کند.

رمان "چهارده ساله ترنس" نوشته زانت ایوانویچ نیز در جدول کتاب های پر فروش هفته گذشته آمریکا قرار گرفته است. درونمایه این کتاب، قتل، آدم ربایی و سرقت است. "سفر دریایی" اثر جیمز پاترسون و هوارد روگان نیز این هفته از فروش خوبی برخوردار بود. این کتاب به داستان زندگی یک زن و سه فرزندش می پردازد به سفری اشاره دارد که این زن برای تقویت روحیه فرزندانش تدارک می بیند.

"میزبان" به قلم استفانی میر همچون هفته های قبل در جدول پر فروش هاست و رمان "تعقیب هری وینستون" به قلم لورن ویسبرگر نیز این هفته در جدول پر فروش ها خودنمایی می کند.

"کشتی طاعون" اثر کلیو کاسلر و پنجره شکسته" نوشته جفری دیوربا نیز همچنان با استقبال روبرو هستند. "اوقات کوفتی" اثر دین کونتر نیز در کنار "یک شنبه در تیفانی" نوشته جیمز پاترسون و گابریل چاربونت به همراه "شب خون"، نوشته لورل کی. هامیلتون همچنان تداوم فروش خود را حفظ کرده اند.

روایت اول شخصی

حکایت گسست

امیر امجد: نمایشنامه نویسی و مترجم

در حال حاضر نشر نیلا در تدارک انتشار یک نمایشنامه از من با نام «چشم به دور» است که در سال ۱۳۸۰ نوشته و بعدها در سال ۱۳۸۴ در تالار مولوی به اجرای عمومی درآمد. به کوتاه سخن می توانم بگویم که اثر حاضر یک تجربه در فضای ابزورد فرهنگ ایرانی است.

مجموعه داستانی نیز از آن بیتی نویسنده معاصر آمریکایی به فارسی برگردانده ام که عنوان موقت «پارک سیتی» را بر خود دارد و در ۱۰ داستان کوتاه زندگی در جامعه مدرن آمریکایی و تبعات آن نظیر سستی خانواده و روابط گسسته انسانی را روایت می کند. ناشر این کتاب نشر چشمه خواهد بود.

کاری نیز از آلن دوباتن پژوهشگر و نویسنده برجسته فرانسوی به فارسی برگردانده ام که قرار است نشر نیلا آن را روانه بازار کند.

این کتاب نیز به نوعی در ادامه آثار قبلی دوباتن درباره موهبت های زندگی انسانی با رویکردی فلسفی است. او در اثر حاضر سعی دارد با زبانی ساده فلسفه موهبت هایی چون عشق، فداکاری، محبت و ... را تبیین کند.

فلسفه سیاسی در متن تاریخ

لیلا سازگار: مترجم علوم سیاسی

پس از انتشار برگردان کتاب «سرشت تلخ بشر» اثر آیزایا برلین که سال گذشته از سوی انتشارات ققنوس روانه بازار شد، تمام هم و غم من طی این مدت صرف بازبینی و ترجمه افزوده هایی به دو کتاب بنیادین در عرصه علوم سیاسی شد که مدت هاست به عنوان متن و منبع درسی دانشجویان این رشته مورد استفاده بوده است.

کتاب اول با عنوان «روش های تحقیق در علوم سیاسی» سال ها پیش چاپ شده اما با مطرح شدن روش های جدید نظیر کاربرد اینترنت در تحقیق و ... و ارائه ویراست جدیدی از این کتاب توسط نویسندگان و ناشر انگلیسی آن، ویراست جدید این کتاب را که اثری

مشترک از پژوهشگران برجسته علوم سیاسی نظیر کارل مانهایم، ریچارد ریچ و ... است تهیه کردم و برگردان فارسی آن براساس ویرایش جدید متن اصلی به روز شد. اما به دلایلی فعلا از انتشار این کتاب منصرف شده ام.

کتاب بعدی اثری است مرجع برای دانشجویان علوم سیاسی تحت عنوان «آثار بزرگ سیاسی از ماکیاولی تا امروز» در چاپ پیشین نویسنده ۱۶ کتاب اثرگذار برجسته از «شهریار ماکیاولی» تا «نبرد من» آدولف هیتلر را معرفی و خوانش جدیدی از آنها ارائه کرده بود اما با توجه به عنوان آن و قید زمانی «تا امروز» ناشر انگلیسی از یک نویسنده دیگر می خواهد تا فصولی به اثر حاضر که توسط ژان ژاک شوالیه نوشته شده، اضافه و آن را به روز کند.

رویکرد کتاب اثر محور است و سعی شده تا چکیده آرای هر نویسنده و فیلسوف سیاسی به مخاطب شناسانده شود.

علاوه بر این، یک کتاب جدید هم دارم که هنوز با ناشر خاصی برای انتشار آن قرارداد بسته ام. این کتاب که کار ترجمه اش در مراحل نهایی است جزو مجموعه کتاب های «نظریه های سیاسی جدید» است که در پژوهش خود بحث

آگاهی در کنش سیاسی جامعه را مورد بررسی قرار داده و واکاوی می کند.

سهروردی پژوهی

سیمانوربخش: پژوهشگر فلسفه اسلامی

پس از انتشار کتاب «آیت اشراق» از سوی انتشارات مهر نیوشا در سال گذشته، مشغول نوشتن مقالاتی هستم تا بحث بررسی تطبیقی اندیشه های سهروردی و فیلسوفان غرب در هیئت کتابی مجزا سامان یابد.

از جمله مباحثی که در این مجموعه سعی شده به آنها در قالب مقالاتی مجزا پرداخته شود، مسئله ذات در اندیشه سهروردی و مقایسه آن با هوسرل، قضایای موجهه نزد سهروردی و اصل جهت کافی در نظر لایب نیتس و ... است.

علاوه بر این در حال حاضر مشغول برگردان کتابی در همین حوزه با عنوان «خمیرمایه اندیشه باستان در نظر سهروردی» هستم. این کتاب اثری است از جان دالبریچ؛ سهروردی پژوه معاصر غربی که در آن سعی شده ریشه ها و مایه های برگرفته از یونان باستان در

اندیشه سهروردی در حجمی بیش از سیصد صفحه مورد بررسی قرار گیرد. البته باید عنوان کنم که هنوز درباره این کتاب با ناشر خاصی وارد مذاکره نشده ام.

بازخوانی تاریخ

عبدالرفیع حقیقت: تاریخ پژوه

تصور می کنم در آینده ای نه چندان دور، کتاب پنج جلدی «تاریخ نهضت فکری ایرانیان» که حاصل چیزی حدود یازده سال تحقیق و پژوهش در تاریخ ایران بوده در حجمی بالغ بر هفت هزار و دو بیست صفحه از سوی انتشارات پیکان تجدید چاپ شود.

در این کتاب سعی داشته ام روایتی دقیق و مستند از نهضت های فکری ایرانیان در طول تاریخ ارائه دهم. چاپ اول کتاب حاضر مدت ها نایاب بود اما طی صحبت هایی که با ناشر داشتم قرار شد ویرایشی جدید از این کتاب صورت گیرد.

کتاب حاضر در پنج جلد، اثر نهضت های فکری در طول تاریخ به ترتیب از ظهور رودکی تا شهادت سهروردی، از مولوی تا جامی، از دشتکی تا نراقی و سرانجام از ملاعلی نوری تا ادیب الممالک فراهانی را معرفی و نقش آنان در پدید آیی نهضت های فکری را مورد واکاوی قرار می دهد.

علاوه بر این کتاب که به نوعی جزو کارهای تجدید چاپی بود، انتشارات کوشش در آینده ای نه چندان دور کتاب «کوشش سرزمین آزاداندیشان» را منتشر خواهد کرد.

چنان که اهالی تاریخ می دانند استان و سرزمین سمنان پیش تر با نام و عنوان کوشش در تاریخ ثبت شده و مهد و خاستگاه بزرگانی چون بایزید بسطامی، شیخ ابوالحسن خرقانی و ... بوده است.

این کتاب به نوعی با تاکید بر اهمیت این سرزمین و نقش آن در تاریخ ایران (در حوزه های مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و ...) یادکردی است از بزرگان و نام آوران کوشش.

مردم شناسی سمنان

ژیلا مشیری: مردم شناس

تصور می کنم کتاب «خاطرات مردم شناسان در ایران» تا اواخر همین ماه از سوی نشر افکار روانه بازار شود. این کتاب دربرگیرنده خاطرات حدود سی نفر از مردم شناسان برجسته کشور و استادان مردم شناسی است و سعی دارد یافته های این پژوهشگران را که در سفرهای مردم شناختی حاصل شده به زبانی گویا و به صورت روایت اول شخص ارائه کند. البته باید عنوان کنم که علاوه بر استادان مردم شناسی و مردم شناسان،

خاطراتی نیز به قلم دو مستندنگار برجسته (فرهاد ورهرام و عباس تحویلدار) در این مجموعه آمده است.

در یکی از فصول نیز تئوری های نظری درباره خاطره و مردم شناسی توسط علیرضا حسن زاده مورد بحث قرار می گیرد

و سرانجام خاطراتی از مردم شناسان فقید توسط همکاران و شاگردان آنها نقل شده است. کتاب در سه بخش کلی سعی دارد تا شمایلی از تاریخ مردم شناسی این جغرافیا را روایت کند.

علاوه بر این حدود دو سال است که حاصل پژوهش های من و دو تن از همکارانم آقای حمیدرضا حسینی و خانم مریم سلمانیان تحویل انتشارات پیشین پژوه شده است. این کتاب با عنوان «مردم نگاری پوشاک استان سمنان» در اصل گزارش پژوهش های میدانی ما در مورد پوشاک این استان است که به صورت یک پروژه پژوهشی به سفارش پژوهشکده مردم شناسی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری انجام شد.

مهدی یازدانی

سیمانوربخش

ما در این پژوهش پس از یک معرفی مردم شناسانه از استان سمنان به شرح مردم نگارانه پوشاک نواحی مختلف استان (با رویکرد نمونه گیرانه) و معرفی پوشاک زنان و کودکان، مردان و پوشاک در مراسم پرداخته ایم. البته بحث پوشاک در باورهای مذهبی اجتماعی و ... مردم به اضافه پوشاک در ضرب المثل های مردم نواحی نیز مورد مطالعه قرار گرفته است.

«کودکان و افسانه» عنوان پژوهش دیگری است که زیر نظر جناب علیرضا حسن زاده (به عنوان مسئول طرح) پژوهشکده مردم شناسی در دست انجام است. ما در این پژوهش پس از بررسی افسانه های قدیمی چند افسانه را برگزیده و با ارائه آن به کودکان مناطق مختلف کشور روند برقراری ارتباط و ذهنیت کودکان را مورد واکاوی قرار داده ایم. کار من در این پروژه تهیه نمونه هایی از رویکرد کودکان شهرستان گرمسار به این افسانه ها بوده است.

واژه نامه فلاسفه

دکتر بهمن پازوکی، استاد فلسفه

در حال حاضر به همراه جناب دکتر محمدرضا حسینی بهشتی مشغول بازبینی و بازنویسی مداخل «فرهنگنامه تاریخی مفاهیم فلسفه» درباره هنر و زیبایی شناسی هستیم تا اثر ارائه شده به لحاظ صوری و علمی اثر قابل استنادی باشد.

البته بنده از اواسط کار با گروه مترجمان این کتاب همکار شدم و پس از بازنویسی های چندباره و مقایسه جمله به جمله متن ترجمه شده با متن اصلی، تصور می کنم طی چند ماه آینده شاهد انتشار اثر حاضر که به سرویراستاری یواخیم ریتر سامان یافته باشیم.

لازم به ذکر می دانم که این کتاب، با کار پیشین دکتر بهشتی که برگردان مداخل هایی دیگر از این فرهنگنامه را در خود داشت و سال گذشته از سوی انتشارات سمت روانه بازار شد، تفاوت دارد و به نوعی می توان گفت که پروژه حاضر، از سوی موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران تعریف شده و قرار است همین موسسه نیز آن را روانه بازار نشر کند.

در این کتاب مفاهیم و مباحثی نظیر فن و هنر، زیبایی شناسی، امرالوا، امر زیبا، هنرهای آزاد، هنرهای هفت گانه و ... در مداخل جداگانه ای شرح و تبیین شده است.

علاوه بر این، هم اکنون به موازات این کار، با جناب دکتر بهشتی مشغول برگردان مداخل هایی برای سامان دادن مجلدی با محوریت الهیات و خداشناسی هستیم.

البته باید عنوان کنم که سامان یافتن این پروژه مفصل ممکن است چندین سال به طول بینجامد چرا که اساسا کار روی فرهنگنامه تاریخی مفاهیم فلسفه علاوه بر دشواری های معمول در برگردان متون فلسفی، نیازمند دقت و وسواس بیشتری است. بنابر تعریف پروژه از سوی موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، قرار است پس از مجلد مربوط به الهیات و خداشناسی، مداخلی نیز در حوزه اخلاق انتخاب و به فارسی ترجمه شود.

یک کار دیگر هم در حوزه تالیف دارم که به نوعی می توان آن را لغت نامه فلاسفه توصیف کرد. البته تا قرار قطعی این پروژه ترجیح می دهم درباره جزئیات آن صحبتی نکنم.